T. C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI TİCARET ANABİLİM DALI

ULUSLARARASI TİCARET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Firmalara Olan Etkisi: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

Yüksek Lisans Tezi

Kutluhan Tanısalı

100019135

İstanbul, 2021

T. C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI TİCARET ANABİLİM DALI

ULUSLARARASI TİCARET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Firmalara Olan Etkisi: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

Yüksek Lisans Tezi

Kutluhan Tanısalı

100019135

Tez Danışmanı: DOÇ. DR. Öğretim Üyesi Gencay KARAKAYA

İstanbul, 2021

T.C. İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ

T.C.

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Uluslararası Ticaret Yüksek Lisans programı öğrencisi Kutluhan Tanısalı'nın Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Firmalara Olan Etkisi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri başlıklı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulu 22.02.2021 tarih ve 173/3 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/~~oyçokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	UNVANI, ADI SOYADI	ÜNİVERSİTE
TEZ DANIŞMANI	: Doç. Dr. Gencay KARAKAYA	İstanbul Ticaret Üniversitesi
JÜRİ ÜYESİ	: Prof. Dr. Ömer ÖZKAN	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
JÜRİ ÜYESİ	: Dr. Yunus ÖZCAN	İstanbul Ticaret Üniversitesi

ENS.FR.Y15 06.11.2017

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

KUTLUHAN TANISALI

ÖZET

Dış ticaret ve gümrük işlemlerinde zaman ve maliyet unsurları firmaların rekabet edebilmesi ve karlılığı sağlayabilmesi açısından son derece önemlidir. Ülkemizde 2013 yılı itibarıyla uygulamaya geçen yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası, firmaların temel zaman ve maliyet sorunlarına büyük bir çözüm getirmiştir. 2020 yılı itibari ile 500'ün üzerinde firmanın aldığı bu sertifikanın önemi basitleştirmelerin tam anlamıyla hayatımıza girmesi ile daha iyi anlaşılmaktadır. Bu çalışma ile yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası ve sertifikanın sağladığı temel avantajları ve basitleştirmeleri anlatmak, dış ticaret firmalarının yaşamış olduğu sorunlara çözüm önerisi sunabilmek, sertifika alımını düşünen firmaların sorularını yanıtlayabilmek ve süreçlerini hızlandırmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler; Yetkilendirilmiş yükümlü, AEO, YYS, yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası, ithalat, ihracat, gümrük, lojistik

ABSTRACT

Time and cost are one of the most significant factors for international trade and customs in terms of competition with other companies and providing profitability. In our country, authorized economic operator certificate which has been applied since 2013, find a solution for time and profitability problems of companies. The significance of this certificate, that have been taken by 500 companies until now, is understood better under favour of convenience. In this thesis, the main aim is to emphasis the advantages and convenience of authorized economic operator certificate, to suggest solutions for problems of customs companies, to answer the questions of the companies that are thinking of taking this certificate and accelerate the duration.

Keywords; Authorized economic operator, AEO, YYS, authorized economic operator certificate, ,import, export, customs, logistics

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının gerçekleştirilmesinde bana yol gösteren ilgi ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Gencay KARAKAYA'ya çok teşekkür ediyorum.

Bu zorlu süreçte desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili eşime, anneme, babama, kardeşlerime ve kızıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

KUTLUHAN TANISALI
İSTANBUL,2021

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI i
ÖZET iv
ABSTRACT v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLO LİSTESİ ix
ŞEKİL LİSTESİ x
KISALTMALAR xi
1. GİRİŞ 1
2. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ'NE SAHİP OLABİLMEK İÇİN ARANAN KOŞULLAR VE STATÜNÜN KAYBEDİLMEMESİ İÇİN YAPILMASI GEREKENLER 3
2.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü, YYS I ve YYS II statüleri 3
2.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Koşullar 12
2.2.1. Güvenirlik Koşulu 12
2.2.2. Ticari Kayıtların Güvenirliği ve İzlenebilir Olması Koşulu 13
2.2.3. Mali Yeterlilik Koşulu 15
2.2.4. Emniyet ve Güvenlik Koşulu 16
2.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Başvuru Süreci 17
2.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Kaybedilmemesi İçin Yapılması Gerekenler 35
2.4.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri 36
2.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Askıya Alınması 38
2.4.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geri Alınması 39
2.4.5. Sertifika Kapsamında Gerçekleştirilen Gümrük İşlemlerinin Yıllık Faaliyet Raporuna Bağlanması 41
2.4.6. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Ön İzleme 42
2.4.7. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Yerinde İzleme 43
2.4.8. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Kapsamında Gerçekleştirilen İşlemlerin Sonradan Kontrolü 43
2.4.9. Bilgi Değişimi, Elektronik Bilgi ve Haberleşme Sistemi 45
3. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜNÜN SAĞLADIĞI BASİTLEŞTİRMELER 46
3.1. Talep ve Ek Koşula Tabi Olmadan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Basitleştirmeler 49
3.1.1. Eksik Beyan Usulü 49
3.1.2. Kısmi Teminat Uygulaması 50
3.1.3. Beyanın Kontrolüne İlişkin Kolaylaştırmalar 51
3.1.4. Emniyet ve Güvenlik Kontrollerine İlişkin Kolaylaştırmalar 53
3.2. Talep ve Ek Koşula Bağlı Olarak Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Basitleştirmeler 56
3.2.1. Götürü Teminat Uygulaması 56
3.2.2. Onaylanmış İhracatçı Yetkisi 57
3.2.3. İzinli Gönderici Yetkisi 60
3.2.4. İzinli Alıcı Yetkisi 61

3.2.5. İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni 64
3.3. Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Dışındaki Basitleştirmeler 67
3.3.1. Tam Beyanlı Yaygın Basitleştirilmiş Usül 67
3.3.2. Varış Öncesi İthalat 68
3.3.3. Laboratuvar Tahliline Tabi Eşyanın Tesliminde Basitleştirme 68
3.3.4. Dahilde İşleme Rejimi İndirimli Teminat Uygulaması 69
3.3.5. Emsal Tahlil Raporu Kullanımı 70
3.3.6. Geçici İthalat Rejimi İle Geçici İhracat Eşyasında Ayniyet Tespitine İlişkin Basitleştirme 71
3.3.7. Gümrük Müşavirliği Asgari Tarifesinde İndirim 71
3.3.8. İthalat Denetimlerinde Kolaylık 72
4. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ SERTİFİKASININ FİRMALARA OLAN ETKİSİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 74
4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı 74
4.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi 74
4.3. Araştırma Bulguları 75
4.3.1. Sorular, Cevaplar, Genel Değerlendirme ve Çözüm Önerileri 75
SONUÇ ve ÖNERİLER 87
KAYNAKÇA 89

TABLO LİSTESİ

Tablo 1- Yıllara göre yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası alan firma sayıları 8
Tablo 2- Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün kullanıldığı ülkeler listesi, ... 9
Tablo 3. Başvuru durumu ekranı 27

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Yetki uyarısı 19
Şekil 2. e-Devlet Kapısı üzerinden giriş 19
Şekil 3. Uygulamaya Git Ekranı 20
Şekil 4. Başvuru Sistemi Üzerinden Giriş 20
Şekil 5. Firma seçimi ekranı 21
Şekil 6. Başvuru Formu 21
Şekil 7. Başvuruya ait belgeler 24
Şekil 8. Belge görüntüleme ekranı 24
Şekil 9. Kayıtlı başvuru ekranı 25
Şekil 10. Seçenekler 25
Şekil 11. Seçenekler menüsü 25
Şekil 12. Başvuru gönderimi 26
Şekil 13. Başvuru sonuıç ekranı 27
Şekil 14. Başvuru Tarihçesi 28
Şekil 15. Başvuru belgeleri 29
Şekil 16. Başvuru tarihçesi 29
Şekil 17. Başvuruya ait belgeler 30
Şekil 18. Başvuru görüntüleme 30
Şekil 19. Başvurunun iptali 31
Şekil 20. Yetkilendirilmiş Yükümlü Elektronik Başvuru Sistemi 32
Şekil 21. İzinli Alıcı Başvurusu Nasıl Yapılır?YYS bulunan ancak İzinli Alıcı Yetkisi Bulunmayanlar için 63
Şekil 22. İzinli Alıcı Başvurusu Nasıl Yapılır?YYS bulunmayanlar için, ... 63
Şekil 23. İthalatta Yerinde Gümrükleme Başvurusu Nasıl Yapılır? YYS bulunan ancak İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni bulunmayanlar için, ... 66
Şekil 24. İthalatta Yerinde Gümrükleme Başvurusu Nasıl Yapılır? YYS bulunmayanlar için, ... 66

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AEO	: Authorised Economic Operator
DGÖ	: Dünya Gümrük Örgütü
OKS	: Onaylanmış Kişi Statüsü
SAFE	: Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade
v.b.	: ve benzeri
WCO	: World Customs Organization
YYS	: Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası

1. GİRİŞ

Dünya ticaretinde tedarik zinciri güvenirliği en önemli konu başlıklarından biridir. Amerika Birleşik Devletleri(ABD)'de yaşanan 11 Eylül saldırıları sonrasında riskli görülen eşyaların belirlenmesi ve bu eşyaların ülkeye gelmesinin önlenmesi adına bir çok adım atıldı. Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade (Küresel Ticaretin Güvenliğinin Sağlanması ve Kolaylaştırılması Standartları Çerçeve Anlaşması)'nı Haziran 2005'te kabul etti. 2007 yılında Yetkilendirilmiş Yükümlü programını duyurdu. YYS Küresel Gümrük topluluğunun tedarik zinciri güvenliğine yönelik tehditlere uyumlu bir şekilde yanıt vermesi olarak ortaya çıkmıştır ve meşru ve güvenli işletmelerin kolaylaştırılmasını eşit derecede desteklemektedir. Test edilmiş ve dünya çapında iyi çalışan temel standartları belirlemektedir. Bu benzersiz uluslararası araç, daha güvenli bir dünya ticaret rejimi başlatmaya çabalar ve aynı zamanda güvene dayalı ortak bir hedefe yönelik hem Gümrük hem de iş dünyası için çalışma yöntemlerine ve ortaklığa yeni bir yaklaşımın habercisidir. Karşılıklı güven ve şeffaflığa dayalı olarak, ortak bir tedarik zinciri güvenliği ve verimliliğini artırma hedefine doğru çalışmaları için Gümrüklere, ilgili devlet kurumlarına ve yetkilendirilmiş yükümlülere yeni fırsatlar sunmaktadır.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası tedarik zincirindeki birçok tarafı ilgilendirmektedir. Ülkemizde bu sertifikayı sadece dış ticaret firmaları değil lojistik firmaları da edinmektedir. Bu sertifika gümrük ve dış ticaret işlemlerini basitleştirdiği için tedarik zincirindeki üretici, ithalatçı, antrepo işletmesi, lojistik firmalar, liman işleticileri, gümrük müşavirleri, ihracatçıların ve doğal olarak gümrük idarelerinin işlemlerini kolaylaştırmaktadır.

Çalışmada yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası alımındaki temel kriterler tanımlanmıştır. Sertifikanın süresi sınırsız olsa bile sertifika belirli koşulların kaybedilmesi durumunda askıya alma, geri alma ve iptal gibi yaptırımlar ile firmalar karşı karşıya kalabilmektedir. Koşulların kaybedilmemesi için yapılması gerekenler paylaşılmıştır. Sertifikanın en temel basitleştirme gümrük işlemlerinde firmalara sağlanan yeşil hat yani işlemlerde herhangi bir belge kontrolü veya muayene olmaması olarak gözükse de birçok basitleştirmeyi barındırmaktadır.

Firmaların neden bu belgeyi alması gerektiği yani firmalara sağladığı temel avantajlar paylaşılmıştır. Son kısımda bu sertifikaya sahip olan firmalar ile yapmış olduğumuz soru-cevap çalışması ile bu süreçte firmaların katlandığı maliyetler, firmalara sağladığı avantajlar, gümrük ve dış ticaret işlemleri dışında firmaya sertifikanın kazandırdıkları, ek koşula tabi olan basitleştirmelere sahip olup olmadıkları ve karşılıklı tanıma anlaşmalarının sağladığı basitleştirmelere dair bilgi alınmaya çalışılmış olup yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının hangi sorunlara çözüm getirdiği ve öneriler yer almaktadır.

2. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜ'NE SAHİP OLABİLMEK İÇİN ARANAN KOŞULLAR VE STATÜNÜN KAYBEDİLMEMESİ İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Bu bölümde yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası almak isteyen firmaların sahip olması gereken temel kriterler açıklanmıştır. Sertifika Ticaret Bakanlığı'na bağlı yetkili gümrük ve dış ticaret bölge müdürlükleri tarafından verilmektedir. Sertifika süresiz geçerlidir. Ancak firmaların sertifika alımı sonrasında, yıllık faaliyet raporlarının düzenlenmesi, soru formlarının her beş yılda bir sunulması, mevzuat değişikliklerinin takip edilmesi, gümrük ve dış ticaret mevzuatı ve uluslararası tedarik zincirinde eşyanın hareketleriyle ilgili risklere yönelik olarak güvenlik tedbirleri eğitimlerinin periyodik alınması ve temel koşulların kaybedilmemesi gerekmektedir.

2.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü, YYS I ve YYS II statüleri

Gümrükler, sınır ötesi suçların ve terörizmin engellenmesinde oldukça önemli bir role sahiptir. Gümrük idarelerinin eşya hareketlerinin kontrolü konusunda tecrübe kazanmaları, modern bilişim sistemleri, etkin risk yönetimi modelleri ve sınır kontrolleri ile desteklenmeleri uyuşturucu gibi yasal olmayan eşyaların hareketi, patlayıcı maddelerin, nükleer, biyolojik veya kimyasal silahların ülke sınırları dışarısından giriş yapmasına veya başka bir ülkeye gönderilmesini engellemede hayati önem arz eder (Aigner, 2010)

11 Eylül 2001 sonrası, dış ticaret ve gümrük alanında güvenlik boyutu önem kazanmış, öncelikle ABD uygulamalarından başlamış olmakla birlikte, tüm dünyada arz zincirinin güvenliği (supply chain security) kavramı ön plana çıkmıştır. (Büyükkalkan, 2013).

Arz zincirinin güvenliği, uluslararası boyutta Dünya Gümrük Örgütü'nün (DGÖ) tavsiye kararları ve SAFE Standartlar Çerçevesi'nde düzenlenmiştir. Standartlar Çerçevesi temel unsurları, Avrupa Birliği tarafından da gümrük mevzuatına dahil edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında hem güvenli hem de hızlı kargo taşımacılığının sağlanması zorunluluğu, ABD ve AB açısından "AEO" kavramını getirmiş, bu coğrafya ile ticaret yapan ülkeleri de

rekabetin korunması ve hızlı teslimatın yapılması açısından benzer yapı kurmaya yöneltmiştir. (Büyükkalkan, 2013).

Yetkilendirilmiş Yükümlü, uluslararası tedarik zincirinin bir parçası olan, yasalara uyumlu, güvenilir ve güvenli olduğunu ispatlamış kişi olarak tanımlanmaktadır. Görüleceği üzere Türkiye'de anılan adı ile YYS, kendisine tanınmış olan kolaylıklarda istifade eden veya odağı tamamen bu olan bir ticaret erbabı değildir. YYS'nin temel amacı; Yasalara saygılı, finansal ve idari açıdan güvenilir olduğunu ispatlamış ve uluslararası ticaret ile ilgili faaliyetlerini yürütürken gerekli güvenlik önlemlerini belirlenen standartlara göre sağlamış işletmelerin parçası olduğu global bir güvenli tedarik zinciri oluşturabilmektir. (Yetkin, 2014)

Yetkilendirilmiş Yükümlü en dar anlamıyla kendi arz zincirinde güvenliği sağlamış, gümrük idaresinde gerçekleştirdiği işlemlerini gümrük idaresi ile iş birliği içinde yapan ve bunun karşılığında gümrük idaresinin belirlediği çeşitli kolaylaştırmalardan faydalanabilen, iş süreçlerini gümrük idaresinin uluslararası standartlara dayandırarak belirlediği emniyet ve güvenlik standartlarına uygun olarak düzenleyen ve uygulayan, yetkilendirilmiş gerçek ve/veya tüzel kişilerdir. (Çalışkan, 2015).

Yetkilendirilmiş Yükümlü Düzenlemesi (Programı/Uygulaması) ise; gerçek ve/veya tüzel kişilerin ulusal mevzuatın öngördüğü ölçekte (kişinin arz zinciri, ulusal arz zinciri ya da uluslararası arz zinciri) arz zincirinde güvenliği sağlamak (örneğin; eşyanın/kargonun çalınması, zarara uğratılması, kaybolması ya da terör olaylarının veya kaçakçılığın hedefi haline getirilmesine karşı güvenliğin sağlanması) amacı ile düzenleme uyarınca belirlenmiş koşulları karşıladığı ve gümrük idaresinde gerçekleştirdiği işlemlerini gümrük idaresi ile işbirliği içinde yapması karşılığında gümrük idaresinin belirlediği çeşitli kolaylaştırmalardan faydalanabildiği düzenlemedir. (Çalışkan, 2015).

Bu anlamda, üretici, ithalatçı, antrepo işletmecisi, lojistik hizmet sağlayıcı, taşıyıcı, liman işletmecisi, gümrük müşaviri, ihracatçı gibi tedarik zincirinin herhangi bir aşamasının parçası olan tüm kişiler YYS'nin konusudurlar. (Yetkin, 2014)

Yetkilendirilmiş yükümlü, gümrük yükümlülüklerini yerine getiren, kayıt sistemi düzenli ve izlenebilir olan, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik standartlarına sahip bulunan, kendi oto

kontrolünü yapabilen güvenilir firmalara gümrük işlemlerinde birtakım kolaylık ve imtiyazlar tanıyan uluslararası bir statüdür.

YYS; yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ülkemizi, gümrük hizmetlerinin ve ticaretin en kolay ve en güvenli yapıldığı, dünyanın sayılı ticaret merkezlerinden biri haline getirmeyi vizyon edinen Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca uygulamaya konulan bir sistemdir. YYS ile hedeflenen amaç; ticaret hacminin arttırılması bağlamında, gümrük ve dış ticaret işlemlerinin kolaylaştırılması, hızlandırılması, güvenli hale getirilmesi ve bunun bir sonucu olarak yasa dışı ticaret ile mücadele etkinliğinin arttırılmasıdır. (Terzi, 2017)

Bu çerçevede, gümrük yükümlülüklerini yerine getiren, düzenli kayıt tutan, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik standartlarına sahip bulunan, kendi otokontrolünü yapabilen güvenilir firmalara Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası (YYS) verilmektedir. Bu belgeye sahip firmalara gümrük işlemlerinde daha imtiyazlı muamele görme imkanı tanınarak bir yandan ticaret erbabına zaman ve maliyet tasarrufu sağlanmakta, diğer yandan da gümrük idarelerinin iş yükü hafifletilmektedir. Bu şekilde, riskli sevkiyatlara daha çok odaklanılmakta ve usulsüz işlemler ile daha etkin mücadele sağlanmaktadır. Uluslararası alanda da yaygın olarak kullanılan söz konusu statü, firmaların uluslararası piyasalarda güvenilir olarak tanınmasını sağlayarak ülkelerin ve firmaların rekabet gücünü artırmaktadır(Ticaret Bakanlığı- Yetkilendirilmiş Yükümlü Soru Formu Hazırlama Rehberi, 2016).

YYS kavramı, gümrük idaresinin uluslararası ticarete konu işlemlerde güvenebileceği kişileri belirleyerek, bunlar üzerindeki kontrolünü azaltmasını ve kaynakları daha yüksek kontrol gerektiren işlemlere yoğunlaştırmasını sağlamak üzere ortaya çıkmıştır. YYS'nin odağında güven unsuru yer almaktadır. Güven olgusu, firmanın iş yaparken aldığı risklerin düşük olup olmadığının tespiti açısından önem arz etmektedir. Güven olgusunun temelini ise; kişilerin gümrük idaresinin kontrolünü gerektiren işlemlerde otokontrollerini sağlaması, kayıtlarının düzenli ve izlenebilir olması, sistemlerinin ve tesislerinin emniyet ve güvenlik standartlarına sahip bulunması ve gümrük yükümlülüklerini yerine getirdiklerini ispatlamaları oluşturmaktadır(Ticaret Bakanlığı- Yetkilendirilmiş Yükümlü Soru Formu Hazırlama Rehberi, 2016).

YYS kavramı, Dünya Gümrük Örgütü(WCO) tarafından uygulamaya konulan gümrük-iş ortaklığına dayanmaktadır. Belirli kriterleri sağlayan firmalar, tedarik zinciri güvenliğinin ortak amacını sağlamak için gümrük idareleri ile yakın işbirliği içinde çalışırlar ve gümrük prosedürlerinde basitleştirme hakları vardır.

YYS konsepti uluslararası kabul görmüş standartlara dayalı olarak oluşturulmuştur ve gümrük idaresi ile ekonomik operatör arasında bir ortaklık programıdır. Bu gümrükler ile başvuru sahibi yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası firma arasında her zaman bir ilişki olması anlamına gelir. Bu ilişki karşılıklı şeffaflık, doğruluk, adalet ve sorumluluk ilkelerine dayanmalıdır.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasını, güvenilirlik, ticari kayıtların güvenilirliği ve izlenebilir olması, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik gibi temel kriterleri sağlayan dış ticaret ve lojistik firmaları alabilir.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası yerel gümrük işlemlerinde basitleştirme sağlamanın yanı sıra, üçüncü ülkelerle yapılan karşılıklı tanıma anlaşmaları ile birlikte uluslararası alanda firmalara basitleştirme sağlamakta, uluslararası ticarette karşı ülkeye güven hissiyatı vermektedir.

YYS I ve YYS II belirli kriterleri sağlayan firmalara YYS sürecinde daha fazla basitleştirme sağlamaktadır. İthalatta yerinde gümrükleme izni almak isteyen firmaların YYS I koşullarına sahip olması gerekir. YYS I ve YYS II'nin ortak basitleştirmesi ise firmaların belge kontrolüne ve muayene işlemine tabi tutulma oranlarını düşürmektedir. Bu da işlemlerin daha fazla yeşil hattan işlem görmesine olanak sağlar. Yeşil hat gümrük idarelerinde beyannamelerin belge kontrolü veya muayeneye tabi tutulmaması anlamına gelir.

YYS I statüsü almak isteyen firmaların aşağıda belirtilen kriterleri sağlaması gerekmektedir;

a) İmalatçı olmak.

b) YYS-I statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.

c) YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde ortalama olarak en az elli işçi istihdam ediyor olmak veya YYS-I statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari on milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.

YYS II statüsü almak isteyen firmaların aşağıda belirtilen kriterleri sağlaması gerekmektedir;

a) İmalatçı olmak.

b) YYS-II statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-II statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari bir milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.

c) YYS-II statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde ortalama olarak en az otuz işçi istihdam ediyor olmak veya YYS-II statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-II statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.

Tablo 1- Yıllara göre yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası alan firma sayıları

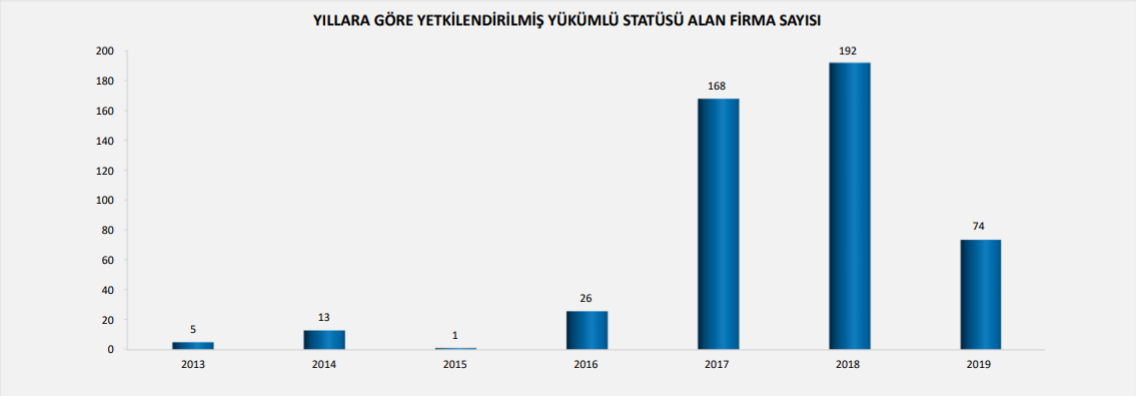
T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ SAYILARI

Değer: Adet — Rapor Tarihi: 30.09.2020

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (Ocak-Eylül)	TOPLAM
Yetkilendirilmiş Yükümlü Sayısı	5	13	1	26	168	192	74	40	519

Kaynak: TB

Kaynak: (Ticaret Bakanlığı 2020 verileri, https://ticaret.gov.tr/data/5d63d89d13b8762f7c43a738/26-Yetkilendirilmi%C5%9F%20Y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BC%20Sayilari.pdf, Erişim Tarihi:22.01.2021).

Tablo 2- Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün kullanıldığı ülkeler listesi,

Bölgeler	**ÜLKE**
Amerika ve Karayipler: 19	Arjantin
	Bolivya
	Brezilya
	Kanada
	Şili
	Kolombiya
	Kosta Rika
	Küba
	Dominik Cumhuriyeti
	Ekvador
	El Salvador
	Guatemala
	Jamaika
	Meksika
	Panama
	Peru
	Uruguay
	Amerika Birleşik Devletleri
	Paraguay
Orta Doğu ve Kuzey Afrika: 10	Cezayir
	Mısır
	Bahreyn
	Ürdün
	Fas
	Umman
	Katar
	Suudi Arabistan
	Birleşik Arap Emirlikleri
	Tunus
Doğu ve Güney Afrika:8	Angola
	Burundi
	Kenya
	Malawi
	Morityus
	Ruanda
	Uganda
	Zimbabve
Asya Pasifik:17	Avustralya

	Bangladeş
	Çin Halk Cumhuriyeti
	Fiji
	Hong Kong
	Hindistan
	Endonezya
	İran
	Japonya
	Güney Kore
	Malezya
	Moğolistan
	Filipinler
	Yeni Zelanda
	Singapur
	Tayland
	Vietnam
Avrupa:42	Azerbaycan
	Ermenistan
	Beyaz Rusya
	Almanya
	Avusturya
	Belçika
	Bulgaristan
	Çekya
	Danimarka
	Estonya
	Finlandiya
	Fransa
	Hırvatistan
	Hollanda
	İngiltere
	İrlanda
	İspanya
	İsveç
	İtalya
	Kıbrıs
	Letonya
	Litvanya
	Lüksemburg
	Macaristan

	Malta
	Polonya
	Portekiz
	Romanya
	Slovakya
	Slovenya
	Yunanistan
	Gürcistan
	İzlanda
	İsrail
	Kazakistan
	Moldova
	Makedonya Cumhuriyeti
	Norveç
	Sırbistan
	Rusya Federasyonu
	İsviçre
	Türkiye
Batı ve Orta Afrika:1	Fildişi Sahili
Toplam 97 Ülke(2019 Dünya Gümrük Örgütü Verileri)	

Kaynak: (DTÖ Verileri, 2020, http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf?la=en, Erişim Tarihi: 22.01.2021)

2.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Başvurusu İçin Aranacak Koşullar

Gümrük Kanunu ve Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde Yetkilendirilmiş yükümlü olmak isteyen başvuru sahiplerinden aranan 4 temel koşul belirtilmiştir. Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip olmak isteyen firmaların bu 4 temel koşulu sağlaması gerekmektedir. Bu koşullar şöyle sıralanmıştır;

- Güvenilirlik Koşulu
- Ticari Kayıtların Güvenilir ve İzlenebilir Olması Koşulu
- Mali Yeterlilik Koşulu
- Emniyet ve Güvenlik Koşulu

İstisna olarak, Resmî daireler, sermayesinin tamamı devlete ait olan iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait bağlı müesseselerin yapacakları yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası başvurularında temel koşullar aranmamaktadır. (Resmi Gazete, 2014)

2.2.1. Güvenirlik Koşulu

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Güvenilirlik koşulundaki temel kriterleri belirlemiştir. Bu koşulun sağlanabilmesi için başvuru sahibi tarafından ciddi veya mükerrer olarak gümrük mevzuatı ihlali yapılmamış olması gerekir. Ayrıca, yönetim kurulu üyeleri, sermayesinin %10'undan fazlasına sahip gerçek kişiler ile gümrük ve dış ticaret işlemlerinde temsil yetkisini haiz çalışanlarının, kamu güvenliğini tehdit edici ciddi suç veya ciddi boyutta mali suçtan dolayı ceza veya mahkûmiyet kararının bulunmaması gerekir.

Firmalar geçmişe dönük üç yıllık süreçte yapmış olduğu beyanlardan dolayı, gümrük kanununda tanımlanan vergi kaybına neden olan ve usulsüzlük cezaları ile ilgili fazla sayıda ceza almamış olmaları gerekmektedir.

Ceza sayılarının hesaplanmasında, gümrük idaresi tarafından tespit edilmeden önce ihlalin beyan sahibi tarafından tespit edilerek gümrük idaresine bildirilmesine istinaden düzenlenen ceza kararları dikkate alınmamaktadır.

Gümrük mevzuatı ve vergi mevzuatı uyarınca kesinleşmiş vergi ve ceza borcu bulunmaması, ayrıca ilgili mevzuat uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu bulunmaması gerekmektedir.

Güvenilirliğe ilişkin olarak yukarıda yer alan koşulların sağlanıp sağlanmadığı ilgili Bölge Müdürlüğünce gerçekleştirilecek ön inceleme neticesinde belirlenmektedir. (Terzi, 2017)

Sertifika başvurusunun yapıldığı yıldan önceki takvim yılı içinde veya başvurunun yapıldığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde gümrük idaresinde en az yüz adet beyan kapsamında işlem yapılmış olması gerekmektedir. (Resmi Gazete, 2014)

2.2.2. Ticari Kayıtların Güvenirliği ve İzlenebilir Olması Koşulu

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Ticari Kayıtların Güvenirliği ve İzlenebilir Olması koşulundaki temel kriterleri belirlemiştir. Bu koşulun sağlanabilmesi için başvuru sahibinin ticari ve varsa taşımaya ilişkin kayıtlarının gümrük kontrollerinin doğru ve etkin bir şekilde yapılabilmesine elverişli ve eşya hareketlerini gösterecek şekilde izlenebilir olması gerekir. Ayrıca, ticari faaliyetlerine ilişkin belgelerinin düzgün bir şekilde arşivlenmesi ve korunması ile başvuru sahibinin bilgisayar sistemini yetkisiz girişlerden korumaya ve verilerini güvenceye almaya yönelik uygun bilişim teknolojisi güvenlik önlemlerine sahip olması gerekir.

Ayrıca firmaların aşağıda sayılan kriterleri sağlaması gerekmektedir.

- Ticari ve varsa taşımaya ilişkin kayıtlarını, gümrük idarelerince yapılan ve özellikle sonradan kontrol kapsamında yapılacak denetimlerin sağlıklı ve etkin bir şekilde yapılmasına olanak verecek, bilgi ve kayıtların gerçekliğini koruyan şekilde ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak tutmak.

- Eşyanın tüm vasıflarının tereddüde mahal bırakılmayacak şekilde gösterilmesini ve tüm hareketlerinin kayıt altına alınmasını mümkün kılan defter ve kayıt düzenine sahip olmak.
- Gümrük ve varsa taşımaya ilişkin kayıtlara gümrük idaresinin fiziki veya elektronik olarak erişebilmesine olanak sağlamak.
- İdarenin yapacağı gümrük kontrolleri için gerek duyulan uygun ortamı sağlamak.
- Serbest dolaşımda olan ve olmayan eşya ayrımını gözeten bir lojistik kayıt sistemine (stok ve depolama kayıt sistemi, muhasebe sistemi ve benzerleri) sahip olmak.
- İşletmenin türü ve büyüklüğü ile orantılı, yasadışı ve usulsüz işlemlerin tespitine imkân veren, eşya akışının idaresi için uygun, belirli bir sistematik içerisinde işlemlerin yürütülmesini sağlayan ve iç kontrol mekanizması içeren bir idari organizasyon yapısına sahip olmak.
- Gümrük işlemlerinin mevzuata uygunluğu ile eşyanın gümrük idaresine doğru beyan edilmesini teyit ve tevsik edecek kurum içi bir sistematiğe sahip olmak ve bunun sağlanması için gümrük ve dış ticaret mevzuatı eğitimi ve mevzuat değişikliklerinin takibini, gümrük işlemlerinin cari kontrolünü ve gümrük işlemlerinin kayıt ve belge üzerinden geriye dönük olarak kontrolünü yapmak veya yaptırmak.
- Gümrük mevzuatına uyum konusunda herhangi bir aksaklık ortaya çıktığında veya sorun tespit edildiğinde gümrük idaresini bilgilendirmek.
- Tüm beyanlara ilişkin olarak idarenin isteği doğrultusunda sunulacak şekilde, özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, beyanın gerçekleştiği yılın sonundan itibaren beş yıl süreyle ilgili belgeleri saklamak.
- Bilgi ve kayıtların arşivlenmesi ve bilgi kaybının önlenmesine yönelik yeterli ve uygun bir iş planlamasına sahip olmak.
- Bilgisayar sistemini yetkisiz girişlerden korumaya ve verilerini güvenceye almaya yönelik uygun bilişim teknolojisi güvenlik önlemlerine sahip olmak.

* Eğitim, cari ve/veya geriye dönük kontrol işlemlerinin;

- Firma bünyesinde yapılıyorsa, bu işlemleri yapan kişi veya bu kişilerin çalıştırıldığı birimin gümrük işlemlerini doğrudan temsil yoluyla yapan kişi veya bu kişilerin çalıştırıldığı birimden farklı olması,

- Hizmet alımı yoluyla yapılıyorsa, dolaylı temsil hizmetinin de bu firmadan alınıp alınmadığına bakılmaksızın, hizmet alımı yapılan firmada bu işlemleri yapan kişi veya bu kişilerin çalıştırıldığı birimin, gümrük işlemlerini dolaylı temsil yoluyla yapan kişi veya bu kişilerin çalıştırıldığı birimden farklı olması, gerekir. (Resmi Gazete, 2014)

Ticari kayıtların güvenilir ve izlenebilir olmasına ilişkin olarak yukarıda belirtilen koşulların (Bilgisayar sistemini yetkisiz girişlerden korumaya ve verilerini güvenceye almaya yönelik uygun bilişim teknolojisi güvenlik önlemlerine sahip olma koşulu hariç) sağlanıp sağlanmadığı Gümrük ve Ticaret Müfettişleri tarafından yapılan yerince inceleme ile bu inceleme sonuçlarına ilişkin olarak Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenmektedir. (Terzi, 2017)

Bilgisayar sistemini yetkisiz girişlerden korumaya ve verilerini güvenceye almaya yönelik uygun bilişim teknolojisi güvenlik önlemlerine sahip olma koşulu ise ilgili Bölge Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ön inceleme kapsamında ISO 27001 sertifikası üzerinden yapılmaktadır. (Terzi, 2017)

2.2.3. Mali Yeterlilik Koşulu

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Mali Yeterlilik koşulundaki temel kriterleri belirlemiştir. Başvuru sahibinin mali yapısının başvuru yılından önceki üç yıl esas alınmak suretiyle, yeminli mali müşavir tarafından incelenerek, olumlu görüşle rapora bağlanmış olması gerekir.

Bu koşulun sağlanmasında mali yeterlilik, başvuru sahibinin iştigal ettiği iş alanının özellikleri de göz önüne alındığında, taahhütlerini karşılamaya yeterli bir mali durumda bulunmasını ve hakkında iflas veya konkordato işlemleri başlatılmamış olmasını ifade eder. . (Resmi Gazete, 2014)

Mali yeterlilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığı sunulan yeminli mali müşavir raporu üzerinden ilgili Bölge Müdürlüğünce gerçekleştirilen ön inceleme ile tespit edilmektedir. (Terzi, 2017)

2.2.4. Emniyet ve Güvenlik Koşulu

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Emniyet ve Güvenlik koşulundaki temel kriterleri belirlemiştir. Bu koşulun sağlanabilmesi için başvuru sahibinin aşağıdaki özellikleri taşıyor olması gerekir;

- Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası kapsamındaki faaliyetlerle ilgili olarak kullanılacak binaların izinsiz giriş ve sızmaları önleyecek nitelikte olması ve tesislere ilişkin genel güvenlik tedbirlerini almış olmak.
- Yükleme yerlerine, sevkiyat sahalarına, kargo bölümlerine ve taşıma araçlarına yetkisiz girişleri önlemek üzere uygun erişim kontrol tedbirlerini almış olmak.
- Herhangi bir eşyanın değiştirilmesini, kaybını veya yabancı eşya eklenmesini önleyecek tedbirleri almış olmak.
- Eşyanın konulması için uygun görülen yerleri gümrüğün denetimini kolaylaştıracak şekilde düzenlemiş olmak.
- Yasaklama ve kısıtlamalara tabi eşya söz konusu ise, bunlara ilişkin ithalat ve/veya ihracat lisanslarıyla ilgili işlemleri takip edecek ve bu kapsamdaki eşyayı diğer eşyadan ayıracak bir iş akışını oluşturmuş olmak.
- Uluslararası arz zincirinin güvenilirliğinden emin olunmasını sağlamak amacıyla, iş yaptığı kişi ve firmaların kimliklerinin açıkça tespit edilmesi ve bu kişi ve firmaların uygun emniyet ve güvenlik tedbirleri aldıklarının kontrolüne yönelik önlemleri almış olmak.
- Mevzuatın izin verdiği ölçüde, güvenlik açısından hassas pozisyonlarda görev yapacak çalışanları hakkında işe başlama öncesi ve sonrasında periyodik olarak güvenlik araştırması yapıyor ve firmada çalışanlardan kaynaklı ortaya çıkabilecek risklere karşı güvenlik tedbirleri alıyor olmak.
- İlgili personelinin arz zinciri güvenliği ile ilgili eğitim programlarına aktif olarak katılımını sağlamak. (Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği)

Emniyet ve güvenlik koşullarının sağlanıp sağlanmadığı Gümrük ve Ticaret Müfettişleri tarafından yapılan yerince inceleme ile bu inceleme sonuçlarına ilişkin olarak Risk Yönetimi

ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından yapılacak değerlendirme neticesinde belirlenmektedir. (Terzi, 2017)

2.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Başvuru Süreci

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası başvuru süreci Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde açıklanmaktadır. 2020/17 Sayılı Ticaret Bakanlığı Genelgesi uyarınca başvurular 01.09.2020 tarihinden itibaren E-devlet üzerinden elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.

- Başvuru sırasında başvuru formunun yanı sıra aşağıdaki belgeler de ibraz edilir.
- Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan soru formu.
- Firma yöneticilerinin adli sicil belgeleri asılları
- Türkiye genelinde kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu bulunmadığına dair ilgili kurumdan alınacak belge
- Vergi mevzuatı gereğince kesinleşmiş vergi borcu bulunmadığını gösterir yazı aslı.
- Son üç yıl esas alınmak suretiyle başvuru sahibinin mali yapısının incelenmesi sonucunda yeminli mali müşavir tarafından karşılaştırmalı olarak hazırlanan ve olumlu olarak sonuca bağlanan rapor aslı veya noter onaylı örneği.
- ISO 9001 ve ISO 27001 sertifikalarının aslı veya düzenleyen kuruluş tarafından onaylı örneği.

- ISO 9001 sertifikası, başvuru sahibinin gümrük, dış ticaret, üretim, lojistik, yönetim ve idari organizasyon faaliyetlerini,
- ISO 27001 sertifikası; gümrük ve dış ticaret işlemlerini ve bu işlemlerine ilişkin lojistik, depolama, muhasebe, finans ve bilgi işlem faaliyetlerinin bilgi varlıkları ile bu varlıkları korumak amacıyla kullandığı güvenlik önlemlerini,

kapsamalı ve bu faaliyetlerin yürütüldüğü, kısmen kiralama yoluyla edinilenler hariç olmak üzere tüm idari bina ve tesislere ilişkin olarak alınmış olmalıdır.

- Güncel imza sirküleri aslı ya da örneği.
- Ek koşul ve başvuruya tabi tüm basitleştirmeler için ayrıca başvuru formu düzenlenir.

- İzinli gönderici yetkisinden yararlanmak istenilmesi halinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından alınmış uluslararası taşımacı yetki belgesi örneğinin de ibraz edilmesi gerekir.
- İzinli alıcı yetkisinden yararlanmak istenilmesi halinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından alınmış uluslararası taşımacı yetki belgesi örneğinin de ibraz edilmesi gerekir.
- Resmî dairelerce yapılan başvurularda yalnızca başvuru formu, sermayesinin tamamı devlete ait olan iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait müesseselerce yapılan başvurularda ise başvuru formunun yanı sıra ortaklık ve sermaye yapılarını gösterir belge de aranır.

➢ Başvuru formu ile soru formunun aşağıda sayılan nitelikte tesisleri (kısmen dahi olsa kiralama yoluyla edinilenler dahil) kapsayacak şekilde doldurulmuş olması gerekir:

- Yönetim ofisi.
- Gümrük işlemlerine konu eşyanın konu olduğu muhasebe ve arşiv ofisleri.
- Bilgi işlem ofisi.
- İthal girdi kullanılmadan ve sadece yurt içi satışa konu olacak eşyanın üretildiği üretim tesisleri hariç olmak üzere üretim tesisi.
- Eşyanın ihraç edilmeden önce depolandığı, elleçlendiği depo/tesis.
- Eşyanın ithal işlemleri gümrük idaresinde veya gümrük idaresince yetkilendirilen başka bir yerde tamamlandıktan sonra doğrudan getirilerek konulduğu ilk depo/tesis.

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinin 11 inci maddesi kapsamında yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına ilişkin e-Devlet Kapısı aracılığıyla yapılacak başvuru işlemlerinin ekte yer alan kılavuza göre yürütülmesi gerekmektedir. 01.09.2020 tarihine kadar, başvuru sahibinin tercihine bağlı olarak başvuru işlemleri kağıt ortamında da gerçekleştirilebilecek olup bu tarihten sonra sertifika başvuruları elektronik ortamda yapılacaktır. (Ticaret Bakanlığı, 2020, 2020/17 Genelgesi)

Elektronik başvuru süreci 2020/17 sayılı genelgede belirlenmiş olup başvuru süreci aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir.

1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Elektronik Başvuru Sistemine Giriş

Giriş yapabilecek kişiler, e-Devlet kapısı üzerinden ya da başvuru sisteminin giriş sayfasından yine e-Devlet kapısına yönlendirilerek Yetkilendirilmiş Yükümlü Elektronik Başvuru Sistemine giriş yapabilecektir.

a. Giriş yapabilecek kişiler

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına ilişkin elektronik başvuru işlemlerini, firmanın Yükümlü Kayıt ve Takip Sistemi'nde kayıtlı doğrudan temsilcileri gerçekleştirebilecektir. Kişinin herhangi bir firmada doğrudan temsil yetkisi bulunmuyorsa aşağıdaki uyarı alınır:

Şekil 1. Yetki uyarısı

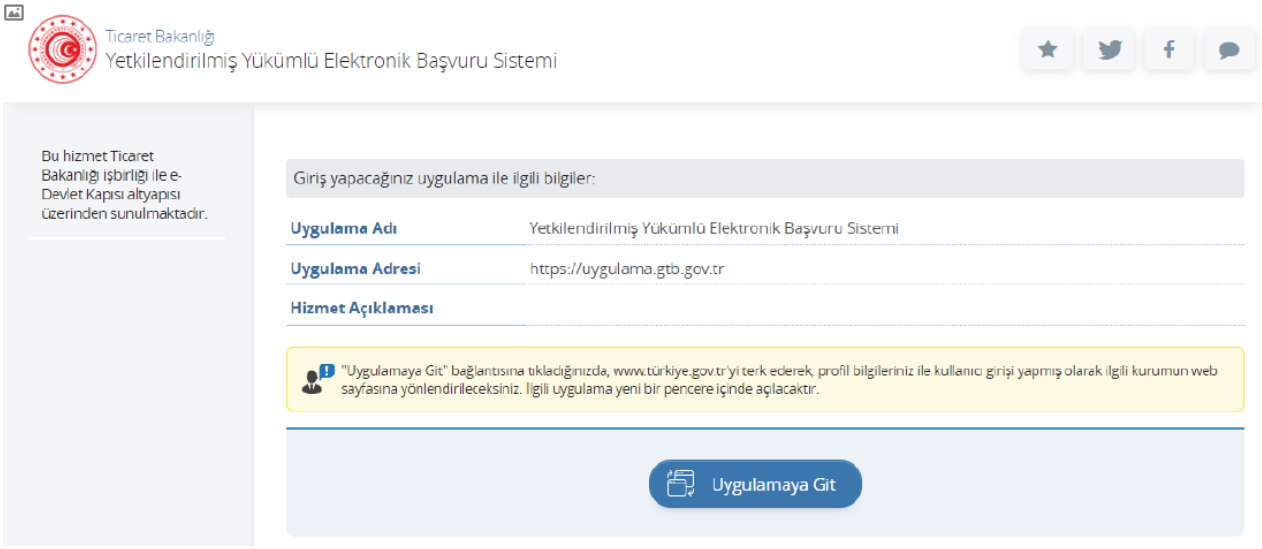
b. e-Devlet Kapısı üzerinden giriş

https://www.turkiye.gov.tr adresi üzerinden doğrudan temsilci tarafından kişisel e-Devlet hesabı ile giriş yapılır ve arama bölümüne "yetkilendirilmiş yükümlü" ifadesi girilerek "Yetkilendirilmiş Yükümlü Elektronik Başvuru Sistemi (Ticaret Bakanlığı)" seçilir.

Şekil 2. e-Devlet Kapısı üzerinden giriş

"Uygulamaya Git" butonu ile elektronik başvuru sistemine erişim sağlanır.

Şekil 3. Uygulamaya Git Ekranı

c. Başvuru Sistemi Üzerinden Giriş

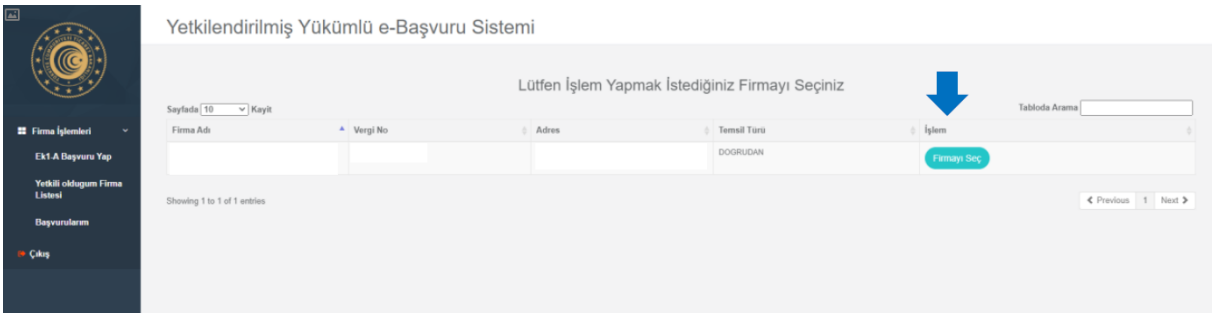
https://uygulama.gtb.gov.tr/YYSEBasvuru adresi üzerinden "e-Devlet ile giriş yap" butonu seçilir. E-Devlet Kapısı aracılığıyla ve kişisel e-Devlet hesabı ile sisteme giriş yapılır.

Şekil 4. Başvuru Sistemi Üzerinden Giriş

2. Firma seçimi

Başarılı bir şekilde başvuru sistemine giriş yapıldığında, “Ek1-A Başvuru Yap” menüsü açılır ve bu ekranda kişinin doğrudan temsilcisi olduğu firmalara ilişkin firma adı, vergi numarası ve adres bilgileri otomatik olarak listelenir. Başvuru yapmak için “İşlem” sütunundan “Firma Seç” butonuna tıklanarak başvuru formuna ulaşılır.

Şekil 5. Firma seçimi ekranı

3. Başvuru formu bilgilerinin doldurulması

Devam etmek için başvuru formunun ilgili alanlarının doldurulması gerekmektedir. Formda yer alan başlıklara tıklandığında her başlık için doldurulması gereken alanlar açılır.

Şekil 6. Başvuru Formu

Doldurulacak alanlara ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir.

- **Başvurunun Yapıldığı Bölge:** Başvurular, Yönetmeliğin Ek-20'sinde yer alan tabloya göre belirlenecek yetkili bölge müdürlüğüne yapılır.
- **Başvuru Sahibine Ait Bilgiler:**

  -Firma unvanı ve vergi numarası sistem tarafından doldurulur ve bu alanların değiştirilmesi mümkün değildir.

  -Firmanın kuruluş ve faaliyet başlama tarihi GG/AA/YYYY olarak girilir veya ikonu tıklanarak takvimden ilgili tarihler seçilir.

  -Firmanın serbest bölgede faaliyette bulunmaması halinde, "Faaliyette Bulunulan Serbest Bölge" alanı boş bırakılır.
- **Adres Bilgileri:** Adres tipi seçilerek adres bilgileri girilir ve "Adresi Ekle" butonu ile girilen adres kaydedilir. Şirket Merkezi dışındaki adreslerin aynı olması durumunda sadece şirket merkezi adresinin girilmesi yeterlidir. Eklenmiş adreslerin silinmesi için ikonuna tıklanır. Eklenen adreste değişiklik yapılması için adresin silinip tekrar eklenmesi gerekmektedir.
- **İletişim Bilgileri:** Firmanın telefon numarası, faks numarası, internet adresi, e-posta adresi ve kep adresi bilgileri girilir.
- **Başvuruyu Yapan Temsilciye İlişkin Bilgiler:** Sisteme giriş yaparak başvuruyu hazırlayan temsilciye ilişkin Ad, Soyad ve T.C. Kimlik No bilgileri sistem tarafından otomatik olarak doldurulur ve bu alanların değiştirilmesi mümkün değildir.
- **Gerektiğinde Bilgi Alınabilecek Şirket Yetkilileri:** En az 1 kişinin bilgilerinin girilmesi gerekmektedir.
- **Talep Edilen Uygulamalar:** İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni, A.TR Düzenleme İzni, Fatura Beyanı/EUR.MED Fatura Beyanı Düzenleme İzni, İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni, Götürü Teminat Yetkisi, İzinli Gönderici Yetkisi ve İzinli Alıcı Yetkisinden talep edilenler bu alanda işaretlenmelidir. Bu izin/yetkilerden herhangi birinin talep edilmemesi halinde bu alanda hiçbir işaretleme yapılmayacaktır.
- **Talep Edilen Ek Statüler:** YYS-I veya YYS-II statülerinin talep edilmesi halinde bu alanda işaretleme yapılacaktır. Bu statülerden herhangi birinin talep edilmemesi halinde bu alanda hiçbir işaretleme yapılmayacaktır.

- **Faaliyet Alanı ve Faaliyet Gösterilen Sektör:** Firmanın faaliyet alanına ilişkin bir ya da birden fazla seçim yapılabilir.
- **Tercihler:** Firmanın sertifika almaya hak kazanması halinde Bakanlığımız internet sayfasında yayımlanan Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifika sahipleri listesinde yer almasına izin verilip verilmediği bu alanda belirtilmelidir.

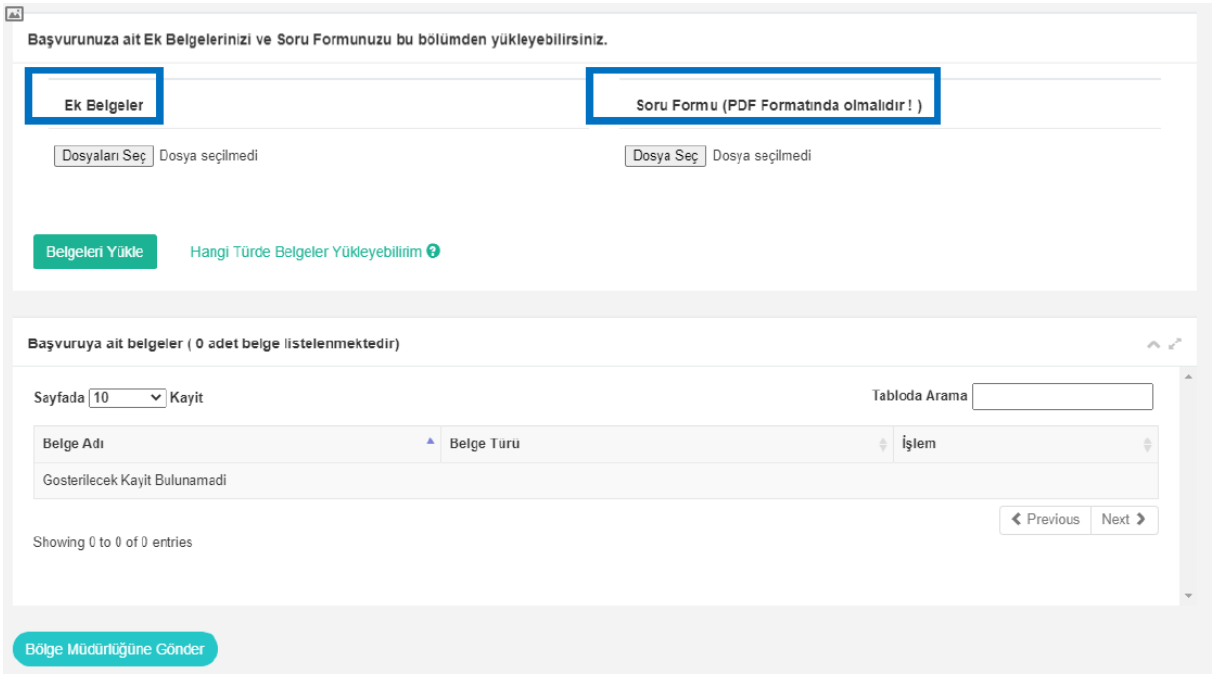
Doldurulması zorunlu alanlar * işareti ile gösterilir. Zorunlu alanlar doldurulmadan başvuru gönderilemez.

"Başvuruyu gönder" butonuna tıklanarak ek belgelerin yükleneceği ekrana geçilir. Bu aşamada firmanın başvurusu kaydedilmiş olur ancak henüz Bölge Müdürlüğüne gönderilmemiş durumdadır. Henüz imzalanmamış başvurular "Başvurularım" menüsünde "Kayıtlı başvuru" olarak görüntülenir ve başvuru üzerinde daha sonra işlem yapılabilir.

4. Ek belgelerin yüklenmesi

Başvuru formunun doldurulmasından sonra başvuru eki belgelerin yükleneceği ekran açılır. Başvuru imzalanarak Bölge Müdürlüğüne gönderilene kadar başvuru kayıtlı başvuru statüsünde olmaya devam edecektir.

Bu ekranda soru formu dışındaki tüm ekler "Ek Belgeler" alanından, soru formu ise "Soru Formu" alanından yüklenmelidir. Dosyalar seçildikten sonra "Belgeleri Yükle" butonuna tıklanır. Yüklenen belgeler "Başvuruya ait belgeler" alanında liste olarak görüntülenebilir.

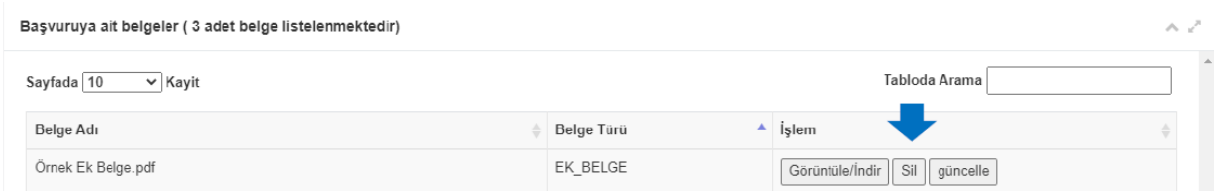

Şekil 7. Başvuruya ait belgeler

Ek olarak yüklenecek belgelerin ".jpeg", ".png", ".pdf", ".xls", ".xlsx", ".docx", ".doc", ".ppt" veya ".pptx" formatında olması gerekmektedir. Yüklenecek belge sayısına ilişkin herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Aynı anda birden fazla belge yüklenmesi mümkündür.

Ek belge yükleme aşamasının tek seferde gerçekleştirilmesi zorunlu olmayıp yüklenen belgeler sistem tarafından kaydedilmektedir ve başvuru imzalanıp Bölge Müdürlüğüne gönderilene kadar belge ekleme işlemi yapılabilir.

Eklenmiş olan belgelere ilişkin listede yer alan "Sil" butonu ile belgenin silinmesi mümkündür.

Şekil 8. Belge görüntüleme ekranı

Gerekli tüm belgeler yüklendikten sonra "Bölge Müdürlüğüne Gönder" butonuna tıklanarak imzalama aşamasına geçilir. Henüz imzalanmamış başvurular "Başvurularım" menüsünde "Kayıtlı başvuru" olarak görüntülenir ve başvuru üzerinde daha sonra işlem yapılabilir.

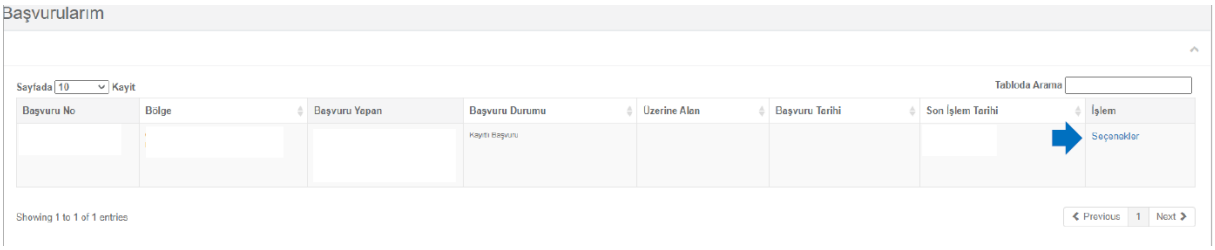
5. Kayıtlı Başvuruda İşlem Yapılması

Henüz imzalanmamış başvurular "Başvurularım" menüsünde "Kayıtlı başvuru" olarak görüntülenir.

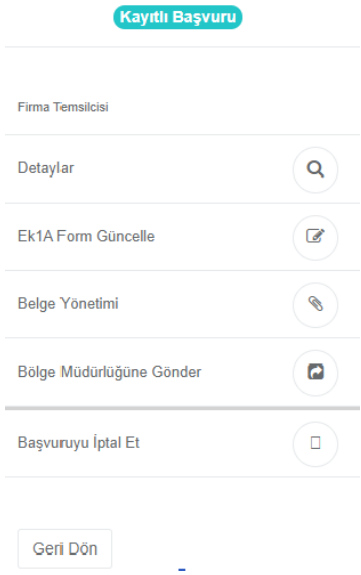
Şekil 9. Kayıtlı başvuru ekranı

"İşlem" sütunundaki "Seçenekler" aracılığıyla kayıtlı başvuruda yapılabilecek işlemler görüntülenebilir.

Şekil 10. Seçenekler

"Seçenekler" bağlantısında yer alan işlemlere ilişkin açıklamalar aşağıdaki şekildedir.

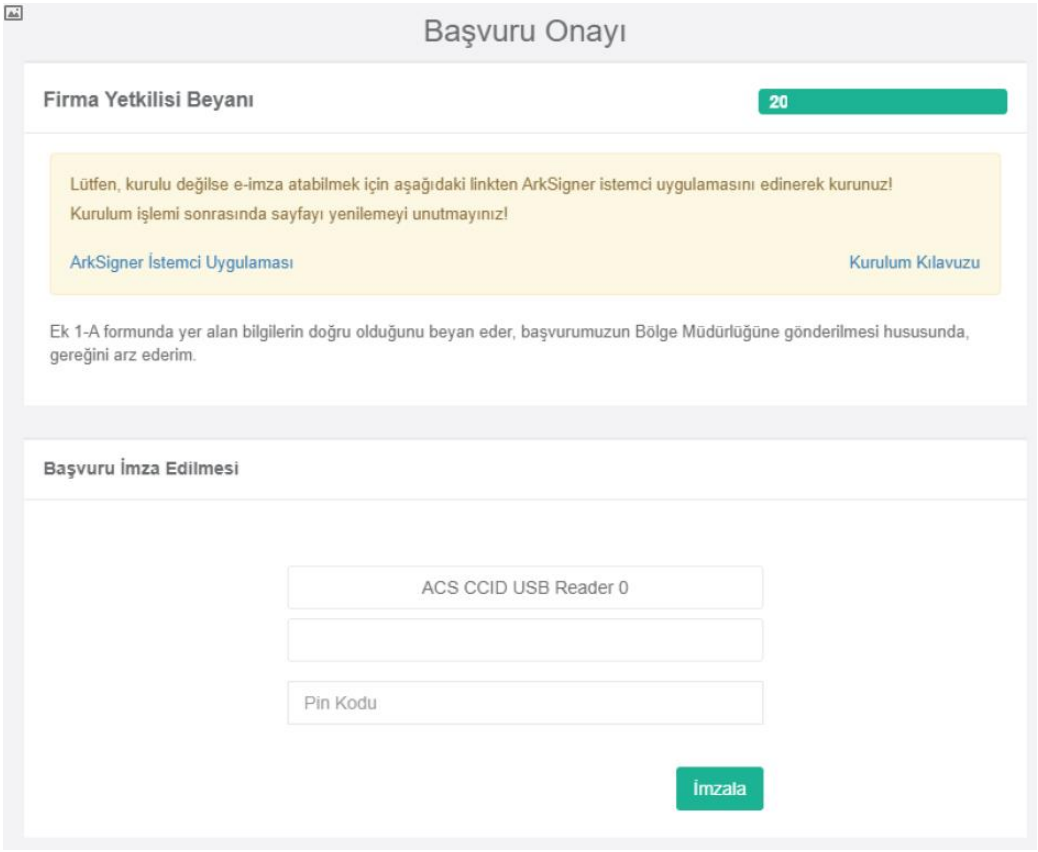

Şekil 11. Seçenekler menüsü

- **Detaylar:** Başvuruya ilişkin Ek-1A form bilgileri, eklenen belgeler ve tarihçe alanları görüntülenir.
- **Ek1A Form Güncelle:** Başvuru formunda değişiklik yapılması için ilgili ekrana yönlendirir.
- **Belge Yönetimi:** Belge eklemek ve çıkarmak için belgeler ekranına yönlendirir.
- **Bölge Müdürlüğüne Gönder:** Başvurunun Bölge Müdürlüğüne gönderilmesi için imza ekranına yönlendirir.
- **Başvuruyu İptal Et:** Firmanın başvurudan vazgeçmesi durumunda başvuruyu iptal eder.

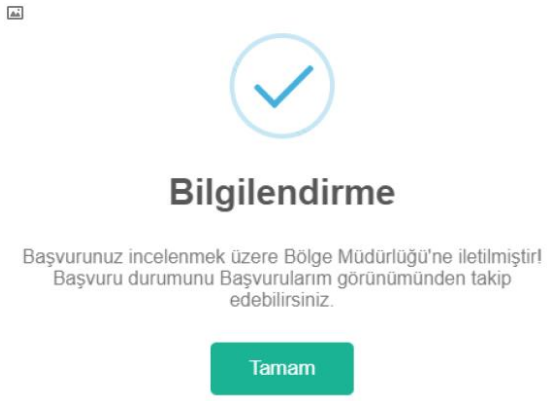
6. Başvurunun imzalanarak gönderilmesi

Başvurunun elektronik imza ile imzalanarak tamamlanabilmesi için "ArkSigner" uygulamasının yüklenmesi gerekmektedir. Ekranda yer alan "ArkSigner İstemci Uygulaması" bağlantısı üzerinden kurulum dosyalarına erişim sağlanabilir. Uygulamanın kurulumuna ilişkin hazırlanan kılavuz ise "Kurulum Kılavuzu" bağlantısından indirilebilir.

Şekil 12. Başvuru gönderimi

ArkSigner uygulaması yüklendikten sonra bilgisayara takılı olan elektronik imzaya ait bilgiler otomatik olarak algılanacaktır. Elektronik imzaya ait pin kodunun girilmesi ve "İmzala" butonuna tıklanmasıyla beraber başvuru seçilmiş olan Bölge Müdürlüğüne iletilmiş olacaktır. Başvuru durumu "Bölgeye Gönderilmiş Başvuru" olarak güncellenecektir.

Şekil 13. Başvuru sonuç ekranı

Başvurunun imzalanıp Bölge Müdürlüğüne gönderilmesinin ardından başvuruda, Bölge Müdürlüğü veya Genel Müdürlük tarafından düzeltme istenmedikçe herhangi bir işlem yapılamayacaktır.

7. Başvuru sürecinin takibi

a. Başvuru durumu

Başvurunun ilgili Bölge Müdürlüğü ve Genel Müdürlükte hangi aşamada olduğu "Başvurularım" ekranından takip edilebilir. Başvuru durumlarına ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. Başvuru durumu ekranı

Başvuru Durumu	Açıklama
Kayıtlı başvuru	Başvuru formu doldurulmuş ancak henüz Bölge Müdürlüğüne iletilmemiş başvuru
Bölgeye gönderilmiş başvuru	Başvuru formu doldurulmuş, ek belgeler yüklenmiş ve elektronik olarak imzalanarak Bölge Müdürlüğüne iletilmiş başvuru
Güncellenmiş başvuru	Bölge Müdürlüğü veya Genel Müdürlük tarafından eksiklik tespit edilip firmaya gönderilen başvuru
Reddedilmiş başvuru	Bölge Müdürlüğü veya Genel Müdürlük tarafından reddedilmiş başvuru
Genel Müd.'e gönderilmiş başvuru	Bölge Müdürlüğü tarafından uygun bulunarak Genel Müdürlüğe gönderilmiş başvuru. Genel Müdürlük tarafından tespit edilen eksikliklerin giderilip elektronik olarak imzalanarak doğrudan Genel Müdürlüğe iletilmiş başvurular da bu statüde yer alır.
Kabul edilmiş başvuru	Genel Müdürlükçe yerinde inceleme işlemleri başlatılmış başvuru

Ayrıca, Bölge Müdürlüğü veya Genel Müdürlük personelinden başvuru için görevlendirilmiş kişiye ait bilgiler aynı ekrandaki "Üzerine alan" sütununda görüntülenir. "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" menüsünden başvuruya ilişkin detaylar ekranına geçiş yapılabilir. Başvuruya ait tarihçe bu ekranda yer alacaktır.

b. Başvuru tarihçesi

Başvuruda yapılan işlemlere ilişkin ayrıntılı bilgiler "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısındaki "Detaylar" ekranında yer alan "Başvuru Tarihçesi" alanında görüntülenebilir.

8. Bölge Müdürlüğü tarafından talep edilen düzeltmelerin yapılması

İlgili Bölge Müdürlüğü tarafından başvuruda eksiklik tespit edilmesi halinde, gerekli düzeltmelerin yapılması için Bölge Müdürlüğünce eksikliklere ilişkin açıklama girilerek başvuru firmaya iade edilir. İade edilen başvurunun durumu "Güncellenmiş başvuru" olarak görüntülenir ve başvuruda gerekli düzeltme işlemleri yapılabilir.

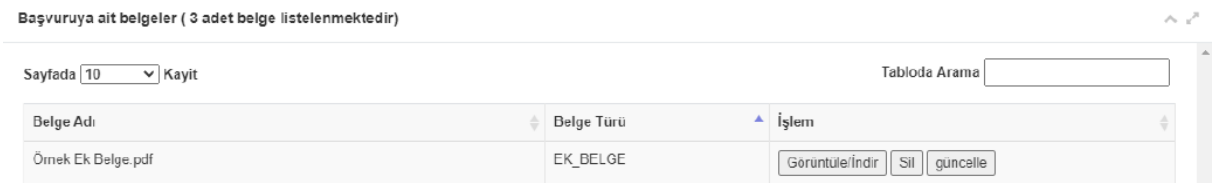
Bölge Müdürlüğü tarafından tespit edilen eksikliklere ilişkin açıklama "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısındaki "Detaylar" ekranında yer alan "Başvuru Tarihçesi" alanında görüntülenebilir.

Şekil 14. Başvuru Tarihçesi

Başvurudaki eksikliklerin giderilmesi için "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısı kullanılır. Bu aşamada başvuru formunda değişiklik yapılabilir, yeni belgeler eklenebilir, daha önceden eklenmiş belgeler silinebilir veya başvuru iptal edilebilir.

Daha önceden eklenmiş olan belgelerin listelendiği alanda belgenin güncel haliyle değiştirilmesi için "Güncelle" butonuna tıklanır. Bu durumda belgenin eski hali silinecek ve yeni hali eklenecektir.

Şekil 15. Başvuru belgeleri

ÖNEMLİ: Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan eksiklik bildiriminden sonra başvuru elektronik imza ile imzalanarak tekrar değerlendirilmek üzere Bölge Müdürlüğüne gönderilir.

9. Genel Müdürlük tarafından talep edilen düzeltmelerin yapılması

Genel Müdürlük tarafından başvuruda eksiklik tespit edilmesi halinde, gerekli düzeltmelerin yapılması için başvuru Genel Müdürlükçe firmaya gönderilir. Başvuru durumu "Güncellenmiş başvuru" olarak görüntülenir ve başvuruda işlem yapılabilir.

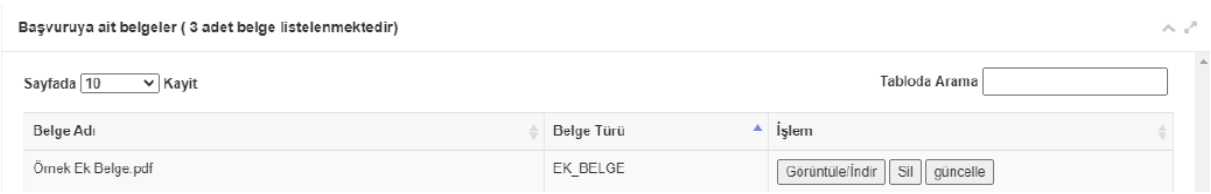
Genel Müdürlük tarafından tespit edilen eksikliklere ilişkin açıklama "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısındaki "Detaylar" ekranında yer alan "Başvuru Tarihçesi" alanında görüntülenebilir.

Şekil 16. Başvuru tarihçesi

Başvurudaki eksikliklerin giderilmesi için "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısı kullanılır. Bu aşamada yeni belgeler eklenebilir, daha önceden eklenmiş belgeler silinebilir, yeni soru formu yüklenebilir veya başvuru iptal edilebilir.

Daha önceden eklenmiş olan belgelerin listelendiği alanda belgenin güncel haliyle değiştirilmesi için "Güncelle" butonuna tıklanır. Bu durumda belgenin eski hali silinecek ve yeni hali eklenecektir.

Şekil 17. Başvuruya ait belgeler

ÖNEMLİ: Genel Müdürlük tarafından yapılan eksiklik bildiriminden sonra başvuru elektronik imza ile imzalanarak tekrar değerlendirilmek üzere doğrudan Genel Müdürlüğe gönderilir.

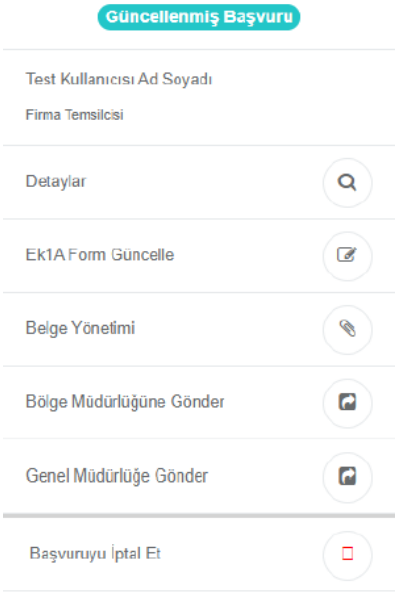
10. Mesaj gönderme

Başvuru sürecinde Bölge Müdürlüğü veya Genel Müdürlüğe başvuru hakkında resmi olarak ek bilgi vermek ya da talep iletmek için "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" aracılığıyla "Detaylar" ekranına girilir ve "Başvurunuz ile ilgili mesaj gönderin" bölümündeki alana bilgi metni girilir. "Cevapla" butonuna tıklandığında mesaj gönderilecek ve başvuru tarihçesinde görünecektir.

Şekil 18. Başvuru görüntüleme

11. Başvurunun iptali

Şekil 19. Başvurunun iptali

Başvurunun firma tarafından iptalinin talep edilebilmesi için firmanın başvuruda işlem yapabilir durumda olması gerekmektedir. Bölge Müdürlüğüne veya Genel Müdürlüğe iletilmiş olan başvuruların iptal edilmesi için mesaj gönderme seçeneği ile bu talebin ilgili birime iletilmesi ve ilgili birimin başvuruyu firmaya iade etmesi mümkündür.

Başvurunun iptal edilmesi için "Başvurularım" menüsünden "İşlem" sütunundaki "Seçenekler" bağlantısındaki "Başvuruyu iptal et" seçeneği ile başvuru iptal edilir ve başvurunun durumu "İptal edilmiş başvuru" olarak güncellenir. Başvurunun iptal edilmesinden sonra firma tekrar yeni bir başvuru oluşturabilir.

12. Başvurunun kabulü

Başvurunun yerinde inceleme aşamasına geçmesi halinde, başvuru durumu "Kabul Edilmiş Başvuru" olarak güncellenir. Bu noktadan sonra yerinde incelemeye ilişkin işlemler Genel Müdürlükçe sistem dışında yürütülür.

13. Başvurunun reddi

İlgili Bölge Müdürlüğünce veya Genel Müdürlükçe başvurunun reddedilmesi halinde, başvuru durumu "Reddedilmiş başvuru" olarak güncellenir. Bu aşamadan sonra firmanın tekrar yeni bir başvuru oluşturması mümkündür. (2020/17 Sayılı Ticaret Bakanlığı Genelgesi)

Şekil 20. Yetkilendirilmiş Yükümlü Elektronik Başvuru Sistemi

Başvuru yeri

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası almak isteyen firmalar için başvuru yeri Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde tanımlanmıştır.

- Başvurular yetkili gümrük ve dış ticaret bölge müdürlüğüne yapılır.
- Resmî daireler, sermayesinin tamamı devlete ait olan iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait bağlı müesseselerin yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası başvuruları Orta Anadolu Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğüne yapılır.

YYS'ye ilişkin başvurular, başvuru formu ve gerekli belgelerle birlikte yetkili Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine yapılmakta olup, hangi iller kapsamında hangi Bölge Müdürlüklerinin yetkili olduğu Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinin 20 no.lu ekinde belirtilmiştir. Bu çerçevede, firmaların ticaret siciline kayıtlı bulundukları il yada ilçenin bağlı bulunduğu il esas alınarak yetkili Bölge Müdürlüğüne başvuruda bulunulması gerekmektedir. (Terzi, 2017)

Başvuruların ön incelemesi

Başvuruların ön incelemesi süreci Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde belirtilmiştir. Başvuruların ön incelemesi ilgili Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri tarafından yerine getirilir. Herhangi bir eksiklik durumunda gerekli belgeler firmalar tarafından temin edilmesi istenilir. Tüm belgeler hazır olduktan sonra nihai değerlendirme yapılmak üzere Genel Müdürlüğe dosya gönderilir. Genel müdürlüğün yapacağı inceleme sonucunda herhangi bir eksiklik yok ise yerinde inceleme yapılmak üzere sonradan kontrol yetkilisi görevlendirilir.

Şayet Bölge Müdürlüğüne yapılan başvuruda, aranan belgelerden bir kısmının başvuru dosyasında yer almadığının veya eksik bilgi içerdiğinin tespiti halinde, başvuru sahibine eksik bilgi ve belgeler için ek süre verilerek bunları tamamlaması istenmektedir. (Terzi, 2017)

Yerinde inceleme

Bölge Müdürlüğü ve Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından yapılan incelemeler neticesinde uygun görülen başvurular için Müfettişler tarafından yerinde inceleme işlemleri gerçekleştirilmektedir. Yerine inceleme işlemleri Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde belirlenmiştir. Sonradan kontrol yetkilisi firma yerinde yapacağı inceleme ile firmanın yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası için gereken koşulları sağlayıp sağlamadığı kontrol edilir. Herhangi bir eksiklik durumunda eksikliklerin tamamlanması talep edilir. İnceleme sonucunda herhangi bir eksiklik yok ise sertifika düzenlenmek üzere genel müdürlük tarafından bölge müdürlüğüne bilgi verilir.

Yerinde inceleme Gümrük ve Ticaret Müfettişleri tarafından icra edilmektedir. Bu çerçevede Müfettişlerce Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinin 6-(1)/a-h ile 8'inci maddesinde sayılan koşulların sağlanıp sağlanmadığı incelenir. Yapılan yerinde inceleme sırasında, koşullardan bir veya daha fazlasının sağlanmadığı ancak verilecek ek süre içerisinde tespit edilen eksikliklerin giderileceğine ilişkin başvuru sahibi tarafından taahhütte bulunulması halinde, bu eksikliklerin giderilmesi için Gümrük ve Ticaret Müfettişleri tarafından başvuru sahibine 30 iş gününe kadar ek süre verilebilmektedir. (Terzi, 2017)
Yapılan inceleme neticesinde, koşulların tümünün sağlanıp sağlanmadığına ilişkin olarak Yerinde İnceleme Değerlendirme Formu düzenlenerek İnceleme Raporu ekinde Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına intikal ettirir. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca uygun bulunan İnceleme

Raporu ve eki Yerinde İnceleme Değerlendirme Formu Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğe gönderilir(Terzi, 2017)

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü başvurusunun reddi

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinin 6-(1)/a-h ve 8'inci maddelerinde sayılan koşullardan herhangi birini sağlamayan başvuru sahibine başvurunun reddedildiği bildirilerek dosyası iade edilir. (Terzi, 2017)

- Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği uyarınca aşağıda belirtilen durumlardan herhangi birinde başvuru ön inceleme yapılmaksızın reddedilir ve başvuru dosyası başvurunun yapıldığı bölge müdürlüğü tarafından derhal iade edilir.
- Başvurunun yetkili bölge müdürlüğüne yapılmamış olması.
- Başvuru uygun olarak imzalanmamış olması.
- Başvuru dosyasında ISO 9001 ve ISO 27001 sertifikalarından herhangi birinin eksik olması.
- Sertifikası daha önce iptal edilmiş kişilerce yeni sertifika başvurusunun iptal işlemini müteakip üç yıl içerisinde yapılmış olması.
- Sertifika başvurusunun onaylanmış kişi statü belgesinin veya eşyanın kıymetine bakılmaksızın fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı düzenlenmesine ilişkin Onaylanmış İhracatçı yetkisinin iptalini müteakip üç yıl içerisinde yapılmış olması.
- Başvuru sahibinin başvuru tarihi itibariyle üç yıldan daha az süredir fiilen faaliyette bulunuyor olması.

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün verilmesi

- Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği uyarınca Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından yapılan yerinde inceleme sonrasında yapılan bildirimi müteakip ilgili bölge müdürlüğü tarafından aşağıda belirtilen süreler içerisinde yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası düzenlenir.
- Götürü teminat uygulamasından yararlanma hakkının talep edilmemiş olması halinde beş iş günü içerisinde,
- Götürü teminat uygulamasından yararlanma hakkının talep edilmiş olması halinde teminat mektubunun verileceği süre tahditleri içerisinde.

- Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası,“TR/AEOF” ibaresi ile “yıl/düzenleyen bölge müdürlüğünün bulunduğu ilin trafik kodu/sıra numarasını” içerecek şekilde (örnek: TR/AEOF/12/34/0001) her yıl itibariyle müteselsil sertifika numarası alınarak hak sahibine verilmek üzere düzenlenir.
- Sertifika üzerinde yer alan bilgiler ile sertifikanın geçerlilik durumu, “R harfi, sertifikaya ilişkin başvurunun yapıldığı yılın son iki hanesi, sertifika başlangıç tarihinin son iki hanesi, düzenleyen bölge müdürlüğünün bulunduğu ilin trafik kodu ve düzenlenen sertifikaya ilişkin başvurunun kayıt numarasından” oluşan on bir haneli rakamsal birleşim dikkate alınarak oluşturulacak referans numarası (örnek: R1617340001) ile kayda alınır. Belirlenen referans numarası sertifikanın üzerine yazılır. (Resmi Gazete, 2014)

2.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Kaybedilmemesi İçin Yapılması Gerekenler

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası için gereken temel koşullar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde tanımlanmıştır. Temel koşullar sadece başvuru aşamasında değil sertifika alımından sonra da devamlılığının sağlanması gerekir. Ticaret bakanlığı tarafından yapılan izleme, sonradan kontrol ve denetim faaliyetlerinde bu koşulların sağlanmadığı anlaşılır ise statü sahibi bazı yaptırımlar ile karşı karşıya kalabilir.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının geçerlilik süresi sınırsız olmasına rağmen bu belgenin kaybedilmemesi için koşulların devamlılığını sağlamak, Ticaret Bakanlığı tarafından talep edilen soru formu ve belgelerin süresinde sunulması gerekmektedir. Aksi halde yükümlüler askıya alma, geri alma ve sertifikanın iptaline ilişkin hükümlerle karşı karşıya kalabilmektedirler.

YYS, gümrük işlemlerinin basitleştirilmesini ve kolaylaştırılmasını sağlayarak ticareti daha güvenli hale getirmeyi hedeflemekle birlikte, bu belgeye sahip güvenilir firmaları adeta bir gümrük idaresi gibi kabul ederek yetkilendirmektedir. Dolayısıyla, verilen yetkinin yerinde ve mevzuata uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının tıpkı gümrük idarelerinin teftişinde olduğu üzere yerinde denetlenmesi gerekmektedir. Zaten YYS’ye ilişkin aranan koşulların bazıları da bu denetimin sağlıklı bir şekilde yapılması için firmaların alt yapılarını

hazırlamalarını şart koşmaktadır. Diğer taraftan, YYS alan firmaların bu belgeye ilişkin koşulları sağlamaya devam edip etmediğinin de belirli periyotlar dahilinde kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede YYS sahiplerinin sıklıkla karşılaşacağı denetimleri sonradan kontrol ve izleme denetimi şeklinde bir ayırıma tabi tutmak mümkün bulunmaktadır(Terzi, 2017).

2.4.1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibinin yükümlülükleri Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır;

- Sertifika için aranan koşullar ve/veya sertifika kapsamında kullanılan yetkiler için aranan ek koşullardan herhangi birinde veya koşulların karşılanmasını sağlayan unsurlarda sertifikanın ya da sertifika kapsamı yetkilerin kaybedilmesine neden olabilecek bir değişiklik ortaya çıkması durumunda, ortaya çıkan değişikliğin, sertifika sahibince, sertifikayı düzenlemiş olan bölge müdürlüğüne gecikmeksizin bildirilmesi zorunludur.

- Sertifikalandırma sırasında mevcut olmayan ancak sertifika alındıktan sonra gerçekleşen yeni bir hizmet alımı olması, sözleşme yapılması, taahhüt alınması gibi durumlarda, sertifikanın alınmasında sağlanan tüm koşullara uygun şekilde işlem yapılması zorunludur. Söz konusu unsurların yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün tanınması için aranan koşulları karşılamadığının tespiti halinde Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası geri alınır.

- Adına düzenlenmiş sertifikanın, sertifika kapsamı hak ve yetkilerin, yetkilendirilmiş yükümlü sertifika numarasının, onaylanmış ihracatçı (A.TR) yetki numarasının, onaylanmış ihracatçı (EUR) yetki numarasının, onaylanmış ihracatçı (İYG) yetki numarasının, izinli gönderici yetki numarasının, izinli alıcı yetki numarasının, ithalatta yerinde gümrükleme yetki numarasının, özel tipte mühürlerin başkası tarafından kullanıldığının öğrenilmesi halinde, durumun sertifikayı düzenlemiş olan bölge müdürlüğüne gecikmeksizin bildirilmesi zorunludur.

- Sertifika sahibi, sertifika için aranan koşullar ve/veya sertifika kapsamında kullanılan yetkiler için aranan ek koşulların sağlanmaya devam edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak gümrük idaresi tarafından yapılacak kontroller için gerekli her türlü kolaylığı sağlamak zorundadır.

- Soru formu, sertifika sahibi tarafından, sertifikanın düzenlendiği tarihten itibaren beş yılda bir kez güncellenerek sertifika sahibinin mevcut durumunu yansıtacak şekilde hazırlanır. Genel Müdürlük, gerekli görmesi halinde, soru formunun beş yıllık periyotlar dışında da güncellenmesini isteyebilir.

- Beşinci fıkrada belirtilen şekilde hazırlanan soru formu, sertifikanın düzenlendiği tarihten sonraki altmış aylık dönemlerin sonuna tekabül eden tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar sertifikayı düzenlemiş olan bölge müdürlüğüne gönderilir.

- Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün karşılıklı tanınmasına ilişkin olarak yapılacak anlaşmalar gereği karşılanması zorunlu ilave koşulların ya da uluslararası arz zincirinin güvenliği veya ticari hayatın gerekliliği için yeni koşulların ortaya çıkması nedeniyle, bu Yönetmeliğe ek koşul konulması ya da Yönetmelikte yer alan mevcut koşulların karşılanması için Bakanlıkça belirlenecek değerlendirme kriterlerinde değişiklik yapılması halinde, sertifika sahiplerine bu koşulları karşılaması için altı ay süre tanınır. Sertifika sahibinin bu sürenin sonuna kadar ek koşulları sağlayarak bu koşulları sağladığını ya da bu ek koşulları verilen süre içerisinde tamamlayamayacağını gerekçesiyle birlikte sertifikayı düzenlemiş olan bölge müdürlüğüne bildirmesi gerekir.

- Ticari kayıtların izlenebilir olması ve emniyet ve güvenlik koşulu ve sertifika başvurusunun değerlendirilmesi sırasında yapılan yerinde inceleme kapsamında inceleme değerlendirme formunda belirlenen kriterlere göre karşılandığı tespit edilen koşullardan bir veya daha fazlasına yönelik olarak Genel Müdürlük tarafından ileride bazı risklerin oluşabileceğinin tespit edilmesi halinde, karşılanan bu koşulların sertifika sahibi tarafından gözden geçirilmesi ve belirlenen risklerin giderilmesine yönelik ek önlemler alınması için altı ay süre tanınır. Sertifika sahibinin bu sürenin

sonuna kadar gerekli önlemleri alarak ya da gerekli önlemleri verilen süre içerisinde alamayacağını gerekçesiyle birlikte Genel Müdürlüğe bildirmesi gerekir.

- Yönetim kurulu üyeleri, sermayesinin yüzde on ve fazlasına sahip gerçek kişiler ile gümrük ve dış ticaret işlemlerinde temsil yetkisini haiz çalışanlarından herhangi biri hakkında Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde belirtilen kanunlar uyarınca başlatılan inceleme ve soruşturma sonucunda cumhuriyet savcılığı tarafından dava açıldığının davalıya tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde durumun sertifika sahibi tarafından sertifikayı düzenlemiş olan bölge müdürlüğüne bildirilmesi gerekir. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Askıya Alınması

Sertifikanın askıya alınabileceği durumlar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde belirlenmiştir. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası alımı sürecindeki temel koşulların sadece başvuru aşamasında değil, tüm süreçte sahip olunması gereken koşullardır. Sertifika alımından sonraki süreçte bu koşullar kaybedilirse belirli sürelerde sertifikadaki haklar askıya alınabilmektedir. Koşullar tekrar sağlanırsa askıya alma hükümleri kaldırılabilir.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası için aranan koşullardan herhangi birinin artık karşılanmaması, Kesinleşmiş gümrük vergisi/ceza borcunun ödenmemesi, Genel Müdürlük tarafından risk oluşturulabileceği öngörülen hususların altı ay içerisinde giderilmemiş olması, Sertifikanın izlenmesi sürecinde firma tarafından hazırlanması/hazırlatılması gereken form ya da raporun süresinde ibraz edilmemiş olması, Firma bilgilerinde yapılan değişikliğin beş iş günü içerisinde ilgili bölge müdürlüğüne bildirilmemiş olması, Firma yetkilileri ve Gümrük ve Dış Ticaret çalışanları hakkında dava açılması gibi sebeplerden dolayı sertifika askıya alınabilir.

Sertifikanın askıya alındığı süre boyunca sertifika kapsamı hak ve yetkilerden yararlanılamaz. Ancak askıya alma, askıya alma işleminden önce başlamış ve tamamlanamamış gümrük işlemlerini etkilemez. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Geri Alınması

Sertifikanın geri alınacağı durumlar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Sertifika için herhangi bir süre kısıtlaması olmasa bile firmaların geri alma durumlarına dikkat etmesi gerekmektedir. Aksi halde Ticaret Bakanlığı tarafından verilen basitleştirmelerden faydalanması söz konusu olmaz.

- Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası söz konusu sertifikayı düzenleyen bölge müdürlüğü tarafından aşağıda belirtilen hallerde geri alınır:
- Sertifika için aranan ve kaybedilmiş olan koşullardan herhangi birinin tekrar sağlanamamış olması halinde sertifika geri alınır.
- Sertifika sahibi şirkete, devir suretiyle sertifika sahibi olmayan bir başka şirketin katılması durumunda yapılan başvurunun reddedilmesi halinde, başvuru sahibi firmanın mevcut sertifikası geri alınır.
- Askıya alma hükümleri çerçevesinde kişinin şirketi temsil yetkisinin sona erdirilmesi işleminin aynı bentte belirtilen sürenin bitiminde gerçekleşmemiş olması halinde sertifika geri alınır.
- Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün karşılıklı tanınmasına ilişkin olarak yapılacak anlaşmalar gereği karşılanması zorunlu ilave koşulların ya da uluslararası arz zincirinin güvenliği veya ticari hayatın gerekliliği için yeni koşulların ortaya çıkması nedeniyle, bu Yönetmeliğe ek koşul konulması ya da Yönetmelikte yer alan mevcut koşulların karşılanması için Bakanlıkça belirlenecek değerlendirme kriterlerinde değişiklik yapılması halinde, sertifika sahiplerine ek koşul bildirilmesi ve bu ek koşulların altı aylık süre içerisinde karşılanamaması halinde sertifika geri alınır.

- Sertifika sahibinin talebi halinde de sertifika ve sertifika kapsamı yetki ve izinler geri alınır, sertifikanın yeniden istenilmesi halinde başvuruda bulunulması gerekir. Gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması yönetmeliğinde belirtilen kanunlar kapsamında şirket yetkilileri hakkında dava açıldığının öğrenilmesi durumunda dava süreci beraat kararı ile kesin olarak lehlerine sonuçlanıncaya kadar sertifika derhal askıya alınır. Ancak şirket yetkililerin bu yetkisinin alınması durumunda askıya alma işlemi bu durumun yetkili gümrük idaresine bildirildiği tarihi izleyen bir yılın bitiminde sonlandırılır. Askıya alınmış sertifikanın sertifika sahibince geri alınmasının talep

edilmesi durumunda, geri alınan sertifika için geçerli olan askıya alma süresi tamamlanana kadar yeniden başvuruda bulunulamaz.

- Geri alma, geri alma işleminden önce başlamış ve henüz tamamlanmamış gümrük işlemlerini etkilemez.
- Adlarına sertifika düzenlenen kamu kuruluşlarından, kamu kuruluşu olma özelliklerden birine haiz olmadığı öğrenilenlerin sertifikası, sertifika kapsamı tüm hak ve yetkilerle birlikte süresiz olarak geri alınır.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının geri alınması durumunda, geri alma süresince sertifika kapsamı tüm hak ve yetkiler de geri alınır. Ancak geri alma, geri alma işleminden önce başlamış ve henüz tamamlanmamış gümrük işlemlerini etkilemez. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının İptali

Sertifikanın iptal edileceği durumlar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde açıklanmıştır. Sertifikanın süresi sınırsız olsa da aşağıda belirtilen hallerde iptal edilir. Dolayısıyla sertifikanın zaman ve maliyet avantajlarını kaybetmemek adına iptal durumlarına firmaların dikkat etmesi gerekmektedir.

- Aşağıdaki durumlardan herhangi birinin mevcudiyeti durumunda sertifika söz konusu sertifikayı düzenleyen bölge müdürlüğünce iptal edilir.

- Sertifikanın yanlış veya eksik bilgilere veya sahte belgelere dayanılarak verildiğinin anlaşılması.
- Şirketi temsile yetkili kişilerden yönetim kurulu üyeleri ile sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip gerçek kişilerden herhangi biri hakkında Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde sayılan kanunlara muhalefetten dolayı kesinleşmiş yargı kararının verilmiş olması.
- Adına düzenlenmiş sertifikanın, sertifika kapsamı hak ve yetkilerin, yetkilendirilmiş yükümlü sertifika numarasının, onaylanmış ihracatçı (A.TR) yetki numarasının, onaylanmış ihracatçı (EUR) yetki numarasının, onaylanmış ihracatçı (İYG) yetki numarasının, izinli gönderici yetki numarasının, izinli alıcı yetki numarasının, ithalatta yerinde gümrükleme yetki numarasının, özel tipte mühürlerin sertifika sahibi tarafından başkası adına kullanılması veya kullanılmasına izin verilmiş olması.

- Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının bu madde uyarınca iptal edilmesi durumunda, sertifika kapsamı tüm hak ve yetkiler de iptal edilir.
- İptal işlemini müteakip üç yıl içerisinde yapılan sertifika başvuruları reddedilir.
- Yargı kararının verildiği tarihten önce bu kişilerin sertifika sahibi şirket ile olan ortaklık veya yönetim kurulu üyeliği ilişkisinin sonlandırılmış olması halinde sertifika iptal edilmez. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.5. Sertifika Kapsamında Gerçekleştirilen Gümrük İşlemlerinin Yıllık Faaliyet Raporuna Bağlanması

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği uyarınca sertifika alımından sonra her yıl YYS Firmaları gerçekleştirmiş olduğu gümrük işlemlerini yıllık faaliyet raporuna bağlaması gerekmektedir. Yıllık Faaliyet Raporları firma bünyesinde hazırlanabileceği gibi dolaylı temsil yoluyla işlemleri gerçekleştiren Gümrük Müşaviri tarafından da hazırlanabilir. Ancak her iki durum içinde, gümrük işlemlerini doğrudan veya dolaylı temsil yoluyla yapan kişi veya bu kişilerin çalıştırıldığı birimden farklı olması gerekmektedir. Firmalar bu iki seçenek dışında bir danışmanlık firmasından hizmet alımı da gerçekleştirebilir. Ancak her durumda bu raporu hazırlayacak kişilerin tecrübesi son derece önem arz etmektedir. Yüksek oranda yeşil hattan işlem gören gümrük beyannameleri gümrük idareleri tarafından incelenmemektedir. Gümrük Kanunu hükümleri çerçevesinde idare tarafından, tarife hatası, kıymet noksanlığı v.b. durumlar için gümrük vergileri tahsil edilmekle beraber aradaki farkın üç katı ceza uygulanmaktadır. Ancak firmalar bu rapor kapsamında yapacakları ve idareye bildirecekleri tespitlerde üç kat ceza yerine, bu cezanın %10'u nispetinde cezai hükümle karşı karşıya kalacaktır. Bu cezayı da gümrük uzlaşma yönetmeliğine konu edip %30-%40 oranlarına düşürebilir. Yıllık faaliyet raporu kapsamında yapılacak tespitler firmalar için %95-%97 oranlarında cezalarda indirim sağlamaktadır.

- Sertifika sahibince sertifikanın düzenlendiği tarihten sonraki her on iki aylık dönem sonunda sertifika kapsamında gerçekleştirilen gümrük işlemlerinin usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığı sertifika sahibince bu dönemlerin sonuna tekabül eden tarihi izleyen üçüncü ayın sonuna kadar incelenir. Sertifika sahibi söz konusu incelemeyi hizmet alımı yoluyla da yaptırabilir.

- Faaliyet raporuna konu edilecek beyanname sayısı elliden az olmamak şartıyla toplam beyanname sayısının en az yüzde beşi olarak belirlenir.

- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ve kurumlar ile Bakanlıkça uygun görülen diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından bu madde uyarınca faaliyet raporu düzenlenmez.

- Düzenlenen faaliyet raporları gümrük idaresince ibrazı istenildiğinde sunulmak üzere firma bünyesinde saklanır. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.6. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Ön İzleme

Ticari kayıtların izlenebilir olması ve emniyet ve güvenlik koşulunda sayılanlar dışında yer alan ön incelemeye konu koşulların tümünün karşılanıp karşılanmadığı, sertifikanın düzenlendiği tarihten itibaren her beş yılda bir sertifikayı düzenleyen bölge müdürlüğü tarafından, bu koşulların tevsikine ilişkin belgeler ile Bakanlık veri tabanları üzerinden yapılacak ön izleme ile tespit edilir.

Bölge Müdürlükleri tarafından yürütülen izleme faaliyeti, ilgili belgelerin sertifikanın düzenlendiği tarihten sonraki altmış aylık dönemlerin sonuna tekabül eden tarihi izleyen birinci ayın sonundan itibaren on beş iş günü içinde ibrazını müteakiben başlar ve en geç on beş iş günü içerisinde sonuçlandırılır. Bu süre başvuru sahibine bilgi verilmesi kaydıyla on beş iş günü uzatılabilir. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.7. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ve Sertifika Kapsamı Yetki ve İzinlerin Koşullarına İlişkin Yerinde İzleme

Yerinde incelemeye konu koşulların karşılanıp karşılanmadığı, sertifikanın düzenlendiği tarihten itibaren her beş yılda bir sonradan kontrol yetkilisi tarafından sertifika sahibinin tesislerinde gerçekleştirilecek yerinde izleme ile tespit edilir.

Yürütülen yerinde izleme faaliyetinin sonuçlarını içerecek şekilde hazırlanan yerinde inceleme değerlendirme formu yerinde izlemenin tamamlanmasını takip eden beş iş günü içerisinde Genel Müdürlüğe iletilir.

Genel Müdürlükçe gerekli görülen hallerde beş yıllık periyotlar dışında da yerinde izleme yapılmasına karar verilebilir. (Resmi Gazete, 2014)

2.4.8. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Kapsamında Gerçekleştirilen İşlemlerin Sonradan Kontrolü

Yetkilendirilmiş yükümlülerce gerçekleştirilen gümrük işlemleri Sonradan Kontrol ve Riskli İşlemlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında sonradan kontrole tabi tutulur. Sonradan kontrol Ticaret Bakanlığı müfettişleri tarafından yapılır.

Sonradan kontrol, kişilerin gümrük vergileri karşısındaki durumu ile gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğini belirlemek için yapılır.

Sonradan kontrol yapan müfettişler gümrük vergileri ile gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen yükümlülüklere ilişkin kişinin lehine ve aleyhine olan tüm hususları inceler.
Sonradan kontrolün amacı ve süreci olumsuz yönde etkilenmemek şartıyla, sonradan kontrole tabi kişiye sonradan kontrol sırasında tespit edilen konular ve hukukî sonuçları hakkında bilgi verilir.

Kişiler, sonradan kontrol için esas oluşturacak gerekli her türlü bilgi, veri, kayıt, defter, belge ve diğer evrakı vermek ve her türlü yardımı sağlamakla yükümlüdür. Kişiler, sonradan kontrolü yapan müfettişe gerekli belgeler ile bilgi işlem sistemi vasıtasıyla tanzim edilmiş bilgi, belge ve verilere doğrudan veya dolaylı erişimde yardımcı olmak zorundadır.

Kişilerin veya belirlediği kişilerin bilgi veremeyecek durumda olmaları veya verilen bilgilerin açıklayıcı veya yeterli olmaması hâlinde sonradan kontrolü yapan müfettişler gümrük işlemleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bütün kişilerden de bilgi talep edebilir. İlgili kişiler işlemlerle ilgili bütün bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür.

Kişiler, sonradan kontrolün yapılabilmesi için uygun bir çalışma ortamı ve gerekli yardımcı maddeleri bedelsiz olarak sağlamakla yükümlüdür.

Sonradan kontrol, kontrole tabi kişilerin mesai saatleri içinde gerçekleştirilir. Kontrole tabi kişiler tarafından kabul edilmesi hâlinde mesai saatleri dışında da sonradan kontrol yapılabilir.

Sonradan kontrolü yapan müfettişler kontrole tabi kişilere ait işyerlerinin her yerine girme ve inceleme yapma yetkisine sahiptir. Kişilere ait yerlerde yapılacak bu tür kontrol sırasında kontrole tabi kişi veya kişiler veya vekilleri bulunur. (Resmi Gazete, 2014)

Sonradan kontrol; beyan edilen bilgilerin doğruluğu ve işlemlerin usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığı da dâhil eşyanın gümrük işlemlerine ve/ veya sonraki ticari işlemlere ilişkin ticari belge ve verilerin yada riskli kişi veya işlemlerin ilgili kişilere ait yerlerde kontrolünü kapsamaktadır. Riskli kişi veya işlem ise risk kriterlerine göre gümrük işlemleri açısından yüksek risk ifade eden kişi veya işlemleri belirtmektedir. (Resmi Gazete, 2008)

Sonradan kontrol denetimi esasen 2007 yılında “mavi hat” kapsamı beyannamelerin denetimi çerçevesinde başlamakla birlikte, 2008 yılında uygulamaya konulan Sonradan Kontrol ve Riskli İşlemlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında firmaların tüm gümrük işlemlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2008 yılından beri yıllık sonradan kontrol planları çerçevesinde uygulanan bu denetim yönteminde, muhtelif risk kriterleri ışığında her yıl belirli sayıdaki firmanın gümrük işlemleri ve bunlara dair ticari bilgi, belge, kayıt ve veriler firma

nezdinde incelenmektedir. Bu bağlamda, YYS sahibi firmaların adeta bir gümrük idaresi gibi yetkilendirilmesi nedeniyle bu denetim ile daha sık karşılaşacağını değerlendirmekteyiz. (Terzi, 2017)

2.4.9. Bilgi Değişimi, Elektronik Bilgi ve Haberleşme Sistemi

YYS Firmaları ile gümrük idareleri arasındaki bilgi değişimi, elektronik bilgi ve haberleşme sistemine dair hükümler Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Gümrük idareleri arasındaki haberleşme ve bilgi alışverişinde ve yükümlüleri bilgilendirmede, elektronik bilgi ve haberleşme sistemi kullanılabilir. Böyle bir bilgi ve haberleşme sistemi oluşturulduğunda, yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının verilmesi, değiştirilmesi, askıya alınması, geri alınması ve iptali işlemlerinin diğer gümrük idarelerine bildirilmesi bu sistem üzerinden yapılır.

Gümrük idareleri, birinci fıkrada belirtilen sistemi kullanarak, aşağıdaki bilgilerin muhafazasını ve bilgilere erişimi sağlar.

- Başvurular.
- Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikaları ve varsa değişiklikleri, yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün iptali, askıya alınması ve geri alınması.
- İlgili diğer bütün bilgiler.

3. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜNÜN SAĞLADIĞI BASİTLEŞTİRMELER

Bu bölümde yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının dış ticaret ve lojistik firmalarına gerek ek koşula tabi olarak gerekse ek koşula tabi olmadan sağladığı basitleştirmeler açıklanmıştır. Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası hali hazırda var olan onaylanmış kişi statüsü ile ortak birçok basitleştirme sağlasa da, ötesinde birçok basitleştirmeyi beraberinde getirmektedir. Sertifikayı alan firmaların direk yararlanabileceği basitleştirmeler olabildiği gibi, ekstra bazı koşula tabi olarak sağlanan basitleştirmeler mevcuttur. Firmaların ekstra koşula tabi olan basitleştirmeler için başvuru esnasında ayrıca buna ilişkin başvuru formunu da düzenlemesi gerekmektedir. Temel basitleştirmeler için ayrıca başvuru formu düzenlenmesine gerek yoktur.

Günden güne yapılan mevzuat revizeleri ile Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün sağlamış olduğu basitleştirmelerin arttığı gözükmektedir. Uygulama alanı olarak ülkesel bazı farklılıklar olsa da temel faydaları ülkeler açısından benzerlik göstermektedir. Ancak bir çok yeni gümrük ve dış ticaret uygulamasında YYS sahibi dış ticaret ve lojistik firmaları basitleştirmelerden en temelinde faydalanan şirketler grubu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ticaret Bakanlığı (2014) yılında hazırlamış olduğu kitapçığında yetkilendirilmiş yükümlü uygulamasının faydalarını dört başlık altında aşağıdaki şekilde sıralamıştır;

- **Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Sahiplerine Doğrudan ve Dolaylı Faydaları**

• Boşaltma,
• Yükleme,
• Eşya ve aracın beklemesi gibi masrafların ortadan kalkması
• Gümrük idaresiyle daha iyi ilişkiler ve işbirliği artışı.
• Piyasada güvenilir kişi olarak tanınma ve daha çok tercih edilme.
• İş ilişkileri içinde olunan kişileri daha iyi tanıyabilme.
• Sevkiyatlardaki gecikmelerde azalma.
• Daha ileri düzeyde planlama.
• Daha fazla müşteri sadakati.
• Emniyet ve güvenlik açıklarından kaynaklı vakalarda azalış.

• Hırsızlık vakalarında ve kayıplarda azalma.
• Mala zarar veriliş vakalarında azalış.
• Çalışanları daha iyi tanıyabilme.
• Tedarik zinciri ortakları arasında güvenilirlik ve iletişim artışı.
• Tedarik masraflarının azalması ve tedarikçilerle işbirliğinin artması.
• Sigorta masraflarının azalması.

- **Yetkilendirilmiş Yükümlü Olmayan Kişilere ve Gümrük İdaresine Faydaları**

• Gümrük idaresinin iş yükünün hafifletilmesi.
• Gümrük idaresi tarafından riskli sevkiyatlara daha çok odaklanabilmesi ve kaçakçılık faaliyetleriyle daha etkin mücadele edilebilmesi.
• Gümrüklerdeki yığılmanın önlenmesi.
• Gümrüklerdeki eşya hareketlerinin ve araç sevkiyatlarının hızlandırılması.

- **Uygulamanın Makro-Ekonomik Faydaları**

• Yasal ticaretin kolaylaştırılması ve yasadışı ticaretle mücadelede etkinliğin arttırılması.
• Ülkenin uluslararası rekabet gücünün artması.
• Ülkenin yabancı yatırımlar için daha cazip hale gelmesi.
• Dış ticaretin hızlı ve kolay yapıldığı bir ülke olarak tanınma.
• Uluslararası piyasalarda ticaret ortağı olarak daha çok tercih edilme.
• Uluslararası ticaretteki emniyet ve güvenlik açıklarının azaltılması yoluyla güvenli ticaretin teşvik edilmesi.
• İşlemlerin daha az maliyetli ve daha hızlı gerçekleştirilmesi yoluyla ihracatın desteklenmesi.
• Uluslararası standartlarda daha etkin ve verimli çalışan, daha yüksek rekabet gücüne ve daha iyi iç kontrol süreçlerine sahip firma sayısında artış sağlanması.

- **Uygulamanın Uluslararası Faydaları**

• Maliyet azalışından ve süre kazanımından kaynaklı rekabet gücü artışı.
• Yurtdışı alıcılarına eşyayı zamanında teslim edebilme.
• Uluslararası pazarlarda tedarikçi olarak daha çok tercih edilme.
• Uluslararası piyasalarda güvenilir olarak tanınma.
• Yabancı yatırımcılar tarafından iş ortaklığında tercih edilme .

• Karşılıklı tanıma anlaşması yapılan ülkelerde yetkilendirilmiş yükümlü olarak kabul edilme ve o ülkede yetkilendirilmiş yükümlüler için sağlanan ayrıcalıklardan mütekabiliyet esasına dayanılarak faydalanabilme. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü).

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına sağlanan basitleştirmeleri üç başlık altında değerlendirmekte fayda bulunmaktadır. Bunlardan ikisi Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde yer alan; herhangi bir talebe bağlı kalınmadan tüm YYS firmalarının faydalanabileceği basitleştirmeler ve talebe bağlı olarak faydalanılabilecek basitleştirmelerdir. Ancak son başlık altında değerlendireceğimiz, Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği dışında çeşitli mevzuat düzenlemelerinde YYS firmalarına gümrük ve dış ticaret işlemlerinde basitleştirmeler sağlanmıştır.

Dolaylı Avantajlar

Emniyet ve güvenlik standartlarını güçlendirmek amacıyla yükümlülerce gerçekleştirilen yatırımlar aşağıda belirtilen alanlarda olumlu etkiler yaratmaktadırlar. Bu etkilerin birkaçını şu şekilde sıralayabiliriz: Şeffaflık ve izleme, personel güvenliği, standartların geliştirilmesi, tedarikçilerin ve yatırımların seçilmesi, nakliye ve nakliye araçlarının güvenliği, örgüt alt yapısını güçlendirme yönünde oluşan hassasiyet ve kapasitelerini arttırma, arz zinciri unsurları arasında işbirliğinin tesisi, proaktif teknolojik yatırımlar ve güvenlik normlarına gönüllü bir şekilde riayet etme.

Bu tür olumlu etkilerden doğabilecek dolaylı avantaj örneklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hırsızlık ve kayıp sayısında azalma
- Rötarlı sevkiyat sayısında azalma
- Planlamanın optimizasyonu
- Müşterinin seçimlerinde daha bağımlı hale gelmesi
- Çalışanların işe bağlılığının artması
- Emniyet ve güvenliği zedeleyici olayların sayısında azalma
- Tedarikçilerin denetlenmesinde maliyetlerin azalması ve işbirliğinin sağlanması
- Suç sayısı ve vandalizmde azalma
- Ücretlilerin işten duydukları memnuniyetlerinin artması sebebiyle problemlerde azalma

  Arz zinciri ortakları arasındaki güven unsuru ve iletişimin iyileşmesi

(Eşrefoğlu, D. (2009). Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün (Authorized Economic Operators AEO) Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler İle Diğer Ülke Uygulaması, Arz Zinciri Güvenliğinin Sağlanması ve Uluslararası Ticaretin Gelişimindeki Rolü, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanlık Tezi)

3.1. Talep ve Ek Koşula Tabi Olmadan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Basitleştirmeler

Talep ve ek koşula tabi olmadan YYS firmalarının faydalanabileceği basitleştirmeler Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde yer almaktadır. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına ait Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahiplerinin bu kısımda belirtilen basitleştirilmiş uygulamalardan, ayrıca bir talebe gerek kalmaksızın, faydalanmalarına izin verilir.

3.1.1. Eksik Beyan Usulü

Eksik beyan usulü Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Gümrük Yönetmeliği hükümleri uyarınca beyanname ekinde gümrük idaresine sunulması gereken bir çok belge yer almaktadır. A.TR Dolaşım Belgesi ve Menşe ispat belgeleri firmalara gümrük idaresinde gümrük vergisi ödemeden ithalat yapma olanağı diğer bir ifade ile tercihli tarifeden faydalanmasına olanak sağlar. Sevkiyatların hızlı yapılmasından, hata ve unutulma gibi sebeplerle bu belgeler düzenlenmemiş veya geç düzenlenmiş olabilir. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına haiz firmalar eksik beyan kapsamında bu belgelerin aslını sunmadan da işlemleri gerçekleştirebilir. Belge asılları gelince bunları gümrük idaresine ibraz eder. Dolayısıyla eksik beyan kapsamında yapılan işlemler firmaya hem zaman hem de maliyet avantajı sağlamaktadır.

Sertifika sahibi kişilerce, gümrük beyannamenin tescili aşamasında aşağıda yer alan belgelerden bir ya da daha fazlası beyanname ekinde sunulmadan işlem görebilir. Belgeler beyannamenin tescil anında hazır olmakla birlikte temin edilmemiş olan belgelerdir Belgelerin beyannamenin tescilinden itibaren bir ay içerisinde ilgili gümrük idaresine sunulması gerekmektedir. Gümrük vergisini etkileyen bir belgeler için üç ayı geçmeyecek

şekilde ek süre verilebilir. Gümrük kıymeti ile ilgili bir belge ise üç aydan uzun bir ek süre belirlenebilir.

Eksik beyana konu olabilecek belgeler aşağıda belirtilmiştir;

- Fatura.
- A.TR Dolaşım Belgesi.
- Menşe ispat belgeleri.
- Teslim şekli gereği ibrazı gereken navlun makbuzu ve sigorta poliçesi.
- İşlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşıma sokulması halinde ibrazı gereken işlenmiş tarım ürünleri analiz sonuç raporu.

3.1.2. Kısmi Teminat Uygulaması

Kısmi teminat uygulaması Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Gümrük Kanunu hükümlerince, gümrük antrepo, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat rejimlerinde vergilerin tamamını karşılayacak miktarda teminat yatırılması gerekmektedir. Ancak YYS firmaları kısmi teminat uygulaması ile vergilerin %10'unu yatırıp işlemleri gerçekleştirebilir. Bu da firmalara teminat açısında %90 oranında mali avantaj sağlamaktadır.

Sertifika sahibi kişilerce işlem gören, Gümrük antrepo, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat rejimlerine tabi tutulan eşya için teminat alınması öngörülen durumlarda ithalat vergilerinin tamamı yerine yüzde onu oranında teminat alınır.

Gümrük vergilerinin gümrük mevzuatı dışında, ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeler ile bu Yönetmelikte düzenlenen kısmi teminat uygulamasının kapsamı dışında bırakılmış olması durumunda, bu vergilere karşılık olmak üzere alınacak teminatlar için kısmi teminat uygulamasından yararlanılmaz.

Özel Tüketim Vergisi Kanununun ekindeki (I) sayılı listede yer alan eşyaya ilişkin özel tüketim vergisi için Bakanlıkça belirlenecek haller dışında kısmi teminat uygulamasından yararlanılamaz.

3.1.3. Beyanın Kontrolüne İlişkin Kolaylaştırmalar

Beyanın kontrol türü ve kontrolle görevli memur, bilgisayar sistemi tarafından risk kriterlerine göre belirlenir. Gümrük yönetmeliğinde beyanın kontrol türleri kırmızı hat, sarı hat, mavi hat ve yeşil hat olarak tanımlanmıştır. Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına haiz firmalara, gümrük uygulamalarındaki basitleştirmelerden en önemlisi olan yeşil hattan faydalanma imkanı getirilmiştir. İşlemleri nadiren de olsa gümrük idarelerinin belge kontrollerinin ve fiziki eşya muayenesinin yapıldığı sarı hat veya kırmızı hat gibi uygulamalara tabi tutulabilmektedir. Ancak bu iki hatta öncelik daima sertifika sahibi firmalardadır. Bu kolaylıklar sertifika sahibi firmalara, gümrük işlemlerinde hız ve maliyet avantajı sağlamaktadır.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip kişilerce beyan edilen eşya ithalatta ve ihracatta muayene ve belge kontrolüne tabi tutulmadığı hat olan yeşil hatta işlem görebilme kolaylığından faydalanabilmektedir. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

Eşyanın ithaline ilişkin gümrük işlemlerinin eşyanın taşıttan indirilmeksizin yapılmak istenilmesi halinde de, beyanname yeşil hatta işlem görebilmektedir. Böylece taşıtın gümrük sahasında bekleme süresi azaltılacaktır. (150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü, Ticaret Bakanlığı)

Eksik belgeyle beyan usulünden faydalanılarak yapılan beyanlarda da beyannamenin yeşil hatta işlem görmesi mümkündür. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)
İthalata ve ihracata ilişkin beyannamelerin yeşil hatta işlem görmesi durumunda bu beyannameler ile eki belgelerinin gümrük idaresine fiziki ortamda ibraz edilmesi zorunlu değildir. Bu beyannameler ve eki belgeler eşyanın gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra gümrük idaresi tarafından istenilmesi halinde ibraz edilmek üzere beyan sahibi tarafından saklanmaktadır. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

3.1.3.1. Yeşil Hat Uygulaması

Eşyanın gümrük idareleri tarafından belge kontrolüne veya muayeneye tabi tutulmadığı hattır. İthalat işlemlerinde gümrük beyannamesinin yeşil hatta işlem görmesi beyannamenin tescil edilmesi ve hattın belli olması ile eşyaların başka herhangi bir işleme gerek görülmeden gümrük idarelerinden teslim alınmasına olanak sağlar. İhracat aşamasında yine hattın belli olması ile gümrük idaresinin herhangi bir kontrolüne tabi tutulmadan ihracat eşyasının çıkışının yapılabilmesine olanak sağlar. Yüksek oranda sertifika sahibi firmaların işlemleri yeşil hattan işlem görmektedir. Gümrük idarelerinin belge kontrolü veya fiziki eşya kontrolü olmadığı için işlemlerin tamamlanma süresi hızlanır ve firmanın eşyaların gümrükte beklemesi sebebiyle karşılacağı liman masrafları, ardiye ücretleri, muayene ücretleri ve tahlil bedelleri gibi maliyetlerin asgariye indirilmesi hususunda avantaj sağlar.

Yeşil hatta işlem görmüş gümrük beyannamesi kapsamı eşyaya ilişkin olarak tahakkuk eden gümrük vergilerinin, yetkilendirilmiş yükümlülerin banka hesabından elektronik ortamda veya bu kişinin GÜMKART'ı (gümrük veznelerinde kullanılan elektronik para kartı) aracılığıyla ödenmesi zorunludur. Kullanılan banka hesabının yetkilendirilmiş yükümlüye ait olduğunun kontrolünden ödemenin yapıldığı banka sorumludur. (Resmi Gazete, 2014)

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip kişilerin yeşil hatta işlem gören beyannamelerine ilişkin belgeler gümrük idaresine ibraz edilmez. Bu belgeler gümrük idaresince istenildiğinde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. (Resmi Gazete, 2014)

3.1.3.2. Beyannamenin Belge Kontrollerine Tabi Tutulması Halinde Kontrollerin Öncelikle Yapılması

Beyannamenin belge kontrollerine tabi tutulması halinde kontrollerin öncelikle yapılması hükmü Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Yüksek oranda beyannameler yeşil hat kapsamında işlem görse de, nadiren işlemler belge kontrolü olarak nitelendirilen Gümrük Yönetmeliği'nde sarı hat kapsamında işlem görür.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahiplerine ait gümrük beyannameleri, diğer yükümlülere göre daha az belge kontrolüne tabi tutulur. Bu kapsamda yapılan işlemlerde gümrük idarelerinde birden fazla işlem var ise öncelikle yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına haiz firmaların işlemleri gerçekleştirilir. YYS-I ve YYS-II statüleri sahiplerine ait gümrük beyannamesi kapsamı ithalat ve ihracat eşyası, bu statülere sahip olmayan sertifika sahiplerine göre daha az belge kontrolüne tabi tutulabilir.

3.1.3.3. Beyanname Kapsamı Eşyanın Muayeneye Tabi Tutulması Halinde Muayenenin Öncelikle Yapılması

Beyanname kapsamı eşyanın muayeneye tabi tutulması halinde muayenenin öncelikle yapılması hükmü Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Yüksek oranda beyannameler yeşil hat kapsamında işlem görse de, nadiren işlemler Eşyanın Muayenesi olarak nitelendirilen Gümrük Yönetmeliği'nde kırmızı hat kapsamında işlem görür. Kırmızı hatta hem eşyanın fiziki kontrolü hem de belge kontrolü işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahiplerine ait gümrük beyannameleri, diğer yükümlülere göre daha az muayeneye tabi tutulur. Bu kapsamda yapılan işlemlerde, gümrük idarelerinde birden fazla işlem var ise öncelikle yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına haiz firmaların işlemleri gerçekleştirilir. YYS-I ve YYS-II statüleri sahiplerine ait gümrük beyannamesi kapsamı ithalat ve ihracat eşyası, bu statülere sahip olmayan sertifika sahiplerine göre daha az muayeneye tabi tutulabilir.

3.1.4. Emniyet ve Güvenlik Kontrollerine İlişkin Kolaylaştırmalar

Emniyet ve güvenlik kontrollerine ilişkin kolaylaştırmalar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasını alan firmalar arasında lojistik firmalarda yer almaktadır. Özellikle Emniyet ve Güvenlik Kontrollerine İlişkin Kolaylaştırmalar lojistik firmalarına sağlanan bazı gümrük basitleştirmeleridir.

Emniyet ve güvenlik kontrolleri; azaltılmış zorunlu bilgilerden oluşan özet beyan verme kolaylığı, özet beyana ya da özet beyan yerine geçen belgelere veya özet beyan olarak kullanılan bilgilere dayalı emniyet ve güvenliğe ilişkin gümrük kontrollerinin azaltılması ve bu kontrollerin öncelikle yapılması ve talebe bağlı olarak faydalanıldığı için ayrı bir başlıkta değerlendireceğimiz sınır kapılarından öncelikli geçiş yapabilme kolaylığı olarak tanımlanmaktadır. Sınır kapılarından öncelikli geçiş yapabilme kolaylığından faydalanabilmek için firmaların ayrıca izinli gönderici yetkisine haiz olması gerekmektedir.

Azaltılmış zorunlu bilgilerden oluşan özet beyan verme kolaylığı, özet beyana ya da özet beyan yerine geçen belgelere veya özet beyan olarak kullanılan bilgilere dayalı emniyet ve güvenliğe ilişkin gümrük kontrollerinin azaltılması ve bu kontrollerin öncelikle yapılması basitleştirmeleri için ayrıca herhangi bir talep ve koşul aranmamaktadır.

3.1.4.1. Azaltılmış Zorunlu Bilgilerden Oluşan Özet Beyan Verme Kolaylığı

Sertifika sahibi firmalar Gümrük Yönetmeliği ekinde yer alan özet beyan formundaki bilgilerin tamamını doldurmak yerine azaltılmış zorunlu bilgilerin girişini sağlayarak özet beyan verebilir.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi olan nakliyeci kuruluşlar veya kara, deniz ve hava yolu işletmeleri azaltılmış zorunlu bilgilerden oluşan özet beyanı yalnızca yetkilendirilmiş yükümlü statüsü tanınmış kişilerin eşyasını taşıdıkları durumlarda verebilirler.

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi taşıyıcılar tarafından Gümrük Yönetmeliği'nin 10 no.lu ekinde belirtilen azaltılmış zorunlu bilgilerden oluşan özet beyan verilebilir. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

Örneğin, taşıtın kimliği, yükleme/boşaltma yeri, brüt ağırlık, nakliye ücreti, ödeme şekli, eşyanın bulunduğu yer vb. hususlara ilişkin kutuların doldurulması zorunlu değildir. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

Ancak bu kolaylık eşya sahibinin de yetkilendirilmiş yükümlü olduğu durumlarda kullanılabilir. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

3.1.4.2. Özet Beyana ya da Özet Beyan Yerine Geçen Belgelere veya Özet Beyan Olarak Kullanılan Bilgilere Dayalı Emniyet ve Güvenliğe İlişkin Gümrük Kontrollerinin Azaltılması ve Bu Kontrollerin Öncelikle Yapılması

Sertifika sahiplerine ait ihracat veya ithalat eşyası ile eşyanın taşınmasında kullanılan sertifika sahiplerinin denetimindeki araçlar, Türkiye Gümrük Bölgesine eşya girişi ve çıkışı sırasında yapılan özet beyana dayalı emniyet ve güvenliğe ilişkin gümrük kontrollerine sertifika sahibi olmayan kişilere ait eşya ve araçlara göre daha az tabi tutulurlar. (Resmi Gazete, 2014)

Sertifika sahibince özet beyan verildiğinde, gümrük idaresi, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine varışından ya da Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkışından önce, emniyet ve güvenlik açısından yapılan risk analizi sonucunda, sevkiyatın ayrıntılı fiziki kontrol için seçilmesi halinde durumu sertifika sahibine bildirir. Bu bildirim, kontrolün gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürecek olması halinde yapılmaz. Bununla birlikte, gümrük idarelerince eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine gelişinden ya da Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkışından önce sevkiyatın muayene veya diğer fiziki kontroller için seçildiğine dair sertifika sahibi bilgilendirilmemiş olsa bile gerek görüldüğü durumlarda muayene veya diğer fiziki kontroller yapılabilir. (Resmi Gazete, 2014)

Sertifika sahibi tarafından verilen giriş veya çıkış özet beyanı ya da gümrük beyannamesi kapsamındaki sevkiyat risk analizi sonucunda emniyet ve güvenliğe dayalı ayrıntılı gümrük kontrolü için seçildiğinde, gümrük idaresi bu kontrolleri diğer yükümlülere göre öncelikli olarak yapar. (Resmi Gazete, 2014)

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahipleri diğer yükümlülere göre özet beyana ya da özet beyan yerine geçen belgelere veya özet beyan olarak kullanılan bilgilere dayalı emniyet ve güvenliğe ilişkin gümrük kontrollerine daha az tabi tutulur. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

Yetkilendirilmiş yükümlü emniyet ve güvenliğe ilişkin gümrük kontrollerine tabi tutulduğunda, bu kontrolleri öncelikli olarak yapılır. (Ticaret Bakanlığı, 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü)

3.2. Talep ve Ek Koşula Bağlı Olarak Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Sağladığı Basitleştirmeler

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahiplerinin bu kısımda belirtilen basitleştirilmiş uygulamalardan, talep etmesi ve gerekli koşulları sağlaması durumunda faydalanır. Talep ve ek koşula bağlı olarak sağlanan basitleştirmeler Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde sıralanmıştır. Firmaların bu başlık altında yer alan basitleştirmelerden faydalanabilmesi için ayrıca başvuru formu doldurulması gerekmektedir.

3.2.1. Götürü Teminat Uygulaması

Götürü teminat uygulaması, sertifika sahibi firmaların gümrük idarelerinde gerçekleştireceği işlemler esnasında teminat alınması gereken bir beyan söz konusu olduğu durumlarda, her işlem için ayrı ayrı teminat verilmeksizin, teminat mektubu vermeye yetkili bankalar veya özel finans kurumları tarafından verilen süresiz teminat mektubunu idareye sunarak bir yıl boyunca kullanılabilmesine olanak sağlar. (Resmi Gazete, 2014)

Götürü teminat tutarı hesaplanırken firmanın geriye dönük bir yıl içerisinde gerçekleştirdiği gümrük işlemleri sonucunda ortaya çıkan gümrük vergilerinin %10'u baz alınır.

Götürü teminat tutarı hesaplanırken minimum tutarlar belirlenmiştir. Hesaplanacak teminat tutarı dahilde işleme rejimi dahil kullanılacak ise minimum iki yüz elli bin avro, dahilde işleme rejimi hariç kullanılacak ise yetmiş beş bin avro'dan az olmaması gerekir. Azami tutar ise iki milyon avro olarak belirlenmiştir.

Her bir işlem için ayrı ayrı teminat yatırılmaması, bir yıllık hesaplanacak verginin sadece %10'unun yatırılarak tüm işlemlerde kullanılmasına olanak sağlanması işlemlere hız kazandırmakla birlikte sertifika sahibi firmalara maliyet avantajı yaratmaktadır.

3.2.2. Onaylanmış İhracatçı Yetkisi

Onaylanmış ihracatçı yetkisine ilişkin açıklamalar Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Tek bir başlık olarak gözükse da altında üç tane basitleştirme yer almaktadır. Bu basitleştirmelerden her biri için ayrıca başvuru formu doldurulması gerekmektedir.

Onaylanmış ihracatçı yetkisi aşağıdaki uygulamaları kapsar;

- A.TR Dolaşım Belgelerini Bakanlıkça yetki verilen kişi ve kuruluş tarafından düzenleme ve vize işlemi için gümrük idarelerine ibraz etme zorunluluğu olmaksızın düzenleyebilme izni,

- Serbest Ticaret Anlaşması yapılan ülke veya ülke gruplarıyla tercihli ticarette, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında tarım ürünlerinin tercihli ticaretinde ve ülkemiz tarafından tek taraflı olarak tanınan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi rejimi kapsamında gerçekleştirilen tercihli ticarette eşyanın kıymetine bakılmaksızın eşya ve ülke/ülke grubu bazında fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı düzenleyebilme izni,

- İhracatta yerinde gümrükleme izni

3.2.2.1. A.TR Dolaşım Belgelerini Bakanlıkça Yetki Verilen Kişi ve Kuruluş Tarafından Düzenleme ve Vize İşlemi İçin Gümrük İdarelerine İbraz Edilme Zorunluluğu Olmaksızın Düzenleyebilme İzni

A.TR dolaşım belgelerini bakanlıkça yetki verilen kişi ve kuruluş tarafından düzenleme ve vize işlemi için gümrük idarelerine ibraz edilme zorunluluğu olmaksızın düzenleyebilme izni Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır.

Ülke olarak Avrupa birliği ile gümrük birliği anlaşmamız bulunmaktadır. Bu anlaşma sayesinde Avrupa Birliği ülkelerine ihracat yaparken serbest dolaşımda bulunan sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri için A.TR Dolaşım Belgesi düzenlenmekte ve ithalatçı ülkenin yapacağı ithalat işlemlerinde gümrük vergisi tahsil edilmeden işlemler

gerçekleşebilmektedir. A.TR Dolaşım belgesi normal süreçte gümrük idareleri tarafından vize gören bir belge olmakla birlikte sertifika sahibi firmalar, Onaylanmış ihracatçı yetkisi alırsa ve bir yıllık süre içerisinde elli adet A.TR Dolaşım Belgesi düzenliyorsa, gümrük idaresinin vize işlemine gerek kalmadan kendileri basitleştirilmiş usül kapsamında A.TR Dolaşım belgesini düzenleyebilmektedirler. Her ne kadar belgenin onay işlemleri elektronik ortamda da gerçekleşse sistem üzerinden işlemlerin gerçekleştirilmesi ve nihai olarak gümrük idaresi tarafından imzalanması zaman kaybettirmekte ve maliyet yaratmaktadır.

Bu yetki sayesinde sertifika sahibi firmalar Avrupa Birliği Ülkelerine yapacağı ihracat işlemlerinde A.TR Dolaşım Belgesini daha hızlı düzenleyebilmekte ve gümrük idaresinin onay işlemi olmadığından zaman ve maliyet avantajı yakalamaktadır.

3.2.2.2. Serbest Ticaret Anlaşması Yapılan Ülke Veya Ülke Gruplarıyla Tercihli Ticarette, Türkiye İle Avrupa Birliği Arasında Tarım Ürünlerinin Tercihli Ticaretinde Ve Ülkemiz Tarafından Tek Taraflı Olarak Tanınan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi Rejimi Kapsamında Gerçekleştirilen Tercihli Ticarette Eşyanın Kıymetine Bakılmaksızın Fatura Beyanı Veya EUR. MED Fatura Beyanı Düzenleyebilme İzni

Serbest ticaret anlaşması yapılan ülke veya ülke gruplarıyla tercihli ticarette, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında tarım ürünlerinin tercihli ticaretinde ve ülkemiz tarafından tek taraflı olarak tanınan genelleştirilmiş tercihler sistemi rejimi kapsamında gerçekleştirilen tercihli ticarette eşyanın kıymetine bakılmaksızın fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı düzenleyebilme izni Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır.

Ülkemizin serbest ticaret anlaşması yapmış olduğu birçok ülke ile ticarette gümrük vergisi istisnası sağlayan EUR.1 veya EUR.MED belgesini düzenlenebilmektedir.

Sertifika sahibi firmalar, Onaylanmış ihracatçı yetkisinin sağlamış olduğu basitleştirme ile gümrük idarelerinin vize işlemi yaptığı bu belgeleri düzenlemek yerine, ilgili serbest ticaret anlaşmalarında yer alan menşe beyan metnini düzenleyecekleri ihracat faturası üzerine ekleyebilmekte, firma yetkilisi tarafından kaşelendikten ve imzalandıktan sonra karşı ülkelere

gönderildiğinde, ithalatçı ülke elinde EUR.1 veya EUR.MED var gibi gümrük vergisi istisnasından faydalanabilmektedir.

Fatura beyanları herhangi bir onay ve gümrük idaresinin vize işlemine tabi olmadığı için, onaylanmış ihracatçı yetkisine sahip olan sertifika sahiplerine ihracat işlemlerinde hız kazandırmakta, EUR.1 ve EUR.MED belgelerinde olduğu gibi gümrük idarelerinin onay işlemine tabi olmadığı için, her ne kadar elektronik ortamda düzenlese de nihai aşamada ilgili idarenin onayına tabi olduğu için zaman ve maliyet avantajı yaratmaktadır.

3.2.2.3. İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni

Eşyanın ihraç işlemlerinin firmanın kendi tesislerinde yapılması suretiyle, eşyanın ihracat gümrük müdürlüğüne getirilmeden doğrudan çıkış gümrük idaresine sevk edilmesine olanak sağlayan sistemdir.

Sertifika sahibi firmanın geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon FOB/ABD doları tutarında fiili ihracat yapmış olması ve izin kapsamı eşyanın depolanması, boşaltılması, muayenesi ve izin kapsamı eşyadan numune alınabilmesi için gerekli teçhizat ve donanıma sahip olması gerekmektedir. Sivil havacılık mevzuatı uyarınca Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından bilinen gönderici olarak belirlenmiş olan kişilerden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon FOB/ABD doları tutarında fiili ihracat yapmış olması koşulu aranmaz.

Sertifika sahibi firma eşyasına gümrük idaresine götürmeden işlem yapabilme yetkisine haiz olduğundan, ihracatı yapılacak eşyanın belge ve muayene kontrolüne tabi olmadığı durumlarda nakliye işlemlerini yapan firma doğrudan firma tesisinden sınır gümrük idarelerine sevk işlemlerini gerçekleştirebilecektir. Eşyalar muayene işlemlerine tabi olduğunda işlemler firmanın tesisinde gerçekleşecektir. İşlemler esnasında sağlanan bu basitleştirmeler muayene, ardiye v.b. ücretlerin düşmesini sağlayacak, gümrük idaresine gidilmediği için çıkış işlemleri daha hızlı gerçekleşecek bu nedenle ihracat maliyetleri asgariye indirilmiş olacak ve eşyaların teslimatı hız kazanacaktır.

3.2.3. İzinli Gönderici Yetkisi

İzinli gönderici yetkisi genel itibari ile nakliye firmalarına sağlanan bir basitleştirmedir. Nakliyeci firmalar Transit rejimine tabi eşyayı, hareket gümrük idaresine sunmaksızın eşyaları sınıra doğrudan taşıyabilmektedir.

İzinli gönderici yetkisine sahip olan nakliyeci firma ayrıca sınır kapılarından öncelikli geçiş hakkına sahip olmaktadır.

İzinli gönderici yetkisine sahip olmak isteyen firmalar aşağıdaki koşullara sahip olması gerekmektedir.

- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından alınmış uluslararası taşımacı yetki belgesi sahibi olmak.
- Kapsamlı teminat veya teminattan vazgeçme sertifikası sahibi olmak.
- Başvuru yılından bir önceki takvim yılı veya başvurunun yapıldığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde aşağıdaki koşullardan en az birini sağlamış olmak;
- En az beş yüz transit beyannamesi (TIR Karnesi dâhil) kapsamında eşya transit etmiş olmak,
- En az üç yüzü transit beyanı (TIR Karnesi dâhil) olmak kaydıyla, toplam beş yüz transit beyanı ve özet beyan kapsamında işlem yapmış olmak.
- Yetki kapsamı eşyanın depolanması, boşaltılması, muayenesi ve yetki kapsamı eşyadan numune alınabilmesi için gerekli teçhizat ve donanıma sahip olmak.
- Yetki kapsamında işlem yapılacak tesislerde, gerektiğinde eşya ve taşıma aracının tartımı için gerekli düzeneğe sahip olmak.
- Yetki kapsamında kullanılacak en az bir tesise sahip olmak.

İzinli gönderici yetkisi kapsamında aşağıda belirtilen eşyaların taşımacılığı yapılamamaktadır.

- Kanun, genel düzenleyici işlemler ve uluslararası anlaşmalarla ihracatı veya transiti yasaklanmış veya belli kamu kurum ve kuruluşlarınca ön izne ya da kayda bağlanmış olan eşya ile Bakanlıkça belirlenecek diğer eşyanın taşıması izinli gönderici yetkisi kapsamında yapılamaz.

- Kamu kurum ve kuruluşlarının iznine tabi eşyanın yetki kapsamında ihracının yapılabilmesi için ilgili kurum veya kuruluştan gerekli iznin alınmış olması gerekir.

İzinli gönderici yetkisine sahip olan nakliye firması bu yetkiye haiz olmayan firmalara göre ciddi avantaj elde etmektedir. Eşyayı gümrük idaresine sunmadan doğrudan sınıra gidebilmesi, sınır kapılarında öncelikle geçiş hakkına sahip olması hizmet verdiği ihracat firmalarının işlemlerini hızlı bir şekilde sonlandırabilmesine olanak sağlamaktadır. Gümrük idarelerindeki bekleme sürelerinden tasarruf sağladığı için hem zaman hem de maliyet olarak firmalara katkı sunmaktadır. Aynı zamanda ihracat işlemlerinin hızlanması ihracatçı firmaların teslimat sürelerinin kısalmasına ve bu sayede ülkemizin dış ticaretinin daha rekabetçi bir yapıda büyümesine katkı sağlamaktadır.

3.2.4. İzinli Alıcı Yetkisi

İzinli alıcı yetkisi genel itibari ile nakliye firmalarına sağlanan bir basitleştirmedir. Transit rejimine tabi eşyayı, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesine getirdikten sonra varış gümrük idaresine sunmaksızın kendi tesisleri ve/veya ithalatta yerinde gümrükleme izni kapsamı tesislerde teslim almaya ve transit işlemlerini bu yerlerde sonlandırmaya yetkilendirilmiş olan taşımadan sorumlu veya ithalatçı kişiyi ifade eder.

İzinli alıcı yetkisine sahip olmak isteyen firmalar aşağıdaki koşulları sağlaması gerekmektedir.

- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından alınmış uluslararası taşımacı yetki belgesi sahibi olmak.
- Başvuru yılından bir önceki takvim yılı veya başvurunun yapıldığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde aşağıdaki koşullardan en az birini sağlamak:
- En az beş yüz transit beyannamesi (TIR Karnesi dâhil) kapsamında eşya transit etmiş olmak,

- En az üç yüzü transit beyanı (TIR Karnesi dâhil) olmak kaydıyla, toplam beş yüz transit beyanı ve özet beyan kapsamında işlem yapmış olmak.
- Gümrük idaresine bir milyon avro teminat vermiş olmak,
- Yetki kapsamı eşyanın depolanması, boşaltılması, muayenesi ve yetki kapsamı eşyadan numune alınabilmesi için gerekli teçhizat ve donanıma sahip olmak,
- Yetki kapsamında işlem yapılacak tesislerde, gerektiğinde eşya ve taşıma aracının tartımı için gerekli düzeneğe sahip olmak.
- Yetki kapsamında kullanılacak en az bir tesise sahip olmak.

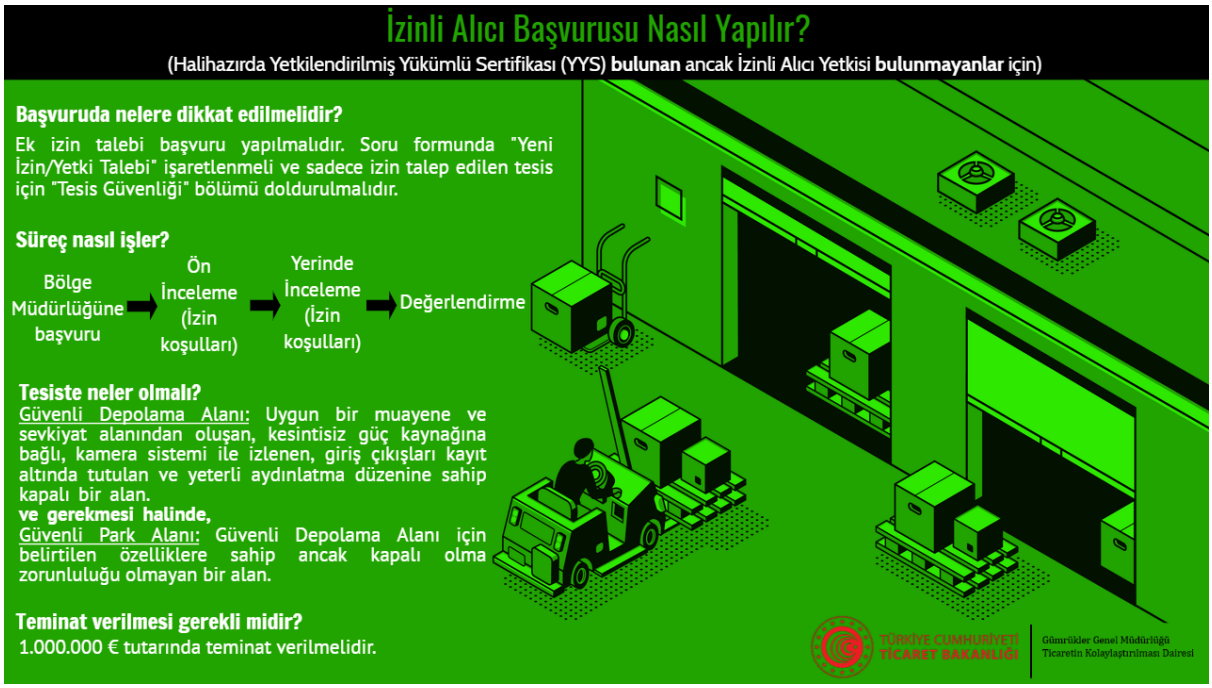
İzinli alıcı yetkisi kapsamında ithalatı yapılamayacak eşyalar;

- Kanun, genel düzenleyici işlem ve uluslararası anlaşmalarla ithali veya transiti yasaklanmış veya kısıtlanmış olan eşya,
- Türkiye'ye ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılan eşya,
- Gümrük Yönetmeliğinin 196 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (ç) bentlerinde belirtilen akaryakıt, kimyasal ürünler, boyalar, plastik hammeddelerin dökme olarak geldiği durumlar ve işlenmiş tarım ürünleri
- 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun ekindeki (I) sayılı listede yer alan eşya,
- Bakanlıkça belirlenecek olanlar haricindeki ihtisas gümrüğü uygulamasına tabi eşya,
- İzin sahibinin iştigal alanında olan eşya harici eşya,
- Bakanlıkça belirlenecek diğer eşya.

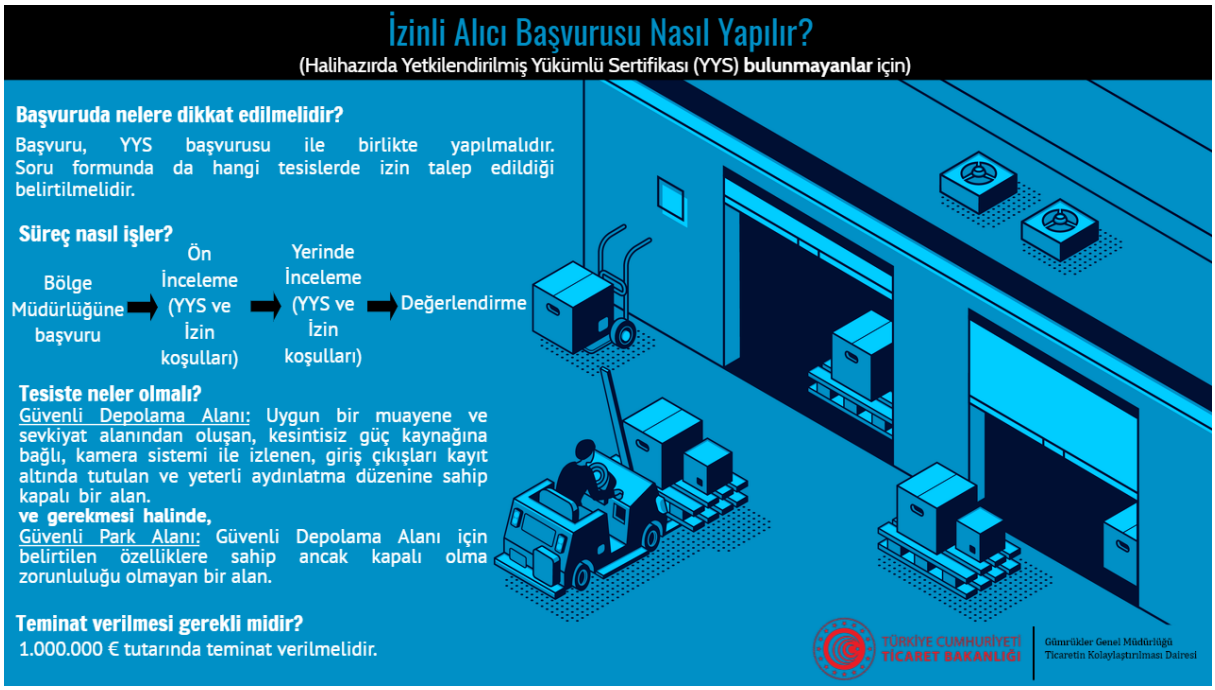
Kamu kurum ve kuruluşlarının iznine tabi eşyanın izin kapsamında ithalinin yapılabilmesi için ilgili kurum veya kuruluştan gerekli iznin alınmış olması gerekir.

İzinli alıcı yetkisi kapsamında yalnızca ithalatta yerinde gümrükleme iznine haiz firmaların eşyasının işlemleri yapılabilir.

İzinli alıcı yetkisi kapsamında eşyalar ithalat aşamasında gümrüğün öngördüğü bir geçici depolama yeri veya antrepoya konulmadan doğrudan nakliyeci firmanın tesisine veya ithalatta yerinde gümrükleme iznine haiz firmaların tesisine götürülebilmektedir. Bu sayede oluşabilecek bekleme, ardiye v.b. ücretler minimum düzeyde tutulabilir. Nakliyeci firmalar bu yetkiye haiz olmayan firmalara göre rekabet avantajı elde eder. Eşyalar doğrudan firmanın tesisine götürüleceği için maliyet avantajı ve zaman tasarrufu sağlanmaktadır.

Şekil 21. İzinli Alıcı Başvurusu Nasıl Yapılır?YYS bulunan ancak İzinli Alıcı Yetkisi Bulunmayanlar için (https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/izinli-alici-basvuru-sureci - Erişim Tarihi:22.01.2021)

Şekil 22. İzinli Alıcı Başvurusu Nasıl Yapılır?YYS bulunmayanlar için (https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/izinli-alici-basvuru-sureci, Erişim Tarihi: 22.01.2021)

3.2.5. İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni

Eşyanın ithalat gümrük idaresine getirilmeden sınır noktasından doğrudan firmanın kendi tesislerine sevk edilmesi ve ithal işlemlerinin firmanın kendi tesislerinde gerçekleştirilmesine olanak sağlayan sistemdir.

Firmaların bu yetkiye sahip olabilmesi için aşağıdaki koşulları yerine getirmesi gerekmektedir.

- İmalatçı olmak.
- YYS-I statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.
- YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde ortalama olarak en az elli işçi istihdam ediyor olmak veya YYS-I statüsü başvurusunun yapıldığı yıldan bir önceki takvim yılı veya YYS-I statüsü başvurusunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari on milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak.
- Beş yüz bin avro teminat verilmesi.
- İzin kapsamı eşyanın depolanması, boşaltılması, muayenesi ve izin kapsamı eşyadan numune alınabilmesi için gerekli teçhizat ve donanıma sahip olmak
- İzin kapsamında işlem yapılacak tesislerde, gerektiğinde eşyanın tartımı için gerekli düzeneğe sahip olmak.

İthalatta yerinde gümrükleme iznini haiz yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi kişilere, ayrıca bir talebe gerek kalmaksızın ve ilave koşullar aranmaksızın, transit rejimine tabi eşyayı varış gümrük müdürlüğüne sunmadan kendilerine ait tesislerde teslim almak ve transit işlemlerini bu yerlerde sonlandırmak üzere izinli alıcı yetkisi verilir.

İthalatta yerinde gümrükleme izni kapsamında ithalatı yapılamayacak eşyalar;

- Kanun, genel düzenleyici işlem ve uluslararası anlaşmalarla ithali veya transiti yasaklanmış veya kısıtlanmış olan eşya,

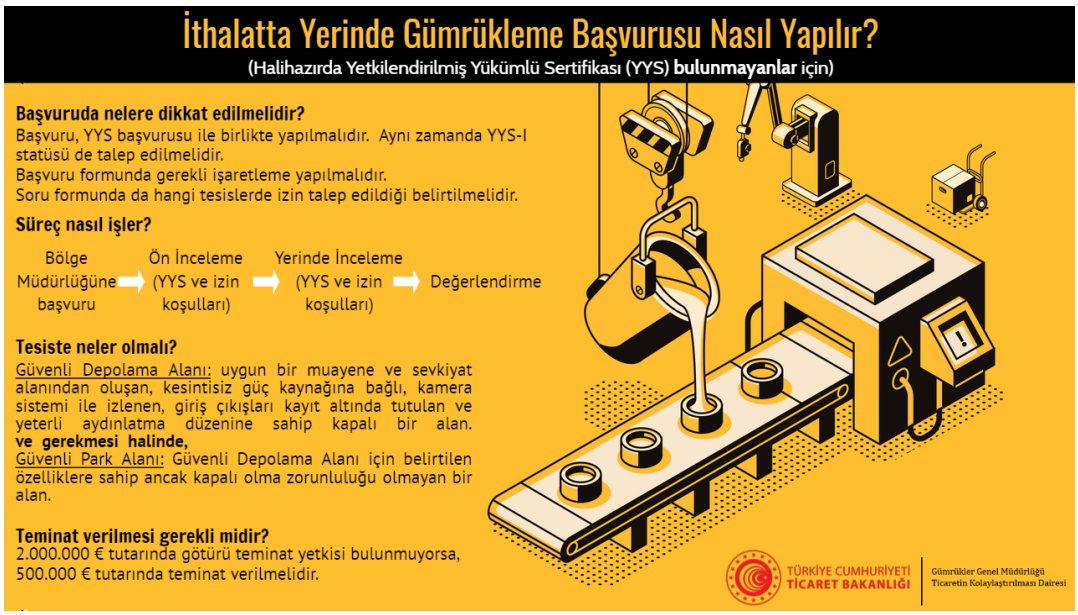
- Türkiye'ye ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılan eşya,
- Gümrük Yönetmeliğinin 196 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (ç) bentlerinde belirtilen akaryakıt, kimyasal ürünler, boyalar, plastik hammaddelerin dökme olarak geldiği durumlar ve işlenmiş tarım ürünleri
- 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun ekindeki (I) sayılı listede yer alan eşya,
- Bakanlıkça belirlenecek olanlar haricindeki ihtisas gümrüğü uygulamasına tabi eşya,
- İzin sahibinin iştigal alanında olan eşya harici eşya,
- Bakanlıkça belirlenecek diğer eşya.

Kamu kurum ve kuruluşlarının iznine tabi eşyanın izin kapsamında ithalinin yapılabilmesi için ilgili kurum veya kuruluştan gerekli iznin alınmış olması gerekir.

İthalatta yerinde gümrükleme izni, özellikle karayolu ile yapılan işlemlerde sertifika sahibi firmalara büyük avantaj sağlamaktadır. Eşyalar karayolu ile doğrudan firmanın tesisine gelebilmekte, gümrüklü sahalarda ortaya çıkan bekleme, ardiye, demuraj, muayene ücretleri v.b. ücretler tahsil edilmediği için maliyet minimum düzeydedir. Eşyalar gümrüklü sahalarda beklemek yerine doğrudan firmanın kendi tesislerine getirildiği için zaman olarak firmalara hız kazandırmaktadır.

Şekil 23. İthalatta Yerinde Gümrükleme Başvurusu Nasıl Yapılır? YYS bulunan ancak İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni bulunmayanlar için, (https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/ithalatta-yerinde-gumrukleme-basvuru-sureci, Erişim Tarihi:22.01.2021)

Şekil 24. İthalatta Yerinde Gümrükleme Başvurusu Nasıl Yapılır? YYS bulunmayanlar için, (https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/ithalatta-yerinde-gumrukleme-basvuru-sureci, Erişim Tarihi: 22.01.2021)

3.3. Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Dışındaki Basitleştirmeler

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi firmaların yararlanacağı birçok basitleştirme Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliğinde tanımlanmıştır. Ancak Gümrük kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan birçok ikincil düzenlemeler ile sertifika sahibi firmalara ayrıca birçok basitleştirme sağlamaktadır. Zamanla bu basitleştirmelerin artacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla bu sertifikayı almak isteyen dış ticaret ve lojistik firmaların sadece Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği değil yönetmelik dışında ikincil düzenlemelerle gelen ve gelecek basitleştirmeleri de göz önüne alması önem arz etmektedir.

3.3.1. Tam Beyanlı Yaygın Basitleştirilmiş Usül

Tam beyanlı yaygın basitleştirilmiş usüle ilişkin hükümler Gümrük Genel Tebliği(Gümrük İşlemleri(Seri No: 16)'nde yer almaktadır.

Türkiye Gümrük Bölgesine getirilerek bir gümrük rejimine tabi tutulmasına ilişkin bütün belgeleri tamam olan ve yükümlüsü tarafından yaygın basitleştirilmiş usulden yararlanma talebinde bulunulan;

- Dökme eşyanın,
- Getirildiği mahalde bulunan geçici depolama yeri ve antrepoya konulamayacak ağırlıkta ve hacimdeki dökme olmayan eşya veya konulması halinde boşaltılması ve teslimi sırasında gümrük idaresi, işletici ve yükümlü açısından külfet doğurabilecek ağırlıkta ve hacimde ya da kırılabilir, telef ve zayi olabilir nitelikte dökme olmayan eşyayla boşaltılması ve taşınması özel düzenekli araç ve taşıt gerektiren eşyanın,
- Getirildiği mahalde konulmasına ve korunmasına yönelik özel düzenek ve yapı bulunmayan petrol ürünleri ile yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı, yanmayı artırıcı, tehlikeli ve zararlı kimyasal maddeler ile gıda maddelerinin,

Bu usulden yararlanmasına izin vermeye gümrük müdürlükleri yetkilidir. (Resmi Gazete, 2002)

Onaylanmış Kişi Statü Belgesi ya da Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi olanlar tarafından eşyaları için yaygın basitleştirilmiş usul talep edilmesi halinde, bu talep eşyanın yukarıda belirtilen özellikleri taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın kabul edilir.

İthalat işlemlerinde genel itibari ile eşyaların nakliyeci kuruluşlar tarafından gümrük idaresinin uygun gördüğü geçici depolama veya antrepo gibi yerlere gelişini müteakip eşyaların bu yerlere araçtan boşaltılması işlemlerinin yapılması gerekmektedir. Ancak sertifika sahibi firmalar tüm eşyaları için ayrıca herhangi bir koşula tabi olmadan eşyalar bu sahalara boşaltılmadan taşıt üstünde işlemleri gerçekleştirebilmektedir. Dolayısıyla boşaltma masraflarının oluşmaması ve boşaltma süresince geçen zamandan tasarruf sağlanması sertifika sahibi firmalara basitleştirme getirmiştir.

3.3.2. Varış Öncesi İthalat

(Resmi Gazete, 2019)

Varış öncesi ithalata ilişkin hükümler Gümrük Genel Tebliği (Varış Öncesi Gümrük İşlemleri) (Seri No:1)'nde yer almaktadır. Sertifika sahibi firmalar serbest dolaşıma giriş ve dahilde işleme rejimi kapsamındaki ithalat işlemlerinde, denizyolu konteyner taşımacılığı ile Türkiye Gümrük Bölgesine gelen yerli üretimde girdi olarak kullanılabilecek eşya için gümrük işlemlerini henüz Türkiye'ye gelmeden yapabilmesine olanak sağlar. İşlemler Türkiye'ye gelmeden başladığı için gümrük işlemlerinde sertifika sahibi firmalara hız kazandırmaktadır. Varış öncesi ithalat işlemlerini yapabilmek için sertifika sahibi dışındaki firmalardan birçok kriteri yerine getirmesi beklenmektedir. Ancak sertifika sahibi firmalar ayrıca herhangi bir koşula tabi tutulmadan varış öncesi ithalat kapsamında işlemlerini gerçekleştirebilir.

3.3.3. Laboratuvar Tahliline Tabi Eşyanın Tesliminde Basitleştirme

Gümrük Yönetmeliği hükümleri laboratuvar tahliline tabi tutulacak eşyaları belirlemiştir. Bir eşya laboratuvar tahliline tabi tutulduğunda, tahlil sonuçları alınmadan belirli istisnalar dışında teslim edilemez.

Ancak Gümrük Yönetmeliği kapsamında laboratuvar tahliline tabi tutulan, Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 27 (27.01 ila 27.05, 2709.00.90 ve 27.16 hariç), 28, 29 uncu fasılları ve 32.08, 34.03 ve 38.11 tarife pozisyonu ile 39.01 ile başlayarak 39.15 dâhil olmak üzere bu tarife pozisyonlarında yer alan eşyanın dökme olarak gelen eşyalar, yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına haiz firmalar tarafından işlem gördüğünde, tahlil sonuçları alınmadan eşya teslim edilir. Tahlil sonucunun beyana aykırı çıkması halinde, sistem üzerinde beyannameye meşruhat düşülür ve vergilerin yeniden hesaplanmasını gerektirir bir durum olması halinde tahakkuku yeni duruma göre yapılır(Gümrük Yönetmeliği). Tahlil işlemleri sonuçları alınmadan eşyaların teslim edilmesi, ardiye v.b. maliyetlerin asgariye düşürülmesini sağlamakla birlikte, sertifika sahibi firmalara gümrük işlemlerinde hız kazandırmaktadır.

3.3.4. Dahilde İşleme Rejimi İndirimli Teminat Uygulaması

Dahilde işleme rejimi, ihracat yapan firmalar tarafından ihraç ürünleri üretmek için gerekli olan ve ithal edilen, bu yüzden de ithali gümrük vergisine tabi hammadde ya da girdilere gümrük muafiyeti getiren bir ihracatı teşvik sistemidir.

Dahilde İşleme Rejimi, yurt içinde dünya fiyatlarından temin edilemeyen, hiç temin edilemeyen ya da üretimi yetersiz olan, yeterli kalitede bulunmayan malzemelerin gümrük muafiyetli olarak yurt dışından getirilmesine olanak sağlayarak girdi maliyetlerini azaltmak suretiyle ihracatı artırmak, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak, ihraç pazarlarını geliştirmek ve ihraç ürünlerini çeşitlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. (İMMİB, 2021)

(https://www.immib.org.tr/tr/ihracat-devlet-yardimlari-dahilde-ve-haricte-isleme-rejimi-dahilde-isleme-rejimi-dahilde-isleme-rejimi-dir-nedir.html, Erişim Tarihi: 22.01.2021)

Dahilde İşleme Rejimi iki temel sistemden oluşmakla birlikte bunlardan en yaygın olarak kullanılanı şartlı muafiyet sistemidir. Şartlı muafiyet sistemi; dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni kapsamında ihracı taahhüt edilen işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanılan (belge/izin sahibi firma ve/veya yan sanayici firma tarafından) ve serbest dolaşımda bulunmayan hammadde, yardımcı madde (katalizör olarak kullanılanlar

dahil), yarı mamul, mamul ile değişmemiş eşya, ambalaj ve işletme malzemesinin, Türkiye Gümrük Bölgesinde (serbest bölgeler hariç) yerleşik firmalarca, ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, vergisi teminata bağlanmak suretiyle bedelli ve/veya bedelsiz ithal edilmesi ve ihracat taahhüdünün gerçekleşmesini müteakip, alınan teminatın iade edilmesidir. (Resmi Gazete, 2006)

Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip olan firmalar dahilde işleme rejimi uygulamalarında vergilerin tamamı yerine sadece %1 oranında teminat yatırırlar. Bu durum YYS firmalarına %99 oranında maddi avantaj sağlamaktadır.

3.3.5. Emsal Tahlil Raporu Kullanımı

Gümrük Yönetmeliği hükümleri laboratuvar tahliline tabi tutulacak eşyaları belirlemiştir. Bir eşya laboratuvar tahliline tabi tutulduğunda, tahlil sonuçları alınmadan belirli istisnalar dışında teslim edilemez. Ancak gümrük yönetmeliğinde bazı durumlarda, daha öncesinde tahlile tabi tutulan eşyalar için alınan raporlar emsal kabul edilerek tekrardan laboratuvar tahliline gönderilmez. Eşyalar laboratuvar tahliline gönderilmediği için oluşacak tahlil, ardiye v.b. giderler asgariye düşürülür ve zaman tasarrufu sağlar. Bazı eşyalar için tüm firmalar emsal tahlil raporu kullanımından faydalanabilirken, bazı durumlarda ise onaylanmış kişi statüsü veya yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası gibi özel şartlar aranmaktadır.

Türk gümrük tarife cetvelinde 39.01 ila 39.15 tarife pozisyonlarında yer alan, plastik hammadde ve plastik hurda cinsi eşyanın dökme olarak gelmesi durumunda, ithalinde süreklilik bulunuyor ise, göndericisi, alıcısı ve menşei aynı ise, özelliklerini belirleyici belgelerinde ve bu belgeler ile eşya üzerinde bulunan ayırt edici ibarelerde farklılık bulunmuyor ise, eşyalar için yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip olan firmalar tarafından ithalinde, beyanname tescil tarihi itibariyle en fazla altı ay öncesine dayanan bir tahlil raporu ibraz edilmesi halinde buna itibar edilir. Eşyalar yeniden laboratuvar tahliline gönderilmez. Bu süreç firmaya zaman ve maliyet avantajı sağlar.

3.3.6. Geçici İthalat Rejimi İle Geçici İhracat Eşyasında Ayniyet Tespitine İlişkin Basitleştirme

4458 Sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre, gümrük idareleri, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimi şartlarına uyulmasını sağlamak üzere zorunlu olan hallerde, eşyanın ayniyetini tespite yönelik önlemleri alırlar.

Eşyaya veya taşıtlara ayniyet tespitine yönelik olarak tatbik edilen etiket, mühür ve benzeri araçlar, beklenmeyen hal veya mücbir sebep nedeniyle, eşyanın veya taşıtların korunmasını sağlamak için sökülmeleri veya imhaları zorunlu olmadıkça, yalnız gümrük idareleri tarafından veya bu idarelerin izni ile sökülebilir ya da imha edilebilir. (Resmi Gazete, 1999).

2019/9 Sayılı Ticaret Bakanlığı genelgesine istinaden;

Geçici ithalat eşyasına ilişkin işlemler için 2153, 2353, 3153, 3158, 4053, 4058, 4253, 4258, 5300, 5321, 5323, 5341, 5351,5352, 5371, 5391, 5800, 7153, 7158 rejim kodları kapsamında; Geçici ihracat eşyasına ilişkin işlemler için 2300, 2340, 2342, 6123, 6323, 6771, 7123 rejim kodları kapsamında;

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi kişilerce yukarıda belirtilen rejim kodları kapsamında beyan edilen her türlü eşyanın fiziki kontrolü gerektirir özel durumlar hariç olmak üzere, sadece ayniyet tespiti gerekçesiyle kırmızı hatta yönlendirilmemesi gerekmektedir. (Genelge(2019/9) Ticaret Bakanlığı, Geçici İthalat Rejimi İle Geçici İhracat Eşyasında Ayniyet Tespiti) İşlemlerin kırmızı hatta yönlendirilmemesi firmanın işlemlerini hızlandıracak, olası muayene ve ardiye v.b. ücretleri düşürecektir.

3.3.7. Gümrük Müşavirliği Asgari Tarifesinde İndirim

Firmalar gümrük işlemlerini kendileri gerçekleştirebileceği gibi, dolaylı temsilci sıfatıyla işlem yapan Gümrük Müşavirleri vasıtasıyla gümrük işlemlerini gerçekleştirebilmektedir. Gümrük ve dış ticaret mevzuatının karmaşıklığı ve cezai hükümlerin yüksek olmasından dolayı firmalar %90 üzerinde gümrük işlemlerini Gümrük Müşavirleri vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Gümrük Müşavirlerinin alacağı ücretler Ticaret Bakanlığı tarafından her

yıl, yıl sonu resmi gazetede yayımlanarak belirlenmektedir. Gümrük Müşavirlerinin alacağı ücretler, Gümrük Müşavirliği ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Asgari Ücret Tarifesine İlişkin Tebliğ ile belirlenir.

Gümrük Müşavirleri tebliğde belirtilen asgari ücretlerin altında hizmet veremez. Ancak tebliğ ile YYS ve OKS'ne sahip firmalar için asgari ücret üzerinden belirli oranlarda indirim yapılması olanağı getirilmiştir. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi firmaların ihracat işlemleri için gümrük müşavirliği asgari ücret tarifesindeki ücretlerde %25 oranında indirim uygulanabilir. Beyanname sayısı 1.000'i aştığında bundan sonraki beyannameler için %35 oranında; beyanname sayısı 2.500'ü aştığında bundan sonraki beyannameler için %50 oranında indirim uygulanabilir.
İthalat işlemleri için beyanname sayısı 1.000'i aştığında bundan sonraki beyannamelerde Asgari Ücret Tarifesindeki ücretlerde %25 oranında; 2.500'ü aştığında bundan sonraki beyannameler için %35 oranında indirim uygulanabilir. Firmalara yapılan bu indirimler neticesinde beyanname adetlerine göre ciddi maliyet avantajı sağlanmaktadır. Firmalar YYS alarak Gümrük Müşavirliği hizmet bedellerini yukarıda belirtilen oranlar çerçevesinde düşürebilirler. (Resmi Gazete, 2015)

3.3.8. İthalat Denetimlerinde Kolaylık

Ülkemize gelen her ürün için doğrudan gümrük idaresine beyanda bulunmak mümkün değildir. Bazı eşyaların ithalatında her yıl düzenlenen İthalat Tebliğleri ve Ürün Güvenliği ve Denetimi tebliğleri çerçevesinde çeşitli kuruluşlar tarafından eşyaların Türkiye Gümrük Bölgesine girişi aşamasında veya eşyalar antrepo veya geçici depolama alanında iken henüz gümrük beyannamesi tescil edilmeden önce çeşitli kurumlar tarafından uygunluk denetimleri gerçekleştirilmektedir.

İthalat denetimleri risk esaslı gerçekleştirilmektedir. Hangi eşyanın denetime tabi tutulacağı sistem tarafından belirlenmektedir. Denetime tabi tutulan eşyalar için çeşitli belgeler talep edilmekte, teste tabi tutulmakta ve belge temini ve test işlemlerinden dolayı firmalar bu aşamalarda zaman kaybetmektedir. Beklemelerden dolayı da gümrüklü sahalarda ardiye v.b. giderlerin artması kaçınılmaz olmaktadır.

Ticaret Bakanlığı tarafından düzenlenen 13.11.2020 tarih 58947069 sayılı yazıdan özetle; "Ticaret Bakanlığı tarafından ithalat denetimlerinde Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası bulunan firmalara bu sertifikaya sahip olmayan firmalara kıyasla TAREKS risk analizi aracılığıyla daha ayrıcalıklı uygulamalar sağlanmaktadır." İfadesine yer verilmiştir. (Tasarruflu Yazı; 13.11.2020 tarih ve 58947069; Ticaret Bakanlığı, İthalat Denetimleri) Bu ifadeden çıkarılacak sonuç YYS sahibi olmayan firmaların işlemleri, YYS sahibi olan firmalara göre daha fazla denetime tabi tutulacaktır. YYS firmaları denetime daha az tabi tutulacağı için oluşabilecek test ücretleri, beklemelerden kaynaklanan ardiye v.b. ücretler azalacak ve işlemler denetime tabi tutulmadığı için zaman tasarrufu sağlanacaktır.

4. YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ SERTİFİKASININ FİRMALARA OLAN ETKİSİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu bölüme kadar teorik bilgiler ile yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının firmalara olan zaman ve maliyet avantajı aktarılmıştır. Bu bölümde ise firmaların bu sertifikayı alırken katlanmış olduğu maliyetler ve ne kadar sürede edindikleri, gümrük idarelerindeki işlemlere etkisi, sertifika alımından sonra yapılması gerekenler ve bunun maliyetlere yansıması, firmaların dış ticaret rakamlarına yansıması, ekstra koşula tabi olan basitleştirmelere sahip olup olmadığı, dış ticaret işlemleri dışında firmalara olan katkıları ve karşılıklı tanıma anlaşmaları hakkında firmaların bilgisi olup olmadığı sorulmuştur.

Yapılan bu çalışma ile bu sertifikayı edinen veya edinmeyi planlayan firmalara yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasını tanımlamak, yaklaşık maliyet ve süreci hakkında ön bilgi verebilmek, dış ticaret ve gümrük süreçlerine yansımasını aktarabilmek, ekstra koşula tabi olan basitleştirmeler hakkında bilgi verebilmek ve firmaların bu sertifika ile dış ticaret işlemlerinde yaşamış olduğu sorunlara çözüm olabileceğini paylaşabilmek amaçlanmıştır.

4.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi

Çalışma yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına haiz olan toplamda on üç dış ticaret ve lojistik firmada uygulanmıştır. Bu firmalar kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir.

Araştırmamızda veri toplama tekniği olarak derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır. Mülakat formumuz firmaların ithalat/ihracat işlemlerinden sorumlu olan kişiye sunulmuş ve cevaplaması istenilmiştir. Her firmanın yöneticisinin cevapları değerlendirilmiştir.

4.3. Araştırma Bulguları

Veri toplama yöntemi olan mülakat sonucu elde yanıtlar aşağıda yer almaktadır. Her sorunun arkasında her firma yetkilisinin yanıtı gelecek şekilde düzenleme yapılmış olup, ardından genel olarak yanıtların değerlendirmesine yer verilmiştir.

4.3.1. Sorular, Cevaplar, Genel Değerlendirme ve Çözüm Önerileri

Soru 1- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasını alımınız ne kadarlık bir süreç aldı başlangıçtan sertifikanın alımına geçen süreyi yaklaşık olarak belirtebilir misiniz? Bu sürecin firmaya maliyetini yaklaşık olarak maliyet kalemleri ile birlikte belirtebilir misiniz?

Cevaplar 1

- Firmamız öncesinde A sınıfı OKS sahibi olduğu için hem süre hem de maliyet açısından avantajlı durumdaydık. Öncelikle 27001 belge alım sürecini başlattık. Bu 6 ay sürdü. Sonrasında soru formu analizi ve konu hakkında birlikte hareket edeceğimiz iş birimleri ile toplantılar organize ettik. 3 aylık süre de bu şekilde geçti. Belge alımı için toplamda 9 aylık bir hazırlık süreci oldu. Dosya teslim edildikten sonra belge alım tarihine kadar geçen süre ise 3 aydı. Maliyet olarak gerekli hazırlıkların yapılması ve 27001 belge alımı 9001 yenilenmesi ve kapsam genişletme dahil olmak üzere yaklaşık 60.000 TL bir maliyetimiz oldu.
- Yaklaşık 8 aylık bir süreyi aldı, Şirketimize maddi bir maliyeti olmadı.
- 6-8 aylık yoğun emeğin yanında, firma tesislerine yapılan kamera gibi yatırımlar gerçekleşti.
- Yaklaşık 11 ay sürdü. Danışmanlık, sabit yatırım, arşivleme, operasyon kalemlerinde olmak üzere toplam 300.000 TL maliyet oluştu.
- YYS süreci için İSO 27001 ve 9001 kalite belgelerinin olması şartı var. Genel olarak tüm firmalarda İSO 9001 bulunduğu için maliyet kalemi olarak İSO 27001 oluşturuyor. Tahmini maliyet 50 Bin ₺. YYS belge alım süreci , İSO27001 alımı ve belge hazırlığı 18 aylık dönemi kapsar fakat firmada İSO Belgeleri tam ise 9 ila 12 ay arasında süreç tamamlanabilir.
- 9 ay gibi kısa bir sürede süreç tamamlandı. Mevcut halde apron içerisinde olmamız ve havacılık kurallarının sert olması sürecimizin daha hızlı tamamlanmasında etkili oldu. Toplam maliyet yaklaşık Sabit Yatırım Giderleri, ISO belge uyum ve revize süreçleri ve çok düşük bir YYS Danışmanlığı Ücreti kalemleri ile birlikte yaklaşık 98.000.000 TL olarak düşünülebilir.

- ISO 27001 süreci ile birlikte düşünürsek yaklaşık 2 yılllık bir zaman harcadık. Bunun 1 yılı 27001 1 yılı YYS alt yapı eksiklerinin giderilmesi ve başvuru süreci olarak düşünülebilir. 27001 süreç danışmanlığı ile birlikte 100.000 TL'ye yakın bir harcamız oldu.
- 02/2018 tarihinde çalışmalara başladık ve 11/2019 tarihinde belgemiz düzenlendi. Yys belgesi için firmamız danışmalık hizmeti aldı yaklaşık 25.000,00 TL. Şirket içerisinde de belge alımı için zorunlu düzenlemeler yapıldı, eksiklikler tamamlandı yine yaklaşık 25.000,00 TL (depoya turnike sistemi kuruldu, yeni resimli ziyaretçi kartları basıldı vb)
- O dönemde ben firmada değildim ama öğrenebildiğim kadarıyla 6 ay kadar sürmüş. Tüm yatırımlar yaklaşık 250.000 Usd'yi bulmuş. Arşiv odaları , yanmaz IT Odası , fiziki güvenlik şartları vb.
- YYS sürecimiz yaklaşık 1,5-2 yılı buldu. Bu dönem bir danışmanlık firmasından hizmet aldık. 10.000 $ gibi bir maliyeti oldu bize. Bunun dışında YYS konusunda eksikliklerimiz oldu. Örneğin ilave tel örgü yaptırmak durumunda kaldık. Bazı noktalara kameralar koyduk. Ambar içinde bazı düzenlemeler yaptık.
- YYS süreci için İSO 27001 ve 9001 kalite belgelerinin olması şartı var. Genel olarak tüm firmalarda İSO 9001 bulunduğu için maliyet kalemi olarak İSO 27001 oluşturuyor. Tahmini maliyet 60 Bin ₺, YYS belge alım süreci , İSO27001 alımı ve belge hazırlığı 18 aylık dönemi kapsar fakat firmada İSO Belgeleri tam ise 9 ila 12 ay arasında süreç tamamlanabilir.
- Firmamızın Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasını alma süreci, üst yönetime belgenin dış ticaret işlemleri, mali işlemler ve şirketin prestiji açısından faydaları anlatılarak başlanmıştır. Yönetim onayından sonra, soru formunun hazırlanması, istenilen bilgi ve dökümanların temini, gerekli eğitimlerin alınması, Bölge Müdürlüğü ve Bakanlık kontrolleri dahil yaklaşık 6 -7 aylık bir süreç almıştır. Firmamız Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasını alma sürecini dışarıdan hizmet alımı yapmadan , kendi bünyesinde gerçekleştirmiştir. Bu sebeple bir maliyet kalemi oluşmamıştır.
- YYS belgesini almak için ilk başvurduğumuz tarih 2013 yılından bu yana;
  Kalite Belgeleri: 50.000TL , Bilgi işlem/ Yedekleme / sunucu Vs.donanım : 550.000TL, Kamera + Bilgi güvenliği sistemleri : 50.000 TL, Danışmanlık : 25.000 TL

Değerlendirme

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası süreci firmanın ilgili ISO 9001 ve ISO 27001 gibi uluslararası standartlara haiz olup olmaması durumu çerçevesinde Ticaret Bakanlığı'ndaki başvuru yoğunluğuna göre ortalama 12-18 ay sürebilmektedir. Sabit yatırım giderleri firma başvurularında ithalatta yerinde gümrükleme, ihracatta yerinde gümrükleme, izinli alıcı ve izinli alıcı gibi basitleştirmeleri talep etmesi ve firma yapısına göre değişkenlik göstermektedir. Ancak ISO belgeleri ve sertifika alım sürecinde uzman kuruluşlardan alınacak danışmanlıklarda ortalama 50.000-100.000 TL bir maliyet oluşmaktadır.

Soru 2- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası gümrük idarelerindeki işlemlerinizi zaman ve maliyet açısından azalttı mı? Azalttı ise bunları bize ifade edebilir misiniz?

Cevaplar 2

- Bizim açımızdan bir önceki soruda da bahsettiğim üzere A sınıfı OKS belgemizin olmasından dolayı zaman ve maliyet açısından durum Mavi hatlı olduğumuzdan aynen devam etti.
- Zaman olarak ortalama 1 gün civarında avantajımız oldu-,YYS belgesi sahibi olduğumuz için AB ülkelerinden ATR Belgesi eşliğinde gelen ürünlere ait menşei şahadetnamesi ibrazı zorunluluğu ortadan kalktı ve ilave gümrük vergisi uygulanmıyor, bu nedenle de bir maliyet avantajımız oldu.
- Zaman ve maliyet avantajı sağladı. –Ardiye, Basitleştirilmiş Usul, eksik beyan gibi avantajlar
- Yeşil hat sebebi ile özellikle ithalat gümrük sürelerinde ciddi iyileşme sağladı.
- Gümrük Operasyonel süreci kapsamında avantajı oldu. Gümrük idarelerine gitmeden operasyonlar tamamlanabilmektedir. Gümrükten malzemenin hızlı olarak işlemlerinin tamamlanması ardiye-depolama gibi giderlerin azalmasını sağladı.
- Havacılık sektöründe "Donatım ve İşletme Malzemesi" için tanınan ayrıcalıklar işlemlerimizin oldukça hızlı yapılması konusunda yeterli desteği sunmaktadır. Ancak YYS hem prestij, hem de uluslararası geçerliliği sebebi ile çok büyük fayda sağlamıştır. Bunun yanı sıra işlem güvenliği ve kendimizi denetlemek ve işleyişimizin YYS'ye uygun hale getirilmesi oldukça fayda sağlamıştır.
- Tartışmasız azalttı. Aynı zamanda oto kontrol gücümüzü de fazlası ile arttırdı. Muayene yolluk ücretleri, analiz ücretleri, demuraj ve ardiye tutarlarında düşüş gözle görülür şekilde oldu.

- Yeşil hat dan dolayı işlemlerimiz daha kısa sürede tamamlandı. YYS belgesi olması gümrüklerde ayrıcalıklı firma statüsü kazandırdı. Bun duruma paralel olarak ardiye, demuraj, analiz, muayene, yolluk, mesai vb işlemlerde maliyet avantajına geçildi.
- Kesinlikle azalttı diyebilirim . Özellikle yeşil hat uygulaması bizim için önemli oldu çünkü ithalatımız genellikle liman ağırlıklı
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası gümrük idarelerindeki işlemlerimizi zaman ve maliyet açısından azalttı. Sertifika öncesi, Gümrük işlemlerinin, getirdiği zaman kaybı, dolayısıyla maliyet artışı olmadığı için mali açıdan çok büyük fayda sağlamıştır. Diğer taraftan gümrükte bekleme yapmayacağını bildiğimiz siparişleri zamanında sipariş ederek, önceden yatırım maliyeti düşmüştür. İşletmemizin ihtiyacı olan eşyaların, gümrük işlemleri esnasında kaybettiği zaman lehimize dönmüştür. Örneğin, Orijinal belgenin gelmesi için geçen süre zarfında eşyanın gümrükte beklemesinin maliyetleri ortadan kalkmış, Tahlile tabi bir eşyanın gemiyle gelmesi durumunda tahlil sonucunu bekleyerek, demuraj, ardiye vs. gibi yüksek maliyetlere sebep olan masraflar minimize olmuştur. Yapmış olduğumuz geçici ithalat, geçici ihracat işlemlerine ilişkin, ayniyet tespitinin yapıldığı ve bunun için kırmızı hatta yönlendirildiği durumlarda yaşanacak zaman kaybı ve artan maliyetler (mesai, liman masrafı, x-ray vs) düşmüştür. Kısmi teminat uygulaması ile, teminat için ayrılan maliyetimiz düşmüştür.
- Gümrük Operasyonel süreci kapsamında avantajı oldu. Gümrük idarelerine gitmeden operasyonlar tamamlanabilmektedir. Gümrükten malzemenin hızlı olarak işlemlerinin tamamlanması ardiye-depolama gibi giderlerin azalmasını sağladı.
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının zaman açısından en büyük avantajı, yeşil hat uygulamasından kaynaklı olarak gümrük işlemlerinin çok daha hızlı tamamlanabilmesidir. Bu sayede üretimin desteklenmesinde ki gümrük işlemleri süreç risklerini minimuma indirilmiştir. Yeşil hat uygulamasının sağladığı avantajlar sayesinde, evrak hazırlama ve hazırlanan evrakların gümrük idaresine ulaştırılması süre ve maliyetleri minimuma indirilmiştir. Üretimin desteklenmesi süreçleri de buna bağlı olarak pozitif anlamda iyileştirilmiştir. Maliyet açısından özellikle Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi firmalar için ,gümrük müşavirliği asgari ücretlerinde işlemlere göre değişik oranlarda indirimler sağlanmıştır. Bunun yanında gümrük işlemlerinin daha hızlı ve öncelikli yapılmasından dolayı liman, depo ve antrepolar da bekleyen malzemelerin bekleme süreleri belirgin şekilde azalmış ve buna bağlı olarak da firmamızın ödediği, kurye, ardiye, demuraj vs gibi maliyet kalemlerinde ciddi oranda azalma görülmüştür.

- İş gücünü ve zaman kaybını azalttı, Kontrolü sürdürebilirlik, müşteri memnuniyeti

Değerlendirme

Firmaların ortak değerlendirmesinin Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına haiz olan firmalara sağlanan yeşil hattın zaman avantajı sağladığı tartışmasız görülmektedir. İşlemler hızlı sonuçlandığı için gümrük işlemlerindeki beklemelerden kaynaklı ardiye, demuraj, mesai ve tahlil ücretleri gibi temel giderlerin düştüğü, ayrıca Gümrük Müşavirliği hizmet bedellerinde asgari ücret tarifesinde yer alan esaslar çerçevesinde indirim uygulandığı için belgenin maliyet avantajı sağladığı aşikardır.

Soru 3- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası alımından sonra sertifikanın gereklilikleri olan soru formunun doldurulması, yıllık faaliyet raporlarının düzenlenmesi ve uluslararası sertifikaların güncellenmesi v.b. unsurlar firmanıza ne kadarlık bir maliyet oluşturdu yaklaşık olarak bunu belirtebilir misiniz?

Cevaplar 3

- Belge alımından sonra devamlılık esası açısından ilk yıl YFR'yi dışardan hizmet alarak yönettik. Bu maliyet yaklaşık 40.000 TL civarındaydı.Sonrasında YFR'yi kendi bünyemizde yapma kararı aldık.Bu kararı almamızda en büyük etken bünyemizde Gümrük Müşaviri bir çalışanımız olmasından dolayı olmuştur.Aynı şekilde 3.yıl için soru formu güncelleme sürecini kendi bünyemizde yürüttük.Böylelikle bu yıl için yaklaşık 200.000 TL'lık bir tasarruf ettik.(hem YFR hem ESF) Sertifika güncelleme için maliyetimizi yaklaşık 20.000 TL olarak belirtebiliriz.
- Yıllık faaliyet raporu düzenletilmesine ilişkin giderler, anlaşma yaptığımız firma tarafından karşılandı, bu konuda şirketimize yansıyan bir maliyet yoktur. YYS soru formunun doldurulması Şirketimiz bünyesinde oluşturulan birim eliyle yürütülmektedir. Bu konuda da Şirketimize ilave bir masraf oluşmamıştır.
- Bu aşamasında yıl içinde alınan mecburi eğitimler harici maliyet etkisi yoktur.
- Yıllık maliyeti yaklaşık 30.000 olarak öngörülmektedir.
- Ortalama 80 Bin ₺
- Bu süreçler için ilk 2 yıl herhangi bir maliyet oluşmayacaktır. Tüm süreç danışmanlık firmamız tarafından bila bedel olarak tamamlanacaktır.
- Yaklaşık 20.000 TL

- Yıllık faaliyet raporları için danışman firmasına yılda yaklaşık 25.000,00 tl ödeme yapılıyor. Uluslararası sertifikaların güncellenmesi için ise yaklaşık 20.000,00 tl ödeme yapılıyor.
- Yıllık bazda tüm bunların güncellenmesi için 40.000 TL
- 2. sorudaki soru formunun düzenlenmesi vs gibi konular ilk soruda belirttiğim maliyetin içindeydi. Bunun dışında yıllık denetim, kontrol ve faaliyet raporlarının oluşturulması, eğitim verilmesi konusunda da hizmet alıyoruz. Bunun da yıllık maliyeti 20.000 $ diyebiliriz.
- Ortalama 90 Bin ₺
- Firmamız, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası alımından sonra sertifikanın gereklilikleri olan soru formunun doldurulması, yıllık faaliyet raporlarının düzenlenmesi ve uluslararası sertifikaların güncellenmesi v.b süreçler için dışarıdan hizmet alımı yoluna gitmemiş ve bünyesinde Gümrük Müşaviri istihdam ederek bu süreçlerin takip ve kontrolünü sağlanmıştır. Bu istihdamın firmamıza maliyeti yaklaşık 20.000 TL civarıdır.
- 10.000-TL

Değerlendirme

Firmalar tarafından oluşturulan cevaplar çerçevesinde, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası alımından sonra sertifikanın gereklilikleri olan soru formunun doldurulması, yıllık faaliyet raporlarının düzenlenmesi ve uluslararası sertifikaların güncellenmesi için firmaların oluşturduğu beyanname sayılarına göre ödediği ücretlerin 10.000 TL-100.000 TL arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Soru 4- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası firmanızın ihracat ve ithalat rakamlarına etkisi oldu mu? Oldu ise hangi oranda olduğunu belirtebilir misiniz?

Cevaplar 4

- YYS sahibi olduğumuz yılı takip eden yıl ithalat ve ihracat hacimlerimize olumlu etkisi olduğunuz gözlemledik. İthalatta yaklaşık 500.000 USD ihracatta yaklaşık 350.000 USD olarak tespit edilen tutarda artış yaşanmıştır.
- Şirketimizin bulunduğu Sektör itibariyle alım ve satım kararları başka saiklerle tetiklendiğinden, YYS'nin bu rakamlara herhangi bir etkisi olmadığı düşünülmektedir.
- OKSB sahibi bir firmaydık. Haklarımızı, avantajlarımızı koruyabilmek için YYS aldık. Dolaylı olarak iş hacmine bir etkisi olmadı.
- Herhangi bir pozitif etkisi olmamıştır.
- İhracat ve ithalat rakamlarına etkisi olmadı.

- Herhangi bir pozitif etkisi olmamıştır. İthalat ve İhracat rakamlarımızın değişimi bakım için gelen uçak sayısında göre değişeceğinden YYS ile bir bağlantısı olduğu düşünülmemektedir.
- İthalat ve ihracat tutarlarına doğrudan etkisi söz konusu değil. YYS alındıktan sonra YYS belgemiz var ithalat yapalım veya ihracat yapalım bir yönelim doğması, doğması da beklenmedi. Şirketin yıllık hedef ve bütçeleri ile doğru orantılı işlem yapıldı ve yapılıyor.
- İthalat ve ihracat rakamlarımıza etkisi olmadı, yapılan işlemlerimizde maliyet, zaman ve prestij bakımdan faydası oldu.
- Rakamların artmasında etkili olduğunu söyleyemem belki de bizden kaynaklıdır bilemiyorum.
- Firmamız, ticari mahiyette getirdiği eşyayı satan ve bundan kar elde eden bir işletme olmadığı için ithalatımızı yada ihracatımızı artırmada direkt etkisi olmadı. Ancak işlemlerin kolaylaştırması ithalat açısından, depolanmak ve yedek parça olarak yaptığımız ithalatı azda olsa etkilemiştir.
- İhracat ve ithalat rakamlarına etkisi olmadı.
- Firmamızın otomotiv sektöründe yer alması , sipariş ve satış planına bağlı olarak üretim planlarının yıllık yapılmasından dolayı Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası gümrük işlemlerini hızlandırmış ancak firmamızın ihracat ve ithalat rakamlarına çok bir etkisi olmamıştır.
- YYS kapsamında İzinli gönderici olarak yaptığımız ihracat taşımalarını olumlu yönde artırmıştır.

Değerlendirme

Firmaların büyük bir çoğunluğu için ihracat ve ithalat rakamlarına etkisi olmadığı, ancak bazı firmaların dış ticaret verilerinde artışa yol açtığı gözlemlenmiştir.

Soru 5- Firmanız Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası ile birlikte İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme(Dış ticaret firmaları için), İzinli Alıcı ve İzinli Gönderici(Lojistik firmaları için) izinlerine sahip mi? Değil ise ileri de bu basitleştirmeleri almayı düşünüyor musunuz?

Cevaplar 5

- Firmamız ilerleyen dönemde İthalatta yerinde gümrüklemeyi hayata geçirmeyi düşünmektedir. Yüksek ardiye ve demuraj ücretleri ciddi oranda maliyet kalemlerimizden.

Bunun için de İzinli alıcı firma sayısının artmasını bekliyoruz. Aynı şekilde İthalatta Yerinde Gümrükleme için Uygulama Yönetmeliğinin çıkmasını

- Yerinde gümrükleme izinlerine sahip değiliz. Şirketimiz yerleşkelerinin konumu, sıklıkla işlem yaptığımız gümrük idaresine yakınlığı, yerinde gümrükleme izninin oluşturacağı ek depo ihtiyacı gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde kısa dönemde almayı düşünmüyoruz.
- Hayır değil. Büyümeye bağlı olarak ihracat için yerinde gümrükleme gelecek yıllarda değerlendirile bilinir.
- Firmamız İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme izinlerine sahip değildir. Parsiyel yükleyici olduğumuzdan , yakın bir gelecekte de almayı düşünmüyoruz.
- Bahsettiğiniz mevcut uygulamalara geçilmediği için firmalar talep etmiyor.
- Firmamız İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme izinlerine sahip değildir. Çalışma sahamız apron içinde yer aldığından bu süreçlerin hayata geçirilmesi mümkün bulunmamaktadır.
- İthalatta yerinde gümrükleme ve götürü teminat sisteminden yaralanmak istiyoruz ve fakat kısa vadede böyle bir planımız yok. 2021 yılı içinde fizibilitesi ve alt yapı uygunluğu değerlendirilecek.
- Firmamız da üretim faaliyeti olmadığı için bu basitleştirmelerden faydalanmamaktadır, fakat üretim durumu söz konusu olursa tabi ki de faydalanılabilir.
- Bu izinlere sahip değil , dediğim gibi genellikle konteyner ağırlıklı bir ithalat sürecimiz var . Gelen ürünler için fabrikaya transit rejimi uygulamamız gerekecek bu da ekstra maliyet demek .
- Firmamız, İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme izinlerine sahip değil. Firmamızın ihracat kapasitesi Yerinde Gümrükleme yapmayı gerektirecek kriterlerde değil. Ancak ithalatta Yerinde Gümrükleme için, iler ki dönemlerde planlarımız bulunmaktadır.
- Bahsettiğiniz mevcut uygulamalara geçilmediği için firmalar talep etmiyor.
- Firmamızın Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası ile birlikte, İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme izni talebi olmamıştır. Üretim hacmine bağlı olarak sonraki dönemlerde firmamızın böyle bir talepte bulunması mümkündür.
- Firmamız 2016 yılından bu yana İzinli Gönderici Belgesine sahiptir.

Değerlendirme

Firmaların büyük bir çoğunluğunun ekstra koşula tabi olan İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İhracatta Yerinde Gümrükleme, İzinli Alıcı ve İzinli Gönderici izinlerine sahip olmadığı ancak bazı firmaların ilerleyen süreçlerde mevzuatında daha net belli olmasıyla birlikte ithalat işlemlerindeki ardiye v.b. maliyetleri düşürmek için ithalatta yerinde gümrüklemeyi almayı düşündükleri gözlemlenmiştir.

Soru 6- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası firmanıza dış ticaret işlemleri dışında herhangi bir fayda sağladı mı? Sağladı ise bunları paylaşabilir misiniz?

Cevaplar 6

- İtibar ve müşterilerimiz tarafında önemli bir statü olması faydalı oldu diyebiliriz. Bunun dışında Eksik belge ile beyan ve taşıt üstü beyanı kullanmaktayız. Aynı şekilde Varış öncesi gümrükleme de denemek istediğimiz uygulamalar arasında .Bunun için diğer paydaşlar olan acenta ve limanların da uygulamanın önünü açmasını bekliyoruz.
- Şirketimizin ISO standartları (ISO 9001, 27001 gibi) konusunda yapılması gerekenler hakkında farkındalığının artmasına sebep oldu. Şirket içerisinde gümrük ve dış ticaret mevzuatına uyum konusundaki oto kontroller arttı. YYS yükümlülüklerinin getirdiği eğitim faaliyetleri gümrük, dış ticaret mevzuatı ve diğer konularda personelimizin eğitimlerinin artmasına ve bu konudaki bilgi seviyesinin yükselmesine sebep oldu.
- Kurum kültürüne yeni talimatlar, prosedürler ve mevcutların güncellenmesi ile birçok farklı disiplinler katkı sağlamıştır.
- Gümrükleme işlemlerinde, barındırdığı yeşil hat uygulaması nedeniyle işlemlerin daha hızlı yapılmasına fayda sağlamaktadır.
- Gümrük Operasyonel süreç ve depolama maliyetleri dışında şuan için ekstra artı bir kazanç mevcut değil
- YYS'nin zorunlu tuttuğu standartlar ve YYS alım sürecine hazırlık için yapılan düzenlemeler, iç denetim ve çalışma düzenimize sağladığı katkılar ile oldukça faydalı olmuştur. YYS için hazırlanan ve yenilenen prosedürler çalışma ve iş yapış şekli açısından çok daha düzenli ve hatasız bir işleyiş kazandırmıştır.
- En önemlisi başka departmanların da algısının değişmesi oldu. Dış ticaretin doğru şekilde yapılmasının önemi, aslında nasıl bir dünya olduğu ile ilgili farkındalık sağlanmış oldu. Ayrıca departmanlar arasında konuşan bir sistem olması iç iletişimi de güçlendirdi. Şöyle ki;

bir karar alınırken veya bir iş yapılırken 27001 ve YYS'yi etkileyip etkilemeyeceğinin sorgulanması daha farkındalığın sağlandığı anlamına geliyor.

- YYS belgesi şirketimizi dünya piyasasında prezentabl bir şirket konumuna getirmiştir.
- Sağladığını söyleyemem.
- Bu sertifika ile firmamız dış ticaret ve gümrük işlemlerinde ayrıcalıklı, güvenirliği kanıtlanmış bir statü kazanmıştır. Belirsizlikler ortadan kalkmış, öngörülebilir ticaret anlayışı yerleşmiştir. Gümrük işlemleri çok daha hızlı ve çok daha kolay yerine getirilebilmektedir, birçok maliyet azalmakta, böylece firmamızın rekabet edebilme potansiyeli artmaktadır. Gümrük idaresi ile firmamız arasında bir nevi işbirliği olmuştur, Firmamızın yaptığı ithalatlara ilişkin yurtdışı firmalarca daha cazip hale gelmiştir.
- Gümrük Operasyonel süreç ve depolama maliyetleri dışında şuan için ekstra artı bir kazanç mevcut değil
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası, mali, güvenlik ve güvenilirlik açısından belli standartları yakalamış firmalara verildiği için, firmamızın prestiji açısından etkili olmuştur. Özellikle devlet kurumları ile olan ilişkilerimizde bu etkinlik göze çarpmaktadır. Uluslararası firmalar ile olan ilişkilerimizde de bu etki gözlenmektedir.
- Müşteri memnuniyeti, Güvenilirlik, prestij

Değerlendirme

Firmaların çoğu yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının aramış olduğu kriterler sağlandığı için yönetim süreçlerine katkı sağladığını ifade etmektedir. Firmaya uluslararası prestij, hataların asgariye indirilmesi, süreç yönetiminin iyileştirilmesi, disiplin ve çalışanların bilgi düzeyinin artması gibi hususlarda katkı sağlandığı gözlemlenmiştir. Sayısı düşükte olsa bazı firmalar dış ticaret işlemleri dışında katkı sağlamadığını ifade etmiştir.

Soru 7- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının karşılıklı tanıma anlaşmaları ile karşı ülkeler nezdinde de firmanıza fayda sağlayacağını biliyor musunuz? Örneğin Güney Kore ile böyle bir anlaşmamız var firmanız bundan faydalandı mı? Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası dış ticaret yaptığınız ülkelerdeki firmalar tarafından araştırılıyor mu veya dış ticaretinizde tercih sebebi olmanızı sağlıyor mu?

Cevaplar 7

- Evet karşılıklı tanıma sürecinden haberdarız. Güney Kore ile anlaşmamız var ancak bizim o ülkeden ithalatımız bulunmuyor. İlerleyen dönemde karşılıklı tanıma anlaşması yapılan ülkelerin artması beklentimiz söz konusudur.
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının karşılıklı tanıma anlaşmaları ile karşı ülkeler nezdinde de firmamıza fayda sağlayacağını biliyoruz, firmamız şu ana kadar bundan yararlanmadı. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının dış ticaret yaptığımız ülkelerdeki firmalar tarafından araştırılıp, dış ticaretimizde tercih sebebi olmamızı sağlaması ile ilgili bize yansıyan bir bilgi yoktur.
- Müşteriler zaman zaman özellikle ABD'li firmalar bu bilgileri talep etmektedir.
- Karşılıklı tanıma anlaşmaları kapsamında fayda sağlayabileceğini biliyoruz, lakin söz konusu kapsamda bir pazarımız olmadığı gibi, bu pazarlara girmek için de bir pozitif etki yarattığını düşünmüyorum
- Globalde karşılıklı tanıma anlaşmaları genel alana yayılmadığı için firmaların tercih edilme kriterlerinden biri olarak henüz görülmüyor.
- Karşılıklı tanıma anlaşmaları kapsamında sağlanan faydaları biliyoruz, ancak söz konusu kapsamda bir pazarımız olmadığı gibi, %90 üzeri ABD ile ticaret yaptığımızdan güncel durumda pozitif etki yarattığını düşünmüyoruz. Ancak, YYS belgesi sahibi bir firma olmak sağladığı uluslararası prestij ile zaten yeteri kadar fayda vermiştir.
- Hayır. Her şey bütçesinde planlandığı gibi.
- YYS belgemiz iş yaptığımız bir çok ülkede şirketimize bakış açısını olumlu yönde etkilemiştir ve bu etkinin yapılan geliştirmelerle daha da artacağı umudundayız.
- Henüz bu konu ile ilgili bir çalışmamız olmadı.
- Karşılıklı tanıma anlaşması Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü benzeri uygulamalara sahip ülkelerle imzalanacak olan ve anlaşmaya taraf ülkelerin birinin vermiş olduğu yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün diğer taraf ülkelerce de kabul edilmesine olanak sağlayan bir anlaşma olduğu konusunda gerek danışman firmamız, gerekse Gümrük Müşavirliği firmamızdan destek almaktayız. İlgili ülke ile ticari faaliyetlerimizin olması durumunda bu anlaşmadan faydalanacağız.
- Dünya genelinde, Ülkeler ile karşılıklı tanıma anlaşmaları genele sirayet etmediği için firmaların tercih edilme kriterlerinden biri olarak henüz görülmüyor.
- Firmamızın üretimine bağlı olarak, tedarik ettiğimiz üretim parçalarında değişiklikler olabilmekte ve değişikliğe bağlı olarak da, değişik ülkelerde çeşitli tedarikçiler ile çalışmamız

gerekebilmektedir. Farklı ülkelerde ki üreticiler, tarafımıza parça üretmek için anlaşma yapma aşamasında AEO şartlarını taşıyıp taşımadığımızı sorgulayabilmektedirler. Mali açıdan güçlü ve güvenilir firma olup olmadığımız noktasında, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi olmamız sebebiyle bu üreticiler ile ticari antlaşmalar daha kolay ve etkin yapabilmektedir.

- Hayır

Değerlendirme

Firmaların bazılarının karşılıklı tanıma anlaşmalarından bilgisi olduğu anlaşılmaktadır. Gelen cevaplar çerçevesinde bazı ülkelerin bu sertifikaya haiz olup olmadığını sorguladığını, hatta yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasının ticari anlaşmaları kolaylaştırdığı ifade edilmektedir. Şu an karşılıklı tanıma anlaşmalarının sayısı az olduğu için etkisi anlaşılamadığı ancak sayısı arttıkça etkisinin anlaşılacağı ifade edilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Firmalar ithalat ve ihracat işlemlerinin gümrük idaresinde gecikmesinden dolayı zaman kaybetmekte ve bazı maliyetlere katlanmaktadır. İthalat aşamasında eşyaların geçici depolama alanlarında ve antrepolarda beklemesinden dolayı yüksek ardiye ücretleri, ithalat işlemlerinin geç tamamlanmasından dolayı demuraj ücretleri ile karşı karşıya kalmaktadır. İhracat işlemleri esnasında muayene işlemlerinin gümrük idaresinde yapılması, ihracat işlemlerinin geç tamamlanmasından dolayı muayene ücretleri, liman masrafları , tartım masrafları, elleçleme giderleri ile karşılaşmaktadır. Özellikle hafta sonu ve bayram tatillerinde bir çok sınır kapısında lojistik firmalarının tırları kilometrelerce kuyruklarda beklemekte bu da ihraç eşyasının geç teslim edilmesi, lojistik maliyetler ve siparişin geç teslimatından dolayı cezalar ve sipariş iptalleri ile ihracatçı firmalarımız için sorun teşkil etmektedir.

Ülkemizde 2019 yılı itibari ile Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına sahip olan firma sayısı 475 olarak tanımlanmaktadır. Yaklaşık 50 firmanın başvurusunun inceleme aşamasında olduğu ifade edilmektedir. Ticaret Bakanlığı'nın hedefi 2020 yılı için 500 firma olarak belirlenmiş ve bu hedef gerçekleşmiştir. Ticaret Bakanlığı Ticaretin Kolaylaştırılması Daire Başkanı Kerem EROL İstanbul Ticaret Odası'nda Gümrük Müşavirleri Meslek Komitesi tarafından 18 Kasım 2019 Pazartesi günü düzenlenen Dijital Gümrükler Panelinde İlk 1000 ihracatçı firmanın henüz 200 kadarının YYS Belgesi aldığını bu rakamın çok düşük olduğunu, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının alımının artması için verilen danışmanlık hizmetlerinin artması gerektiğini, firmalar bu belgenin sağlamış olduğu avantajların anlatılması gerektiğini ifade etmiştir.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği başta olmak üzere bir çok ikincil düzenleme ile Gümrük İdarelerindeki basitleştirmelerden, doğrudan veya ekstra bazı koşulların sağlanması durumunda, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına sahip olan firmaların yararlandığı açıkça görülmektedir. Lojistik firmalarının araçlarının gerek sınır noktalarında, gerekse gümrük idarelerinde bekleme sürelerinden kaynaklanan zaman kaybı ve maliyet, Dış ticaret firmalarının gümrük idarelerinde eşyaların beklemesinden doğan zaman kaybı, maliyet, siparişin gecikmesinden kaynaklanan cezalar ve sipariş iptalleri, hem Lojistik hem de Dış Ticaret firmalarının rekabetini azaltmaktadır.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sadece ülkemizde değil, yapılan karşılıklı tanıma anlaşmaları ile karşı ülkede de firmaların gümrük idarelerindeki basitleştirmelerden faydalandığı, firmayı karşı ülkeler nezninde de güvenilir kılan, zaman ve maliyet avantajı sağlayan bir belgedir. Ülkemizin dış ticaretinin arttırılması, zaman kayıplarının önlenmesi, maliyetlerin asgariye düşürülmesi ve firmalara rekabet avantajı sağlaması amacı ile firmaların Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası edinmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Karşılıklı Tanıma Anlaşmalarının gelişmesi ile birlikte firmalar tarafından yerinde gümrükleme gibi avantajlarında talep edilip, firmaların bu statüleri kazanması firmaların ticaretini daha kolaylaştıracaktır. Böylece, ülkemizde bulunan güvenilir firmalar, Dünya üzerinde de markalaşacak ve ticaret hacimleri artacaktır. Bu durum Türkiye'nin dış ticaret hacmini arttıracak, aynı zamanda Dünyada da uluslararası tedarik zinciri daha güvenilir ve hızlı hale gelecektir. (Tansu ve Küçükçelebi, 2017).

KAYNAKÇA

Aigner, S. (2010). Mutual Recognition of Authorized Economic Operators and Security Measures. World Customs Journal. 4(1): 47-54.

Büyükkalkan, B. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye'de Basitleştirilmiş Usul Uygulamaları ve Söz Konusu Uygulamalar Kapsamındaki Onaylanmış Kişi Statüsünün Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanlık Tezi

Çalışkan, F. (2015). Ülkemizde Yetkilendirilmiş Yükümlü Uygulaması ve Bu Uygulamanın Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore'nin Muadil Uygulamaları ile Karşılaştırması ve Karşılaşılan Küresel Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri Sunulması, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanlık Tezi

Eşrefoğlu, D. (2009). Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün (Authorized Economic Operators AEO) Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler İle Diğer Ülke Uygulaması. Arz Zinciri Güvenliğinin Sağlanması ve Uluslararası Ticaretin Gelişimindeki Rolü. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanlık Tezi

Ticaret Bakanlığı, Genelge(2019/9) Geçici İthalat Rejimi İle Geçici İhracat Eşyasında Ayniyet Tespiti

http://risk.gtb.gov.tr/data/51e79f02487c8e16fc275d3d/YYS_Kitapcik_03.07.2014.pdf

http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/aeo-compendium.pdf?la=en

https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/customs-security/authorised-economic-operator-aeo/authorised-economic-operator-aeo_en

https://ticaret.gov.tr/data/5d63d89d13b8762f7c43a738/26-Yetkilendirilmi%C5%9F%20Y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BC%20Sayilari.pdf Erişim Tarihi:27.12.2020 Ticaret Bakanlığı , Dış Ticaret Verileri

https://www.immib.org.tr/tr/ihracat-devlet-yardimlari-dahilde-ve-haricte-isleme-rejimi-dahilde-isleme-rejimi-dahilde-isleme-rejimi-dir-nedir.html - Dahilde işleme rejimi nedir? – Erişim:10.01.2021

https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/izinli-alici-basvuru-sureci İzinli Alıcı Başvuru Süreci – Erişim-10.01.2021

İthalatta Yerinde Gümrükleme Başvurusu Nasıl Yapılır? YYS bulunan ancak İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni bulunmayanlar için - https://www.ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/yetkilendirilmis-yukumlu-statusu/ithalatta-yerinde-gumrukleme-basvuru-sureci - Erişim Tarihi: 10.01.2020

Resmi Gazete; 04.11.1999 tarih ve 23866; 4458 Sayılı Gümrük Kanunu

Resmi Gazete; 07.10.2009 tarih ve 27369; Ticaret Bakanlığı, Gümrük Yönetmeliği

Resmi Gazete; 11.02.2012 tarih ve 24812; Ticaret Bakanlığı, Gümrük Genel Tebliği(Gümrük İşlemleri)(Seri No:16)

Resmi Gazete; 20.12.2006 tarih ve 26382; Ticaret Bakanlığı, Dahilde İşleme Rejimi Tebliği(İhracat:2006/12)

Resmi Gazete; 21.05.2014 tarih ve 29006; Ticaret Bakanlığı, Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği

Resmi Gazete; 23.01.2019 tarih ve 30664; Ticaret Bakanlığı, Gümrük Genel Tebliği(Varış Öncesi Gümrük İşlemleri)(Seri No:1)

Resmi Gazete; 27.10.2008 tarih ve 27037; Ticaret Bakanlığı, Sonradan Kontrol ve Riskli İşlemlerin Kontrolü Yönetmeliği

Resmi Gazete; 30.12.2015 tarih ve 29578; Ticaret Bakanlığı, Gümrük Müşavirliği ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Asgari Ücret Tarifesine İlişkin Tebliğ

Tansu, B.A. ve Küçükçelebi, G. (2017). "Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü AB ve Türkiye uygulamaları" Vergide Gündem Dergisi Özel Sayısı, 14-18. Erişim Adresi:http://www.vergidegundem.com/documents/10156/4675450/VEGU_ocak2017.pdf (17.01.2021).

Ticaret Bakanlığı, 13.11.2020 tarih ve 58947069. Tasarruflu Yazı; İthalat Denetimleri

Terzi, G. (2017). Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Dünü, Bugünü ve Yarını, Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı: 9, ss: 10 – 22

Ticaret Bakanlığı, 2020/17 Sayılı Genelgesi) YYS Elektronik Başvuru İşlemleri

Ticaret Bakanlığı, Risk Yönetimi Tasfiye ve Döner Sermaye Genel Müdürlüğü- 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü

Yetgin, C. (2014). Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları Açısından Yetkilendirilmiş Yükümlülük Statüsü.,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Soru Formu Hazırlama Rehberi, a.g.e., s. 2. https://www.gtb.gov.tr/data/58455fbb1a79f559585ce9ab/YYS_SF_Rehberi_05.12.2016.pdf Erişim: 27.12.2020

Tüfenkçi, B. (2016). Yetkilendirilmiş Yükümlü Soru Formu Hazırlama Rehberi, Ankara: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Yayını. s. 1.